

ZAŁĄCZNIK

do Uchwały Nr XV/163/16
Rady Miejskiej w Sochaczewie
z dnia 24 maja 2016 roku

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY MIASTO
SOCHACZEW
NA LATA 2016-2024**

SOCHACZEW, 2016

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Metodologia	5
II. Struktura dokumentu	6
III. Analiza SWOT	7
IV. Misja, wizja i cele strategiczne	12
V. Cele operacyjne i kierunki działań	14
VI. Nawiązanie do dokumentów strategicznych wyższego rzędu	29
VII. Finansowanie Strategii	38
VIII. Scenariusze realizacji postanowień Strategii Rozwoju	39
IX. Wdrażanie, monitoring, ewaluacja	47
Spis tabel.....	52
Załącznik I. Diagnoza społeczno-gospodarcza miasta Sochaczew	53
Załącznik II. Wykaz inwestycji zaplanowanych do realizacji na terenie miasta Sochaczew	124
Załącznik III. Raport z konsultacji społecznych	126

Wprowadzenie

Sochaczew - jedno z najstarszych miast na Mazowszu, zlokalizowane w sąsiedztwie Puszczy Kampinoskiej i Puszczy Bolimowskiej nad rzeką Bzurą, jak również w sąsiedztwie Żelazowej Woli - miejsca narodzin najslynniejszego polskiego kompozytora Fryderyka Chopina oraz największej bitwy września 1939 roku.

Sochaczew leży zaledwie 57 km od Warszawy, 83 km od Łodzi i 63 km od Płocka. Jest ważnym węzłem komunikacyjnym na międzynarodowych trasach: kolejowej E-20 i drogowej nr 92 (Berlin - Warszawa - Moskwa). Od granic miasta do wjazdu na Autostradę A2 - węzeł Wiskitki - jest zaledwie 18 km. Dobra lokalizacja przyciąga biznes, pozwala mu się dynamicznie rozwijać. Na terenie miasta działa około 4,5 tys. firm, głównie kilkusobowych, rodzinnych przedsiębiorstw transportowych, budowlanych i usługowych. W Sochaczewie lub najbliższej okolicy swoje siedziby mają takie znane firmy jak: Energop, Mars Polska, Sarens Polska czy notowane na giełdzie Boryszew S.A. i Bakoma S.A. W ścisłym centrum miasta atrakcyjnym miejscem dla biznesu są tzw. pola czerwinkowskie, na których uruchomiono podstrefę Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Sochaczew jest stolicą powiatu liczącego niemal 85 tysięcy mieszkańców. Funkcjonuje tu Szpital Powiatowy, Sąd i Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, oddziały KRUS i ZUS, Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia, dwa muzea z bogatymi zbiorami: Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą oraz Muzeum Kolei Wąskotorowej oraz wiele innych instytucji zaspokajających potrzeby lokalnej społeczności. Na terenie miasta znajdują się także liczne zabytki.

W Sochaczewie odbywają się liczne imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne. Kilka z nich, jak Festiwal Chopinowski na Mazowszu, ma rangę międzynarodową. Na uwagę zasługuje fakt, że na terenie Sochaczewa działa ponad 80 organizacji pozarządowych - klubów sportowych, UKS-ów, świetlic środowiskowych, stowarzyszeń zapewniających wsparcie seniorom, osobom niepełnosprawnym, dzieciom z trudnych wychowawczo rodzin itd.

Aktywne wykorzystanie i wzmocnienie wewnętrznych zasobów miasta, eksponowanie atrakcyjności Sochaczewa przy jednoczesnym otwarciu na zewnętrzne szanse to główne założenia rozwoju Sochaczewa. Rozwój społeczno - gospodarczy to również umiejętność rozwiązywania trafnie zdiagnozowanych problemów.

Zasadnym zatem było podjęcie przez władze Sochaczewa działań na rzecz strategicznego planowania rozwoju gminy, uwzględniającego jej potencjały oraz niwelującego istniejące bariery rozwoju. Efektem procesu planowania strategicznego jest Strategia Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 - 2024. Niniejszy dokument jest podstawą, na bazie której Gmina Miasto Sochaczew będzie planowała pozostałe, istotne działania w horyzoncie czasowym 2016 - 2024.

Strategia Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 - 2024 została opracowana z uwzględnieniem aktualnej sytuacji miasta i indywidualnego okresu jej wdrażania. Z uwagi na fakt, iż współtworzona była z udziałem mieszkańców, przedstawicieli podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych, stanowi również wyraz konsensusu społecznego. Skuteczność wdrażania dokumentu Strategii jest bowiem nie tylko sterowaniem bezpośrednim tj. realizacją zaplanowanych działań, ale również sterowaniem pośrednim, czyli oddziaływaniem na inne podmioty, których udział w procesie planowania jest niezwykle istotny z uwagi na potrzebę identyfikowania się z wypracowanymi kierunkami rozwoju.

Rozwój społeczno - gospodarczy Sochaczewa ukierunkowany jest na wzrost jakości życia jego mieszkańców, w szczególności na zaspokajanie na coraz wyższym poziomie różnorodnych potrzeb społeczności, a także na wzrost trwałości i bogactwa zasobów, aby zachować je dla przyszłych pokoleń. Rozwój to również minimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na otoczenie i oferta zewnętrznych korzyści dla innych.

I. Metodologia

Formułowanie Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 - 2024 przeprowadzone zostało w trzech etapach, których realizacja odzwierciedla układ dokumentu. Prace nad realizacją I etapu, czyli analizy jakościowej rozpoczęto w czerwcu 2015 r. od zebrania niezbędnych do analizy danych, dotyczących wszystkich obszarów funkcjonowania miasta. Diagnoza obecnego stanu miasta dokonana została w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze, sferę społeczną, przestrzenną i gospodarczą. Zakres badanych zjawisk obejmuje lata 2010 - 2014 i opiera się na danych Głównego Urzędu Statystycznego, informacjach udostępnionych przez Urząd Miejski w Sochaczewie oraz podległe mu jednostki organizacyjne, a także inne podmioty zaangażowane w pracę nad Strategią. Podsumowaniem diagnozy jest analiza SWOT, prezentująca mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia rozwoju Sochaczewa.

Kolejne dwa etapy prac nad strategią dotyczyły przede wszystkim odpowiedniego sformułowania celów i kierunków działań przedstawionych w dokumencie. Etap II polegał na przeprowadzeniu konsultacji społecznych wśród mieszkańców - z podziałem na dorosłych i młodzież, badających pod kątem ilościowym i jakościowym poszczególne aspekty życia w Sochaczewie. Mieszkańcy ocenili w ankietach stan infrastruktury, sytuację gospodarczą i lokalny rynek pracy, aktywność i współpracę społeczną na terenie miasta, dostępność do obiektów infrastruktury społecznej i kulturalnej, a także stan środowiska oraz ofertę turystyczną. Etap ten znacząco przyczynił się do określenia głównych kierunków działań, gdyż mieszkańcy mieli również możliwość sprecyzowania głównych problemów w poszczególnych obszarach tematycznych, a także zaproponowania stosownych rozwiązań.

Ostatnim etapem prac, prowadzonym równoległe z konsultacjami społecznymi były dyskusje i konsultacje przeprowadzone w gronie Zespołu ds. Strategii Rozwoju i Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 – 2024. Zorganizowane zostało również spotkanie z przedstawicielami sochaczewskich organizacji pozarządowych. W trakcie tych dyskusji ustalony został ostateczny kształt elementów strategicznego dokumentu, tj. misji, wizji oraz drzewa celów. Następnym krokiem było zaprogramowanie poszczególnych kierunków działań, mających umożliwić osiągnięcie założonych celów rozwojowych, w oparciu o ekspertyzę i doświadczenie członków komisji, a także wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych.

II. Struktura dokumentu

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 składa się z czterech zasadniczych części:

- **CZEŚĆ I.** - część kluczowa, zawierająca najważniejsze elementy Strategii: misję i wizję miasta, cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań. W części tej zamieszczona została również analiza SWOT, nawiązania do dokumentów strategicznych wyższego rzędu, opis scenariuszy realizacji postanowień Strategii oraz charakterystyka procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji.
- **CZEŚĆ II.** - załącznik I - diagnoza społeczno-gospodarcza miasta Sochaczew.
- **CZEŚĆ III.** - załącznik II - wykaz inwestycji zaplanowanych do realizacji na terenie miasta Sochaczew
- **CZEŚĆ IV.** - załącznik III - raport z konsultacji społecznych.

III. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest metodą oceny potencjału lub konkurencyjności badanego podmiotu, na podstawie analizy czterech zmiennych: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń. Słabe i mocne strony to czynniki wewnętrzne - czyli tkwiące w analizowanym podmiocie, szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne, które pozytywnie lub negatywnie mogą oddziaływać na podmiot.

Tabela 1. Analiza SWOT – uwarunkowania przyrodnicze, położenie i historia miasta

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie – centralna część Polski, w pobliżu dużych ośrodków tj. Warszawa, Łódź czy Płock; • Wysokie walory przyrodnicze (koryta rzeczne Bzury, Utraty i Pisi, sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych - Puszcza Kampinoska i Puszcza Bolimowska); • Sąsiedztwo Żelazowej Woli miejsca urodzenia Fryderyka Chopina (marka rozpoznawana na całym świecie); • Duża powierzchnia zieleni urządzonej (4 parki miejskie); • Bogata historia miasta (przebieg szlaku upamiętniającego przemarsz armii króla Jagiełły na Grunwald 1410 r. czy miejsce Bitwy nad Bzurą 1939 r.); • Wyeliminowany z centrum miasta ruch tranzytowy;	<ul style="list-style-type: none"> • Emisja zanieczyszczeń, szczególnie w sezonie grzewczym; • Występowanie zieleni miejskiej wymagającej rewaloryzacji; • Brak znaczącego wykorzystania dla rozwoju miasta marki Fryderyka Chopina;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie korzystnych walorów przyrodniczych i potencjału turystycznego; • Ukierunkowanie społeczeństwa na przejście na gospodarkę niskoemisyjną; • Liczne akcje edukacyjne poprawiające świadomość ekologiczną społeczeństwa; • Możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych do rozwoju funkcji turystycznej;	<ul style="list-style-type: none"> • Pogorszenie stanu środowiska naturalnego; • Niskie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii; • Wzrost ruchu turystycznego negatywnie oddziałującego na stan środowiska – dewastacje i zaśmiecanie przez nieodpowiedzialnych turystów; • Wzrastający ruch samochodowy; • Napływ zanieczyszczeń ze źródeł położonych poza granicami miasta;

Tabela 2. Analiza SWOT – strefa i infrastruktura społeczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Duża gęstość zaludnienia; • Efektywna działalność placówek pomocowych na terenie miasta; • Realizacja Programów z zakresu polityki prorodzinnej oraz innych programów stymulujących rozwój społeczny; • Pełnienie funkcji lokalnego ośrodka edukacyjnego; • Wysoki wskaźnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjów; • Funkcjonowanie Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą – najokazalszego w Polsce muzeum jednej bitwy oraz Muzeum Kolei Wąskotorowej organizującej przejażdżki zabytkowym taborem; • Organizacja licznych wydarzeń kulturalnych upamiętniających historię i tradycję regionu; • Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa; • Infrastruktura opieki zdrowotnej; • Duża aktywność organizacji pozarządowych; • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców; • Współpraca z organizacjami pozarządowymi;	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności; • Ujemny przyrost naturalny oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji; • Stosunkowo wysoka liczba osób objętych pomocą społeczną z różnych powodów trudnej sytuacji życiowej, szczególnie z powodu ubóstwa i bezrobocia; • Postępujący spadek liczby uczniów i absolwentów w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych na terenie miasta;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego; • Wzrost aktywności ruchowej wśród ludzi, duże zainteresowanie uprawianiem sportów; • Wzrost poziomu życia i wykształcenia; • Wykorzystanie znaczenia i walorów w tworzeniu atrakcyjnej oferty kulturalnej; • Nasilenie współpracy z pozostałymi jednostkami administracji publicznej; • Efektywne działania promocyjne w zakresie gospodarki, kultury i turystyki;	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost migracji w kierunku dużych ośrodków miejskich i sąsiadujących gmin; • Początek procesu starzenia się społeczeństwa, rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego; • Zmiana modelu rodziny, niska dzietność kobiet; • Ograniczenie możliwości finansowania zadań z zakresu kultury i sportu ze środków zewnętrznych; • Wzrost przestępczości i zjawisk patologicznych; • Zagrożenie powstawaniem zjawisk wykluczenia społecznego czy cyfrowego;

Tabela 3. Analiza SWOT – strefa przestrzenna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Ważny węzeł komunikacyjny o znaczeniu krajowym; • Niewielka odległość od autostrady A2 i drogi międzynarodowej E67; • Rozwinięta sieć dróg oraz systematycznie przeprowadzanie jej modernizacji; • Oddanie do użytku obwodnicy miasta, dzięki której nastąpiło zmniejszenie ruchu tranzytowego przebiegającego przez jego centrum; • Dobrze rozwinięty system komunikacji miejskiej; • Wysoki poziom zwodociągowania miasta oraz stosunkowo wysokie skanalizowanie; • Efektywna realizacja inwestycji mającej na celu poprawę gospodarki wodno-ściekowej; • Wyznaczenie podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie miasta;	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan techniczny niektórych ciągów komunikacyjnych; • Brak spójnego systemu ścieżek rowerowych; • Brak kompletnego i niskoenergetycznego systemu oświetlenia ulicznego; • Niski odsetek osób korzystających z sieci gazowej na terenie miasta; • Niezagospodarowane tereny o wysokich walorach rekreacyjno - wypoczynkowych; • Niezadawalający stan obiektów mieszkalnych – potrzeba modernizacji budynków, jak i instalacji technicznych; • Zły stan techniczny części komunalnego zasobu mieszkaniowego; • Niezadawalający stan przestrzeni publicznej miasta – potrzeba zwiększenia jego estetyki; • Tereny przemysłowe wymagające rewitalizacji;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzanie inwestycji w zakresie włączenia cyfrowego; • Tworzenie darmowych, publicznych punktów dostępu do Internetu; • Możliwość sfinansowania inwestycji infrastrukturalnych przy wykorzystaniu dotacji unijnych; • Rewitalizacja terenów przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost natężenia ruchu drogowego; • Wysokie koszty inwestycji mających na celu rozwój infrastruktury technicznej czy komunikacyjnej;

Tabela 4. Analiza SWOT – strefa gospodarcza, turystyka i finanse miasta

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjność inwestycyjna i potencjał gospodarczy; • Brak uciążliwego przemysłu; • Duża skuteczność w pozyskiwaniu środków inwestycyjnych z funduszy zewnętrznych; • Wzrost zatrudnienia na terenie miasta; • Przebieg wielu szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym, krajowym i europejskim; • Malejąca stopa bezrobocia;	<ul style="list-style-type: none"> • Malejąca liczba podmiotów gospodarczych; • Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych; • Niewykorzystany potencjał turystyczny, w tym wynikający z położenia w bliskim sąsiedztwie z Żelazową Wolą; • Niedostateczna promocja miasta;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków z funduszy unijnych w nowej perspektywie finansowej 2014 - 2020; • Wsparcie dla działalności gospodarczej; • Zainteresowanie ze strony inwestorów, również zagranicznych; • Rozwój przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych; • Wzrost ruchu turystycznego;	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na realizację inwestycji; • Niski poziom rozwoju gospodarczego skutkujący wzrostem bezrobocia; • Ubożenie społeczeństwa; • Trudności w realizacji planów inwestycyjnych; • Wzrost zainteresowania agroturystyką – wzrastający odsetek osób wybierających wypoczynek na wsi; • Bliskość atrakcyjnych turystycznie miejsc;

Sochaczew jest miastem, które posiada wiele atutów, jak również zmagają się z problemami dotyczącymi różnych sfer życia jego mieszkańców. Podczas badania ankietowego, przeprowadzonego podczas konsultacji społecznych, mieszkańcy wskazali na potrzebę aktywizacji osób biernych zawodowo i bezrobotnych oraz przeprowadzenia inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej, jak i okołodrogowej. Istotnym problemem Sochaczewa jest demografia, a ściślej określając wyludnianie się miasta. Zjawisko spadku liczby zaludnienia występuje także w wielu innych polskich miastach, gminach i niesie ze sobą negatywne konsekwencje w innych sferach funkcjonowania jednostki samorządowej.

W powyższej analizie SWOT wykazany został najważniejszy problem do rozwiązania, jakim jest wysoki odpływ mieszkańców z terenu miasta. Kluczowe będzie wykorzystanie „drzemiących” potencjałów miasta. Sochaczew pełni wiele kluczowych funkcji, co pozycjonuje miasto do rangi ważnego ośrodka ponadlokalnego. Odznacza się atrakcyjnym położeniem - lokalizowany jest w zasięgu oddziaływań innych, dużych ośrodków miejskich

(m.in. Warszawy, Łodzi czy Płocka). Jest ważnym węzłem komunikacyjnym na trasach o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (położenie w niewielkiej odległości od autostrady A2 i drogi międzynarodowej E67 oraz na międzynarodowej linii kolejowej E20). Atrakcyjne położenie wpływa na rozwój przedsiębiorczości. Na terenie miasta zlokalizowane są duże firmy, także notowane na giełdzie, jak również wiele mniejszych, kilkusobowych, często rodzinnych przedsiębiorstw. Ponadto, miasto posiada bogatą tradycję (100-letnia tradycja przemysłowa), historię (bliskość miejsca urodzenia Fryderyka Chopina czy największej bitwy września 1939 roku) i zabytki z nią związane, stosunkowo wysokie walory przyrodnicze (sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych – Puszcza Kampinoska i Puszcza Bolimowska; duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej na terenie miasta), jest organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych (upamiętniających ważne wydarzenia odbywające się w regionie, jak i integrujące lokalną społeczność). To najważniejsze potencjały miasta Sochaczew, bardzo często niewykorzystywane, które mogłyby się przyczynić do rozwoju miasta, do stworzenia jednego z najatrakcyjniejszych miejsc do życia w regionie.

W dalszej części dokumentu zostały określone cele i kierunki rozwoju miasta uwzględniające jego potencjały, jak również niwelujące istniejące bariery. Ich realizacja przyczyni się do osiągnięcia stanu określonego za pomocą wizji.

IV. Misja, wizja i cele strategiczne

W celu zobrazowania pożądanego kierunku rozwoju, a także określenia punktu odniesienia przy formułowaniu celów strategicznych i operacyjnych, sformułowane zostały: misja, wizja oraz cel główny rozwoju miasta.

Misja

Zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego komfortu życia, poprzez sprzężenie działań w sferach: gospodarczej, przestrzennej i społecznej, tworząc atrakcyjny ośrodek miejski, będący lokalnym centrum gospodarczym i kulturowym.

Wizja

Sochaczew miastem świadomym potrzeb swych mieszkańców, gdzie społeczność lokalna wspólnie z władzami samorządowymi współpracuje nad podniesieniem stopy życiowej, ograniczeniem problemów społecznych i stworzeniem jednego z najatrakcyjniejszych miejsc do życia w regionie, a wszystko to w harmonii z naturą.

Cel główny:

Rozwój Gminy Miasto Sochaczew w sposób zrównoważony, poprzez dynamiczny wzrost gospodarczy, nieustanną rozbudowę infrastruktury technicznej, silne i wzajemnie wspierające się społeczeństwo, świadome wysokich walorów swojego miejsca zamieszkania.

Cel strategiczny 1

Dynamiczny wzrost działalności gospodarczej podstawą rozwoju lokalnego

Cel strategiczny 2

Wysoka jakość infrastruktury technicznej, uporządkowana przestrzeń publiczna oraz dbałość o środowisko przyrodnicze wizytówką miasta

Cel strategiczny 3

Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia i dysfunkcji społecznych

Cel strategiczny 4

Stworzenie dogodnych warunków do życia i rozwoju wszystkim grupom społecznym, budowanie patriotyzmu lokalnego

V. Cele operacyjne i kierunki działań

Mając do dyspozycji zdefiniowane cele strategiczne, odnoszące się do głównych obszarów tematycznych zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii, można przystąpić do sformułowania celów operacyjnych. Cele operacyjne stanowią doprecyzowanie zaprezentowanych w poprzednim rozdziale: misji, wizji i celów strategicznych. Odnoszą się one do konkretnych obszarów działalności miasta, stanowiąc ogólną definicję działań podejmowanych przez samorząd lokalny w ramach Strategii Rozwoju. Każdemu z celów operacyjnych przyporządkowany został katalog kierunków działań, pełniących rolę zaprogramowanych czynności, których realizacja postępowała będzie w miarę wdrażania postanowień dokumentu Strategii.

Cel strategiczny 1.

**Dynamiczny wzrost działalności gospodarczej
podstawą rozwoju lokalnego**

Cel operacyjny 1.1.

Tworzenie warunków do
rozwoju lokalnej
działalności
gospodarczej

Doradztwo dla zainteresowanych rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej

Promocja ośrodków wspierania przedsiębiorczości, lokalnych funduszy wspierających przedsiębiorczość, funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych

Akcja informacyjna dotycząca zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczych i inwestycji

Promocja gospodarcza miasta

Tworzenie schematów przedsiębiorczego myślenia za pomocą szkoleń i seminariów dla dzieci i dorosłych

Rozszerzenie zasięgu i charakteru Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Wsparcie dla tworzenia klastrów przemysłowych w oparciu o wzajemne powiązania funkcjonujących na terenie miasta przedsiębiorstw

Wsparanie działań innowacyjnych na rzecz gospodarki opartej na wiedzy i nowych technologiach

Cel operacyjny 1.2.

Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta

Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej

Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną

Promocja terenów inwestycyjnych

Cel operacyjny 1.3.

Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i historyczne;

Stworzenie tematycznej oferty turystycznej, prezentującej informacje na temat wszystkich atrakcji znajdujących się zarówno w Sochaczewie, jak i okolicach, ze szczególnym uwzględnieniem Bitwy nad Bzurą oraz Fryderyka Chopina

Działania na rzecz rozbudowy i modernizacji infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej

Wspieranie inicjatyw mieszkańców dążących do rozbudowy infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej

Promocja lokalnej historii i tradycji oraz potencjału turystycznego m.in. poprzez inwestycje w rozwój Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą

Stworzenie wysokiej jakości oferty kulturalnej o zasięgu ponadlokalnym

Współpraca z ościennymi gminami i organizacjami turystycznymi w celu rozwoju turystyki regionalnej

Cel strategiczny 2.

Wysoka jakość infrastruktury technicznej, uporządkowana przestrzeń publiczna oraz dbałość o środowisko przyrodnicze wizytówką miasta

Cel operacyjny 2.1.

Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego

Budowa, przebudowa i modernizacja dróg

Zapewnienie dogodnego dojazdu do wszystkich dzielnic mieszkalnych na terenie miasta

Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach poprzez poprawę organizacji ruchu

Rozbudowa i modernizacja systemu oświetlenia ulicznego

Utrzymanie sieci komunikacyjnej w dobrym stanie technicznym, współpraca w tym celu z podmiotami zarządzającymi drogami powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi

Działania na rzecz planowanego szybkiego połączenia komunikacyjnego ze Stacją Metro Chrzanów

Działania na rzecz ulepszenia kolejowych i kołowych ponadlokalnych powiązań komunikacyjnych

Dostosowanie liczby miejsc parkingowych do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców

Utworzenie węzłów przesiadkowych na terenie miasta

Modernizacja ciągów komunikacji pieszej

Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych

Poprawa jakości usług w zakresie transportu miejskiego

Cel operacyjny 2.2.

Rozbudowa
i modernizacja
pozostałej
infrastruktury
technicznej

Dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej

Modernizacja, rozbudowa i utrzymanie w dobrym stanie technicznym stacji uzdatniania wody oraz dostosowanie do nowej, potrzebnej ilości wody produkowanej i wysyłanej do odbiorców

Planowanie i przeprowadzanie inwestycji z zakresu gospodarki niskoemisyjnej

Działania na rzecz przyłączenia jak największej liczby gospodarstw domowych do sieci gazowej, w celu wyeliminowania niekorzystnych dla środowiska, tradycyjnych pieców węglowych

Modernizacja i bieżące remonty oczyszczalni ścieków

Zakończenie funkcjonowania oczyszczalni ścieków na terenie miasta, niespełniających wymogów dotyczących poziomu oczyszczenia odprowadzanych ścieków

Utworzenie stref bezpłatnego dostępu do Internetu w głównych punktach spotkań i integracji mieszkańców

Cel operacyjny 2.3.

Wysoki poziom zasobu mieszkaniowego

Zwiększenie zasobów mieszkaniowych miasta przeznaczonych dla najuboższych, przy zapewnieniu określonych standardów technicznych i integracji społecznej najemców

Usprawnienie systemu zarządzania komunalnymi zasobami mieszkaniowymi

Modernizacja i remonty istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych w celu poprawy stanu technicznego oraz obniżania kosztów eksploatacji

Termomodernizacja budynków i likwidacja instalacji azbestowych

Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej pod budownictwo mieszkaniowe

Cel operacyjny 2.4.

Odpowiednie zagospodarowanie parków oraz miejsc odpoczynku i rekreacji

Rewitalizacja i modernizacja parków i innych przestrzeni publicznych na terenie miasta w celu utworzenia miejsc spotkań i wypoczynku

Stworzenie terenów rekreacyjnych nad Bzurą i Utratą

Budowa i modernizacja istniejących terenów rekreacji w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców

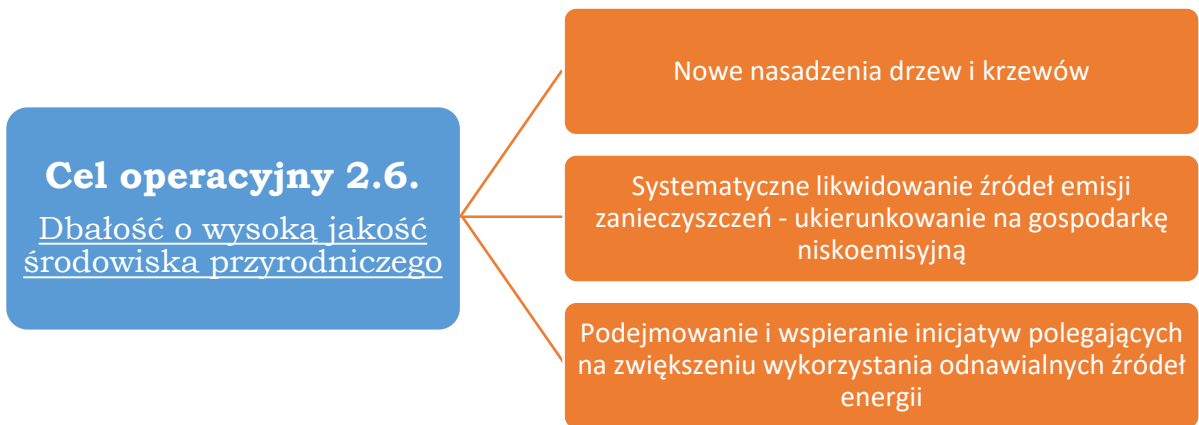
Cel operacyjny 2.5.

Dbanie o czystość i uporządkowanie przestrzeni publicznych

Dbanie o wysoki poziom estetyki przestrzeni publicznych

Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej

Wsparcie dla planów rewitalizacji, renowacji lub modernizacji budynków na terenie miasta

Cel strategiczny 3.

Wysoki poziom usług związanych z pomocą społeczną

Cel operacyjny 3.1.

Wysoki poziom usług
związanych z pomocą
społeczną

Wspieranie inicjatyw dążących do rozwiązywania problemów społecznych

Zapewnienie dostępu do usług pomocy społecznej osobom starszym i niepełnosprawnym

Rozbudowa usługowych i niepieniężnych form świadczenia pomocy społecznej

Zapobieganie uzależnieniu świadczeniobiorców od pieniężnych form pomocy społecznej

Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy klientami i pracownikami opieki społecznej

Dążenie do optymalnej liczby klientów przypadających na jednego pracownika opieki społecznej

Cel operacyjny 3.2.

Aktywizacja zawodowa
i przeciwdziałanie
bezrobociu

Organizacja szkoleń mających podnieść kwalifikacje osób bezrobotnych

Poradnictwo dla bezrobotnych z zakresu samooceny, prezencji i prezentacji własnych atutów

Wspieranie inicjatyw mających na celu przekwalifikowanie osób bezrobotnych zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem rynku pracy

Wspieranie działań służących nauce przedsiębiorczego myślenia dzieci i młodzieży

Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu zmniejszającemu konkurencyjność na rynku pracy

Wsparcie dla matek mających trudności z powrotem na rynek pracy po urodzeniu dziecka

Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolach

Wspieranie współpracy szkół zawodowych z lokalnymi przedsiębiorstwami

Cel operacyjny 3.3.
Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu

- Wspieranie szkół w organizowaniu zajęć dodatkowych
- Wspieranie działań świetlic środowiskowych
- Podejmowanie i wspieranie inicjatyw na rzecz rozbudowy infrastruktury społecznej, kulturalnej i sportowej
- Współpraca z MOPS i NGO w celu organizowania zajęć dla dzieci zagrożonych lub dotkniętych patologiami społecznymi, ubóstwem i trudną sytuacją rodzinną
- Zaangażowanie dzieci i młodzieży w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

Cel operacyjny 3.4.
Działania na rzecz społecznej integracji osób starszych

- Organizacja imprez i wydarzeń mających na celu integrację, w tym międzypokoleniową
- Wspieranie Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w kwestii popularyzacji dziejów ojczystych, promowania postaw patriotycznych i naukę historii poprzez aktywną formę spędzania wolnego czasu
- Organizacja zajęć i aktywności o różnorodnej tematyce
- Wspieranie i pomoc w tworzeniu kółek hobbystycznych zrzeszających osoby starsze i młodsze o podobnych zainteresowaniach
- Wspieranie stowarzyszeń działających na rzecz seniorów
- Utworzenie platformy dla działalności Banku Czasu w kontekście pracy socjalnej i wolontariatu mieszkańców miasta
- Pomoc w nawiązaniu współpracy pomiędzy grupami seniorów wyrażających chęć odbycia wolontariatu w oddziałach dziecięcych szpitali, czy szkołach

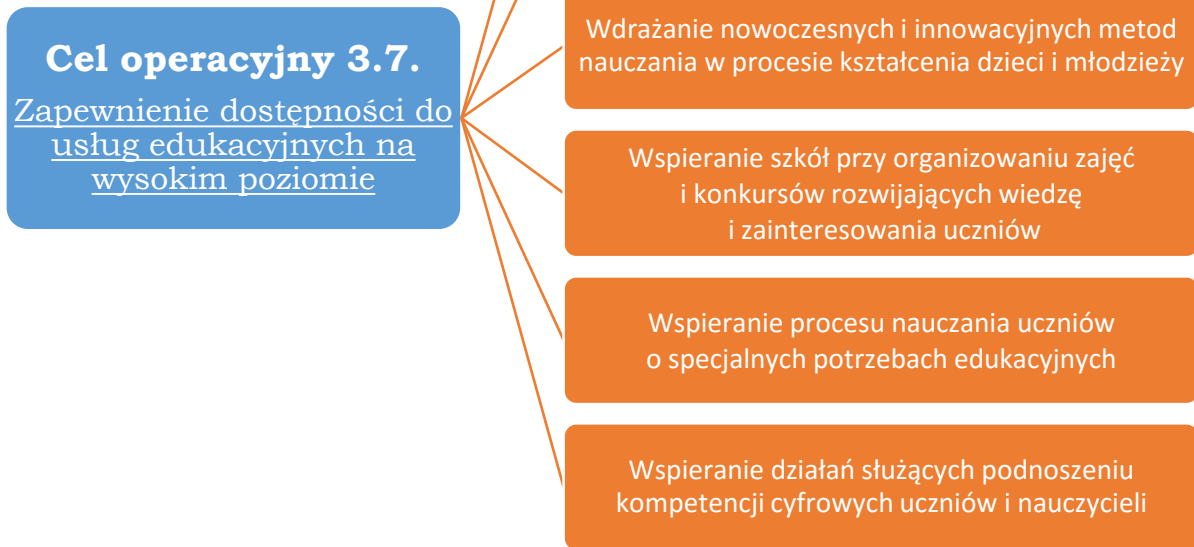

Cel operacyjny 3.5.
Ochrona, promocja oraz poprawa stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców oraz zmiana świadomości na prozdrowotną

- Opracowywanie i realizacja programu polityki zdrowotnej
- Opracowywanie i realizacja programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii
- Efektywne wdrażanie programów wsparcia dla rodzin wielodzietnych oraz osób starszych
- Zapobieganie pojawiającym się problemom zdrowotnym i społecznym
- Utrwalanie, od najmłodszych lat szkolnych, zasad zdrowego stylu życia
- Zwiększanie świadomości potrzeby systematycznego przeprowadzania badań profilaktycznych

Cel operacyjny 3.6.
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w mieście

- Opracowanie i wdrażanie założeń Programu Rewitalizacji, w celu wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowej
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych problemami kwalifikującymi obszary miasta jako zdegradowane

Cel strategiczny 4.

**Stworzenie dogodnych warunków do życia i rozwoju
wszystkim grupom społecznym,
budowanie patriotyzmu lokalnego**

Cel operacyjny 4.1.

Rozwój współpracy
z organizacjami pożytku
publicznego

Wsparcie finansowe oraz pozafinansowe dla organizacji pożytku publicznego

Rozwój bazy organizacji pozarządowych oraz ram do współpracy, zarówno z miastem, jak i innymi podmiotami

Umożliwianie uczestnictwa organizacjom pozarządowym w realizowaniu zadań publicznych

Wymiana informacji i prowadzenie konsultacji na linii władze lokalne – NGO

Cel operacyjny 4.2.

Rozbudowa i promocja
oferty kulturalnej miasta

Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców i osób przyjezdnych

Wsparcie dla grup i organizacji zajmujących się działalnością kulturalną

Organizacja ogólnodostępnych wydarzeń kulturalnych mających służyć integracji społecznej

Wspieranie twórczości i kreatywności wśród dzieci i dorosłych

Promocja działalności artystycznej na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym

Modernizacja i odpowiednie wyposażenie publicznych obiektów kultury

Cel operacyjny 4.3.

Zapewnienie dogodnych warunków uprawiania sportu i promocja aktywności ruchowej

Wsparcie dla organizacji i klubów sportowych

Podnoszenie jakości oferty sportowo - rekreacyjnej

Poprawa warunków do rozwoju i upowszechnianie rekreacji ruchowej i sportu wśród mieszkańców

Pomoc w organizowaniu wydarzeń sportowych

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo – rekreacyjnej

Doposażanie szkół w sprzęt sportowy

Szerzenie wiedzy na temat różnorodności dyscyplin sportowych wśród dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 4.4.

Rozwój świadomości ekologicznej i potrzeby dbałości o własne otoczenie

Przygotowanie i realizacja programów edukacji przyrodniczej w szkołach

Przygotowanie i realizacja programów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o lokalne walory przyrodnicze

Organizowanie wydarzeń mających przybliżyć lokalną historię i tradycje mieszkańcom miasta

Wspieranie inicjatyw budujących patriotyzm lokalny oraz integrujących miejscową społeczność

Cel operacyjny 4.5.

Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta

Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu

Wsparcie działań Komendy Powiatowej Policji i Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej w Sochaczewie

Rozbudowa systemu zarządzania i reagowania kryzysowego

Cel operacyjny 4.6.

Zapewnienie wysokiej jakości usług z zakresu administracji publicznej

Poprawa warunków organizacyjno-technicznych obsługi klienta

Doskonalenie komunikacji z mieszkańcami z użyciem nowoczesnych narzędzi wymiany informacji drogą elektroniczną

Utrzymanie i ciągłe doskonalenie systemu zarządzania jakością

VI. Nawiązanie do dokumentów strategicznych wyższego rzędu

Formułując Strategię Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 – 2024 dołożono wszelkich starań, by założone w niniejszym dokumencie cele oraz kierunki działań zaprogramowane do ich osiągnięcia były spójne lub na zasadzie komplementarności uzupełniały postanowienia dokumentów strategicznych na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym.

EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Dokument ten, opracowany przez Komisję Europejską określa podstawowe kierunki działań, których podjęcie jest niezbędne, aby wyprowadzić z kryzysu i przygotować do nowych wyzwań gospodarkę europejską. Szczególny nacisk położony jest na istotę współpracy pomiędzy państwami członkowskimi na rzecz zażegnania kryzysu, a także wdrożenie niezbędnych reform dostosowujących gospodarkę do nowych realiów globalizacji, procesu starzenia się europejskiego społeczeństwa, a także potrzeby racjonalnego wykorzystania posiadanych zasobów. Strategia określa główne cele wyznaczone przez Komisję Europejską do osiągnięcia do roku 2020:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata nie może być niższy niż 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB UE;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Osiągnięcie celów strategii zrealizowane ma zostać w oparciu o trzy priorytety, charakteryzujące się wzajemną synergią:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach przedstawionych wyżej priorytetów tematycznych opracowano siedem projektów przewodnich, dzięki którym będzie można zaobserwować postępy realizacji założeń Strategii:

- „Unia innowacji” – wykorzystywanie działalności badawczo-rozwojowych do zwalczania takich problemów jak: zmiany klimatu, efektywność energetyczna, zasoby czy zmiany demograficzne;
- „Młodzi w drodze” – poprawa warunków i podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego oraz podniesienie poziomu kształcenia i szkolenia na każdym szczeblu edukacyjnym, a także poprawa sytuacji młodzieży na rynku pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – osiągnięcie trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, a przez to ułatwienie dostępu do szerokopasmowego Internetu;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – wsparcie w kierunku niskoemisyjnego i efektywniejszego wykorzystania zasobów przez społeczeństwo; zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – wsparcie przedsiębiorczości i pomoc w sprostaniu nowym wyzwaniom, wsparcie konkurencyjności przemysłu europejskiego, pomoc w wykorzystaniu możliwości wynikających z globalizacji i gospodarki przyjaznej środowisku;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – unowocześnianie rynków pracy związane z rosnącym bezrobociem, a także zapewnienie trwałości obecnych modeli społecznych;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, zwiększenie świadomości i uznania pracy ludzi ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiając im godne życie i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Kierunki działań, jakie zaplanowano w niniejszym dokumencie w dużej mierze pokrywają się założeniami dokumentu pn.: EUROPA 2020. Priorytet stawiający nacisk na inteligentny wzrost tożsamy jest z działaniami podejmowanymi przez miasto w ramach celu

operacyjnego 3.7, mającego zapewnić jak najwyższy poziom usług edukacyjnych w Sochaczewie, a także m.in. celu 1.1 mającego stymulować rozwój gospodarczy poprzez rozwój przedsiębiorczego myślenia i wspieranie innowacji. Priorytet dotyczący wzrostu zrównoważonego ściśle związany jest z celami operacyjnymi 2.1 i 2.2, w ramach których zaplanowane są kierunki działań mające usprawnić infrastrukturę techniczną na wielu płaszczyznach, czego efektem będzie m.in. ograniczenie emisji dwutlenku węgla i substancji szkodliwych, a także mniejsza uciążliwość dla środowiska. Ostatni z priorytetów, czyli wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu ma swoje odzwierciedlenie w postaci całego celu strategicznego nr 3, którego myślą przewodnią jest zaangażowanie w życie społeczne jak największej liczby mieszkańców, a także wyrównanie szans.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Najważniejszym dokumentem strategicznym na szczeblu krajowym jest „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju”. Za cel nadrzędny w tym przypadku obrano poprawę jakości życia Polaków, a głównym sposobem osiągnięcia tego celu ma być stabilny i wysoki wzrost gospodarczy. Cel ten jest możliwy do osiągnięcia przy pomocy następujących celów strategicznych:

I. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

Cel 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji;

Cel 2. Zmniejszanie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym;

Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;

Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;

II. Polska Cyfrowa:

Cel 5. Stworzenie Polski Cyfrowej;

III. Kapitał Ludzki

Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” (państwo pracowników);

IV. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:

Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;

V. Równoważenie potencjałów rozwojowych regionu:

Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;

Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego;

VI. Efektywność i sprawność państwa:

Cel 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;

VII. Kapitał społeczny:

Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Także i w tym przypadku zaobserwować można zbieżność celów ze Strategią Rozwoju Gminy Miasta Sochaczew. Realizacja celów operacyjnych nr 1.1 i 3.7 przyczyni się do zwiększenia innowacyjności gospodarki Sochaczewa, a także do wzbudzenia kreatywności indywidualnej w społeczności lokalnej. Osiągnięcie celów strategicznych nr 3 i 4 doprowadzi do zbudowania silnego kapitału społecznego, mającego duży udział w perspektywie rozwojowej kraju, zgodnie z priorytetem VII. Realizacja wszystkich założeń Strategii Rozwoju doprowadzić ma do rozwoju i pełnego wykorzystania potencjału regionu miasta Sochaczew, co z kolei zbieżne jest z treścią Celu 8. Polska 2030. Z kolei Cel 9. ma swoje odzwierciedlenie w działaniach dążących do poprawy sieci komunikacyjnej miasta Sochaczew realizowanych w ramach celu operacyjnego nr 2.1.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Nieco krótszy horyzont czasowy zaprezentowano w „Strategii Rozwoju Kraju 2020”, co nie umniejsza jednak jej wagi, jako krajowego dokumentu strategicznego. Określono tu najważniejsze zadania państwa mające wzmocnić procesy rozwojowe w perspektywie najbliższych lat.

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne:

- sprawne i efektywne państwo;
- konkurencyjna gospodarka;

➤ spójność społeczna i terytorialna.

Celem głównym Strategii staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Celami strategicznymi zawartymi w dokumencie są:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo:

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem;

Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe;

Cel.I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka:

Cel.II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej;

Cel.II.2. Wzrost wydajności gospodarki;

Cel.II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki;

Cel.II.4. Rozwój kapitału ludzkiego;

Cel.II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych;

Cel.II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko;

Cel.II.7. Zwiększenie efektywności transportu;

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:

Cel.III.1. Integracja społeczna;

Cel.III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych;

Cel.III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego zrównoważonego rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Działania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew polegające na rozwoju infrastruktury sportowej i kulturalnej, wzbogaceniu oferty kulturalnej, integracji mieszkańców, osób starszych i niepełnosprawnych, a także przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu wpisują się w Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna. Z kolei działania polegające na poprawie systemu drogowego, wspieraniu i promocji lokalnej gospodarki, pobudzaniu przedsiębiorczości czy poprawie jakości usług edukacyjnych przyczynią się do m.in. wzrostu wydajności gospodarki i rozwoju kapitału ludzkiego, będącymi bezpośrednimi celami Obszaru strategicznego II.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)” jest kompleksowym, średniookresowym dokumentem strategicznym traktującym o prowadzeniu polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. W dokumencie tym zawarto cele i priorytety rozwoju Polski w ujęciu terytorialnym, a także zasady i instrumenty polityki regionalnej, aktualizację roli regionów w ramach polityki regionalnej czy charakterystykę mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez resorty krajowe.

Główny cel KSRR został określony jako: „efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrost, zatrudnienie i spójność w horyzoncie długookresowym.” Realizowanie polityki regionalnej do 2020 opiera się na osiągnięciu następujących celów strategicznych:

Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”):

- 1.1. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych;
- 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi;
- 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne;

Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”):

- 2.1. Wzmacnianie spójności w układzie krajowym;
- 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze;
- 2.4. Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE;
- 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o niższej dostępności;

Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”):

- 3.1. Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej;
- 3.2. Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne;
- 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania;
- 3.4. Wspomaganie budowania kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Dążenie do realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew przyczyni się nie tylko do rozwoju samego miasta, ale także regionu województwa. Stworzenie silnego ośrodka gospodarczego w Sochaczewie, choć przede wszystkim przyniesie pozytywne zmiany na terenie całego powiatu sochaczewskiego, to niewątpliwie wpłynie także na poprawę konkurencyjności z perspektywy województwa mazowieckiego, co z kolei zbieżne jest z treścią Celu 1. sformułowanego w KSRR. Z perspektywy niniejszego dokumentu korzystna, a wręcz pożądana, jest również realizacja Celu operacyjnego nr 3.1., którego założeniem jest rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych poza miastami wojewódzkimi. Również w przypadku Celu 2., którego ideą jest spójność, dostrzec można zbieżność ze Strategią Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew, przejawiającą się w działaniach ukierunkowanych na rewitalizację miasta, czy też rozbudowę sieci komunikacyjnej.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze.

Strategia ta jest dokumentem określającym przyszłość regionu w oparciu o zaprogramowane procesy rozwojowe. W wyniku wdrażania postanowień analizowanej strategii dojdzie do dynamizacji wspomnianych procesów, co skutkować ma modernizacją regionalnej gospodarki, a także poprawą warunków i jakości życia społeczeństwa lokalnego. W ramach dokumentu określone zostały właściwe dla danego regionu rozwiązania oraz wskazane główne działania mające przystosować zarówno gospodarkę jak i społeczeństwo do potrzeb i wyzwań przyszłości. Cel generalny SRWM został określony w sposób następujący: „zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie”.

Aby umożliwić realizację tego celu wyodrębniono poszczególne cele strategiczne, z czego jeden określono, jako priorytetowy. Celem priorytetowym jest:

- **Przemysł i produkcja** rozumiane, jako rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.

Pozostałe cele szczegółowe przedstawiają się następująco:

- **Gospodarka** – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii;
- **Przestrzeń i transport** – poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego;
- **Spoleczeństwo** – poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do stworzenia nowoczesnej gospodarki;
- **Środowisko i energetyka** – zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska;
- **Kultura i dziedzictwo** – wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Spójność z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Rozwoju Gminy Miasta Sochaczew widoczna jest także w przypadku tego dokumentu, zwłaszcza w kontekście pełnego wykorzystania kultury i dziedzictwa kulturowego, ale również w kwestiach związanych z budową kapitału społecznego czy działaniach mających na celu stymulację lokalnej gospodarki, której wzrost zauważalny będzie w perspektywie regionalnej. Niebagatelne znaczenie ma również poprawa spójności terytorialnej, która zostanie osiągnięta za pomocą rozbudowy i modernizacji układu komunikacyjnego w Sochaczewie.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020

Realizacja programu ma na celu wyrównanie dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych Mazowsza w stosunku do pozostałych regionów Wspólnoty Europejskiej.

Umożliwia on jednocześnie pozyskanie znacznych środków zewnętrznych na realizację inwestycji gminnych, zgodnych z jego założeniami. Głównym celem RPOWM jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy. Program został podzielony na dziewięć głównych osi priorytetowych:

- **Oś Priorytetowa I.** Innowacyjność i przedsiębiorczość.
- **Oś Priorytetowa II.** Wzrost e-potencjału Mazowsza.
- **Oś Priorytetowa III.** Przejście na gospodarkę niskoemisyjną.
- **Oś Priorytetowa IV.** Gospodarka przyjazna środowisku i społeczeństwu.
- **Oś Priorytetowa V.** Rozwój regionalnego systemu transportowego.
- **Oś Priorytetowa VI.** Rozwój rynku pracy.
- **Oś Priorytetowa VII.** Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.
- **Oś Priorytetowa VIII.** Edukacja dla rozwoju regionu.
- **Oś Priorytetowa IX.** Pomoc techniczna.

Cel 2.2, a zwłaszcza działania mające na celu prace termomodernizacyjne oraz realizację działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej wpisują się w założenia Osi priorytetowej III. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną. Wszelkie działania mające na celu stymulację wzrostu gospodarczego oraz przeciwdziałanie bezrobociu tożsame są z kolei z Osią priorytetową VI. Natomiast kierunki działań polegające na promowaniu aktywności społecznej, przeciwdziałaniu wykluczeniu czy rewitalizacji są zgodne z Osią priorytetową VII. Edukacja dla rozwoju regionu również ma swoje odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew w postaci działań ukierunkowanych na poprawę jakości usług edukacyjnych na terenie miasta.

VII. Finansowanie Strategii

Wdrożenie założeń Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 – 2024 jest procesem długotrwałym, wymagającym przy tym znacznych nakładów finansowych. Finansowanie kierunków działań zaprogramowanych w niniejszym dokumencie odbywać się będzie w miarę możliwości finansowych Gminy Miasto Sochaczew. Podstawą finansowania będą przede wszystkim środki własne gminy, ale także środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, pochodzących zarówno ze źródeł krajowych, jak i z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Realizacja postanowień Strategii stanie się możliwa przy pomocy funduszy pochodzących m.in. z:

- Budżetu Gminy Miasto Sochaczew;
- Budżetu innych gmin, w przypadku nawiązania współpracy przy realizacji inwestycji;
- Środków partnerów lokalnych i instytucji zaangażowanych w realizację Strategii;
- Budżetu samorządu powiatowego;
- Budżetu województwa mazowieckiego;
- Budżetu państwa;
- Środków z Unii Europejskiej w ramach prowadzonej polityki strukturalnej i polityki spójności;
- Kredytów i pożyczek komercyjnych;
- Środków prywatnych, w przypadku realizowania przedsięwzięć na zasadzie partnerstwa publiczno – prywatnego;

Szczególną uwagę należy zwrócić na możliwość pozyskania bezzwrotnych dotacji w ramach nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014 – 2020. W porównaniu do okresu 2007 – 2013, pula dostępnych środków będzie aż o 10 mld zł większa, stanowiąc kwotę 82,5 mld zł. Środki te zostaną rozdysponowane za pośrednictwem 5 programów operacyjnych wdrażanych na szczeblu krajowym, 16 programów operacyjnych przygotowanych przez województwa oraz jednego programu ponadregionalnego. Należy zatem zapoznać się z publikowanymi harmonogramami konkursów oraz dokładnie przeanalizować planowane projekty inwestycyjne w aspekcie możliwości ubiegania się o dofinansowanie.

VIII. Scenariusze realizacji postanowień Strategii Rozwoju

Skuteczna polityka regionalna polega na efektywnym zarządzaniu dostępnymi zasobami, a także na połączeniu zewnętrznego i wewnętrznego podejścia do tematyki rozwojowej. Istnieje bowiem prawdopodobieństwo znacznych odchyłeń od aktualnej sytuacji w kraju czy regionie, które w zasadniczy sposób wpłynąć mogą na tendencje rozwojowe miasta. W celu zbadania potencjalnych wariantów przemian zachodzących na obszarze Sochaczewa, zależnych od zaistniałych okoliczności społeczno – gospodarczych w mieście i jego otoczeniu, określono 3 podstawowe scenariusze rozwojowe – optymistyczny, pesymistyczny i umiarkowany.

Scenariusz optymistyczny

Scenariusz ten zakłada zaistnienie optymalnych warunków rozwojowych, zarówno w samym mieście, jak i jego otoczeniu zewnętrznym. Sprzyjający klimat gospodarczy, a także sprawność działania władz miejskich wspieranych przez społeczność lokalną pozwolą na pełne osiągnięcie zakładanych w strategii celów, co z kolei implikować będzie dynamiczny rozwój miasta we wszystkich dziedzinach życia, przy wykorzystaniu indywidualnych atrybutów Sochaczewa. Główne założenia scenariusza opierają się na:

- Rozwiązaniu problemów integracyjnych i gospodarczych dotyczących obecnie Unię Europejską;
- Dynamicznym rozwoju Polskiej gospodarki w latach 2016 – 2024;
- Ożywieniu międzynarodowej wymiany gospodarczej, stymulującej rozwój ekonomiczny i społeczny;
- Zwiększeniu konkurencyjności polskiej gospodarki w oparciu o wiedzę i innowacje;
- Restrukturyzacji nierentownych i przestarzałych gałęzi gospodarki;
- Realizacji krajowych polityk mających na celu zmniejszenie bezrobocia, podniesienie innowacyjności, zmniejszenie emigracji zarobkowych, budowę kapitału ludzkiego i społecznego;
- Wzroście dochodów ludności i wzroście wydatków konsumpcyjnych;

- Efektywnym zarządzaniu przez Instytucje Zarządzające Programów Operacyjnych, a co za tym idzie sprawne przeprowadzanie konkursów i wypłacanie dotacji;
- Aktywnej i efektywnej polityce lokalnej władz samorządowych;
- Dużej skuteczności w ubieganiu się o środki zewnętrzne, zwłaszcza pochodzące z funduszy strukturalnych UE;
- Wysokim zaangażowaniu społeczeństwa w realizację celów Strategii;

W przypadku spełnienia powyższych założeń możliwe jest osiągnięcie wszystkich celów strategicznych, a tym samym sprawienie by określona wcześniej wizja rozwoju miasta stała się rzeczywistością. Okoliczności sprzyjające realizacji scenariusza optymistycznego doprowadzą do zwiększenia liczby małych i średnich przedsiębiorstw, stanowiących rdzeń działalności gospodarczej Sochaczewa. Skutecznie prowadzone doradztwo w zakresie prowadzenia własnego biznesu, czy to za pośrednictwem wyspecjalizowanych NGO czy też komórek urzędu miejskiego, a także szereg szkoleń i seminariów z zakresu przedsiębiorczości skutkować będą zwiększonym zainteresowaniem prowadzeniem działalności gospodarczej wśród mieszkańców miasta. Dodatkowy impuls stanowić będzie bezproblemowy dostęp do informacji dotyczących potencjalnych, zewnętrznych źródeł finansowania, z jakich mogą korzystać przedsiębiorcy. Aktywna i efektywna promocja gospodarcza miasta umożliwi szybszy rozwój lokalnych przedsiębiorstw, które ze swoimi produktami i usługami będą mogły dotrzeć do szerszego grona odbiorców. Ponadto poszerzenie obszaru i charakteru Specjalnej Strefy Ekonomicznej przyciągnie nowych inwestorów, tworzących kolejne miejsca pracy na terenie miasta. Do zwiększenia zainteresowania wśród potencjalnych inwestorów przyczyni się także sprawny system tworzenia czytelnych i odpowiadających charakterystyce miasta planów zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych i przemysłowo-usługowych, a także postępujące uzbrajanie potencjalnie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną. Nie bez znaczenia okażą się wysiłki władz miasta skierowane na promocję tych terenów. Przejrzysta i czytelna oferta promocyjna stanowić będzie dodatkowy atut wpływający na atrakcyjność inwestycyjną Sochaczewa. Duże zmiany zajdą także w obszarze turystyki. Próbując nadać miastu funkcję bazy wypadowej do okolicznych atrakcji turystycznych, przygotowana zostanie szczegółowa baza danych dotyczących wszelkich interesujących miejsc w obrębie regionu. W wyniku działań i wsparcia władz zmodernizowane zostaną lub powstaną nowe obiekty infrastruktury turystycznej (np. przystań kajakowa, Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą), a także rozbudowana zostanie baza noclegowa w odpowiedzi na zwiększony ruch turystyczny w mieście. Promocja miasta, jego

bogatej historii i licznych tradycji, a także bliskości pola Bitwy nad Bzurą 1939 r. oraz miejsca urodzenia Fryderyka Chopina będzie miała niebagatelne znaczenie dla rozwoju turystyki. Oferta stworzona przez współdziałanie władz miejskich z organizacjami pozarządowymi i podmiotami z branży turystycznej, gastronomicznej i hotelarskiej spowoduje napływ przyjezdnych również spoza regionu. Z kolei współpraca nawiązana z atrakcyjnymi przyrodniczo i historycznie gminami ościennymi zaowocuje płynnym powiązaniem oferty turystycznej i zwiększeniem znaczenia Sochaczewa na mapie turystycznej Mazowsza.

Korzystne zmiany zaistnieją również w sferze infrastrukturalnej miasta. Poprawiona zostanie spójność komunikacyjna obszaru, a dostęp do każdej części miasta zostanie zapewniony za pomocą dobrej jakości dróg. Płynność ruchu kołowego ulegnie znaczącej poprawie, podobnie jak bezpieczeństwo kierujących pojazdami, pieszych i rowerzystów. Nowa sieć ścieżek rowerowych skomunikowana będzie z najciekawszymi przyrodniczo obszarami w regionie. Utworzenie węzła przesiadkowego np. w rejonie dworca PKP czy rejonie SUW Płocka, a także budowa parkingów bądź wytyczenie nowych miejsc parkingowych będzie kolejnym krokiem w dążeniach do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Korzystanie z sieci komunikacji miejskiej stanowić będzie doskonałą alternatywę transportową, zmniejszając natężenie ruchu kołowego na terenie miasta. Wszyscy mieszkańcy cieszyć się będą nowoczesną i zmodernizowaną infrastrukturą techniczną, efektywnym i bezpiecznym dla środowiska systemem odbioru ścieków, czystą wodą płynącą z kranów. Ograniczona zostanie emisja dwutlenku węgla i innych substancji szkodliwych dla środowiska, poprawiając jakość powietrza atmosferycznego. Zwiększeniu ulegnie liczba przyłączy do sieci gazowej, eliminując konieczność ogrzewania przy użyciu węgla, jako paliwa ciepłowniczego. Główne place miasta, parki i szkoły publiczne oferować będą bezpłatny dostęp do Internetu, co wpłynie zdecydowanie na komfort życia mieszkańców. Poprawie ulegnie także stan zasobu mieszkaniowego gminy, a zwiększeniu liczba mieszkań socjalnych udostępnianych osobom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Mniejsze koszty eksploatacji osiągnięte w wyniku remontów i modernizacji pozwolą na efektywniejsze gospodarowanie finansami publicznymi. Likwidacja azbestu poprawi bezpieczeństwo lokalnej społeczności, a termomodernizacja wpłynie na uzyskanie oszczędności z tytułu ogrzewania i zmniejszoną emisję substancji szkodliwych. Atrakcyjna oferta inwestycyjna skupiona na budownictwie mieszkaniowym skutkować będzie wysokim poziomem zasobu mieszkaniowego w mieście. Zagospodarowane przestrzenie publiczne, zrewitalizowane parki, tereny rekreacyjne utworzone nad Bzurą i Utratą będą wizytówką dobrej gospodarności

włodarzy miasta i powodem do dumy jego mieszkańców. W wyniku remontów i modernizacji obiektów publicznych i prywatnych, zwłaszcza w kontekście elewacji i części wspólnych, znaczącej poprawie ulegnie estetyka miasta. Samorząd lokalny przy pomocy świadomego i zaangażowanego społeczeństwa szczególną uwagę poświęci dbaniu o porządek i czystość Sochaczewa.

Znaczące postępy odnotować będzie można także w aspekcie budowania silnego kapitału społecznego, oznaczającego aktywną społeczność lokalną, ściśle związaną z miejscem zamieszkania. Wysoki poziom usług pomocy społecznej zapewni wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Osobom dotkniętym trudnościami w znalezieniu pracy udzielona zostanie odpowiednia pomoc, a wszelkie przejawy wykluczenia społecznego czy też cyfrowego będą aktywnie zwalczane. Zorganizowanie szerokiego wachlarza zajęć i aktywności młodzieży zminimalizuje zainteresowanie substancjami uzależniającymi, a także pomoże wzbudzić naturalne talenty i zainteresowania młodszej części społeczności lokalnej. Sochaczew stanie się przyjaznym miejscem do życia dla osób starszych, które aktywnie będą uczestniczyć w życiu miasta. Szczególna uwaga poświęcona zagadnieniom prozdrowotnym zaowocuje zdrowym społeczeństwem w pełni sił do działania. Z kolei działania rewitalizacyjne prowadzone na zdegradowanych obszarach miasta pozwolą przywrócić spójność społeczną i gospodarczą, wyprowadzając te obszary z sytuacji kryzysowej. Dbanie o wysoki poziom edukacyjny skutkuje utworzeniem społeczeństwa informacyjnego, którego cechami nadrzędnymi będą wiedza i kreatywność.

Sprawna współpraca z podmiotami trzeciego sektora czyli NGO owocować będzie szerokim wachlarzem zadań, działalności, akcji i wydarzeń organizowanych przez społeczność lokalną. Istotą wielu z nich jest także pomoc potrzebującym i wsparcie w trudnych chwilach, co jest niezbędne w tworzeniu silnego kapitału społecznego. W wyniku realizowanych założeń strategii rozszerzeniu poddana zostanie oferta kulturalna miasta, trafiająca w gusta poszczególnych grup odbiorców. Oferta zostanie dostosowana w sposób zapewniający jej atrakcyjność również wśród osób spoza regionu. Wsparciem i promocją cieszyć się będą lokalni artyści i organizacje kulturalne. Obiekty kultury oraz amfiteatr przy ruinach zamku zostaną odpowiednio zmodernizowane i dostosowane do pełnienia swoich funkcji. Oferta sportowo – rekreacyjna również ulegnie rozszerzeniu, czy to poprzez nowe obiekty sportowe, modernizację już istniejących czy organizację zróżnicowanych wydarzeń sportowych. Świadomość lokalna mieszkańców zostanie wzbudzona za pomocą specjalnie przygotowanych programów i aktywności nawiązujących do historii, tradycji czy walorów przyrodniczych

miasta i regionu. Wsparcie władz miasta uzyskują inicjatywy mające wzbudzić patriotyzm lokalny czy też świadomość społeczną. W wyniku wsparcia działań Komendy Powiatowej Policji i Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, a także rozbudowania systemu monitoringu miejskiego znacznej poprawie ulegnie bezpieczeństwo w mieście.

Scenariusz pesymistyczny

Scenariusz zakłada wystąpienie najgorszych możliwych warunków rozwoju, zarówno tych wewnętrznych jak i dotyczących otoczenia zewnętrznego. Podstawowe założenia tego scenariusza opierają się na:

- Nasileniu problemów integracyjnych i gospodarczych dotyczących obecnie Unię Europejską;
- Recesji w rozwoju polskiej gospodarki w latach 2016 – 2024;
- Spowolnieniu międzynarodowej wymiany gospodarczej, opóźniającej rozwój ekonomiczny i społeczny;
- Spadku konkurencyjności polskiej gospodarki w wyniku jej niskiej innowacyjności;
- Skupieniu na rozwoju nierentownych i przestarzałych gałęzi gospodarki;
- Trudnościach w realizacji krajowych polityk mających na celu zmniejszenie bezrobocia, podniesienie innowacyjności, zmniejszenie emigracji zarobkowych, budowę kapitału ludzkiego i społecznego;
- Spadku dochodów ludności i spadku wydatków konsumpcyjnych;
- Nieefektywnym zarządzaniu przez Instytucje Zarządzające Programów Operacyjnych, a co za tym idzie problematycznym przeprowadzanie konkursów i trudnościami z wypłacaniem dotacji;
- Pasywnej i nieefektywnej polityce lokalnej władz samorządowych;
- Niskiej skuteczności w ubieganiu się o środki zewnętrzne, zwłaszcza pochodzące z funduszy strukturalnych UE;
- Braku zaangażowania ze strony społeczeństwa w realizację celów Strategii;

Scenariusz pesymistyczny jest swoistym odwróceniem scenariusza opisywanego wcześniej. Zarówno trudne okoliczności zewnętrzne, niska efektywność działań władz lokalnych, jaki i małe zaangażowanie społeczne nie pozwoliły na osiągnięcie zakładanych celów. W pewnym sensie scenariusz ten można uznać za tzw. scenariusz „zerowy”, gdyż z wyjątkiem nielicznych zrealizowanych działań, sytuacja w mieście pozostała bez zmian,

zwłaszcza w sferze infrastrukturalnej. Z uwagi na niską koniunkturę gospodarczą i brak adekwatnych działań ze strony władz lokalnych pogorszeniu ulec może stan gospodarki lokalnej, a co za tym idzie intensyfikacji ulegną problemy społeczne związane z ubóstwem, bezrobociem i patologiami społecznymi. Nasilić się też może zjawisko wykluczenia społecznego. Mimo niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych władze miasta mogą jednak odłożyć w czasie realizację niektórych kierunków działań, zwłaszcza tych czasowo i kapitałochłonnych oraz skupić się na realizacji działań mających na celu przeciwdziałanie pogarszaniu się sytuacji. Dodatkowo wdrożone mogą zostać działania doraźne, skupione na rozwiązywaniu nowopowstałych problemów.

Scenariusz umiarkowany

Scenariusz umiarkowany przedstawia sytuację pomiędzy powyżej zaprezentowanymi skrajnymi przypadkami. Podstawowe założenia tego scenariusza opierają się na:

- Braku skutecznych i długofalowych rozwiązań problemów integracyjnych i gospodarczych dotyczących obecnie Unię Europejską;
- Umiarkowanego rozwoju polskiej gospodarki w latach 2016 – 2024;
- Utrzymaniu na aktualnym poziomie międzynarodowej wymiany gospodarczej, opóźniającej rozwój ekonomiczny i społeczny;
- Niewielkim wzroście konkurencyjności polskiej gospodarki, niewykorzystującym jednak potencjału wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych;
- Częściowej realizacji krajowych polityk mających na celu zmniejszenie bezrobocia, podniesienie innowacyjności, zmniejszenie emigracji zarobkowych, budowę kapitału ludzkiego i społecznego;
- Niewielkim wzroście dochodów ludności nieskutkującym jednak wzrostem wydatków konsumpcyjnych;
- Umiarkowanym zarządzaniu przez Instytucje Zarządzające Programów Operacyjnych, a co za tym idzie standardowe przeprowadzanie konkursów i opóźnienia w wypłacaniu dotacji;
- Aktywnej lecz niezbyt efektywnej polityce lokalnej władz samorządowych;
- Umiarkowanej skuteczności w ubieganiu się o środki zewnętrzne, zwłaszcza pochodzące z funduszy strukturalnych UE, okazjonalnie pojawiającą się koniecznością zwrotu części środków;

- Umiarkowanym zaangażowaniu ze strony społeczeństwa w realizację celów Strategii;

W ramach tego scenariusza prognozuje się częściową realizację celów strategii oraz konieczność ewaluacji jej skuteczności oraz wyciągnięcia konstruktywnych wniosków na kolejny okres programowania po roku 2024.

Mimo nieosiągnięcia wszystkich zakładanych celów zauważyć można poprawę sytuacji na obszarze miasta. Niewielki przyrost podmiotów gospodarczych świadczy o braku recesji gospodarczej. Skala przyrostu może być uwarunkowana niewystarczającą liczbą bądź też niezadawalającą wartością merytoryczną szkoleń. Pomimo starań władz miasta występuje brak nadmiernego zainteresowania ze strony inwestorów, a ograniczenia środków finansowych nie pozwalają na pełne uzbrojenie wszystkich potencjalnie atrakcyjnych obszarów inwestycyjnych. Stworzenie tematycznej oferty turystycznej nie skutkuje znaczącym wzrostem ruchu turystycznego na terenie miasta, dlatego też nowe inwestycje w tej branży realizowane są znacznie wolniej i ostrożniej. Pomimo wyrażenia chęci współpracy z gminami ościennymi i pozostałymi podmiotami z branży turystycznej nie widać znaczących zmian w tym obszarze.

Umiarkowane tempo pozyskiwania środków i konieczność równoważenia budżetu uniemożliwiają realizację wszystkich zaplanowanych projektów inwestycyjnych. Nadal realizowane są postulaty dążące do poprawy jakości sieci drogowej i pozostałej infrastruktury w mieście, jednak charakteryzują się one mniejszą dynamiką niż w przypadku scenariusza optymistycznego. Część z nich zostaje rozłożona w czasie lub przeniesiona na kolejny okres programowania. Trwają prace nad poprawą zasobu mieszkaniowego, jednak kosztowne remonty i modernizacje odbywają się powoli. Umiarkowany popyt na nowe mieszkania nie skutkuje znaczącym przyrostem budynków mieszkalnych w Sochaczewie. Stopniowo odbywa się zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni publicznych, priorytetem opatrzone zostały parki i główne place miasta. Zagospodarowanie terenów nad rzekami postępuje zgodnie z wcześniej zaplanowanymi etapami, jednak zostało zaplanowane na dłuższy okres. Gmina dokłada starań w celu utrzymania porządku i czystości, jednak czasami okazuje się to problematyczne ze względu na brak zainteresowania części mieszkańców tymi kwestiami.

Brak nasilania się problemów społecznych. Najbardziej potrzebujący otrzymują niezbędną pomoc. Gmina podejmuje starania w celu wyeliminowania zjawiska wykluczenia społecznego i cyfrowego, jednak odbywa się to stopniowo. Część osób dotkniętych problemami społecznymi wykazuje trudności we współpracy, w związku z czym utrudniona jest integracja społeczna tych osób. Bezrobocie nieznacznie maleje, jednak znaczna część bezrobotnych pozostaje bez pracy ze względu na strukturalne uwarunkowania. Zrealizowana

zostaje część projektów rewitalizacyjnych, wystarczająca jednak do społecznego i gospodarczego ożywienia obszarów zdegradowanych. Oferta kulturalna i sportowa miasta ulega powolnemu, lecz stałemu urozmaiceniu. Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku infrastruktury kultury i sportu.

IX. Wdrażanie, monitoring, ewaluacja

Strategia Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 jest długookresowym, strategicznym dokumentem gminnym. W Strategii określone zostały kierunki działań w celu zapewnienia dalszego rozwoju Gminy Miasto Sochaczew. Powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzeżono bowiem konieczność wyznaczenia tzw. „ścieżki rozwoju”, zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego oraz w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców miasta. Potrzeby te zostały rozpoznane podczas wieloetapowego procesu opracowywania dokumentu, w którym najważniejszą rolę odegrały konsultacje społeczne (szerzej opisanych w Załączniku III).

Wdrażanie to - najogólniej - realizacja zaplanowanych zadań. Warunkiem sprawnej, a także efektywnej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 jest zapewnienie skutecznego systemu monitorowania i oceny. Podmiotem odpowiedzialnym za jej wdrażanie jest samorząd miejski. W celu usprawnienia tego procesu powołany został Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024, który współtworzył niniejszy dokument. W jego skład wchodzi przedstawiciele różnych środowisk funkcjonujących na terenie miasta. Bezpośredni nadzór nad pracą powołanego Zespołu pełni Burmistrz Sochaczewa. Na Burmistrzu, jak i Radzie Miejskiej spoczywać będzie także odpowiedzialność za cały proces wdrażania.

Proces wdrażania zasadniczo oparty jest o następujące elementy: realizacja założeń, monitoring ich realizacji oraz ocena. W razie konieczności obejmuje także aktualizację Strategii. Jednostki odpowiedzialne za proces wdrażania są tym samym odpowiedzialne za merytoryczne koordynowanie realizacji celów i zaplanowanych działań oraz analizę stopnia i poziomu ich realizacji na różnych etapach. Ważną kwestią jest weryfikacja tego, czy realizowane zadania wykazują zgodność z założeniami Strategii.

Monitoring to gromadzenie informacji, ich opracowywanie i analizowanie. Umożliwia kontrolowanie realizacji założeń Strategii oraz stopień osiągnięcia zakładanych efektów. Pozwala także na wykrywanie ewentualnych nieprawidłowości oraz szybkie wprowadzanie niezbędnych korekt. Skuteczny monitoring jest możliwy dzięki doborowi odpowiednich wskaźników, które dostarczają najpełniejszych informacji o stopniu realizacji określonego zadania. Dane do wskaźników będą pozyskiwane z ogólnodostępnych statystyk publicznych, od jednostek funkcjonujących na terenie miasta oraz z poziomu konkretnych projektów. Realny obraz osiągniętych efektów będzie możliwy dzięki odniesieniu osiągniętych wartości

wskaźników do wielkości, które zostały określone na etapie planowania Strategii. Wyniki prowadzonego monitoringu będą sporządzane w formie okresowych raportów (opracowywanych przynajmniej raz w roku), a po zakończeniu realizacji w postaci raportu końcowego.

Ewaluacja to ocena realizacji postanowień Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew. Uzyskiwane są informacje na temat tego, czy w wyniku podejmowanych działań osiągnięte zostały spodziewane efekty i czy przełożyły się one na realizację określonych celów. Ma na celu poprawę jakości i skuteczności realizacji założeń Strategii w zestawieniu z konkretnymi problemami. Ewaluacja jest powiązana z systemem monitoringu, ponieważ monitoring dostarcza informacje do oceny. Obowiązkowym elementem oceny jest opracowanie wniosków, a także rekomendacji, które mogą posłużyć do usprawnienia procesu wdrażania. Ponadto, jak już wyżej wspomniano, proces wdrażania przewiduje także możliwość dokonywania aktualizacji Strategii. Potrzeba taka zostanie wówczas diagnozowana podczas oceny stopnia jej realizacji i może wynikać ze zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych miasta Sochaczew.

Prawidłowe wykonanie procesu monitoringu zależy od dobrania odpowiednich, mierzalnych wskaźników, będących pewnego rodzaju miernikiem osiągnięcia założonych w Strategii celów. Wskaźniki zaproponowane w poniższej tabeli w sposób kompleksowy pozwolą ocenić postępy prac, zarówno po okresie programowania, jak i w trakcie procesu realizacji postanowień Strategii.

Tabela 5. Wskaźniki monitorujące przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 - 2024

Cel strategiczny 1. Dynamiczny wzrost działalności gospodarczej podstawą rozwoju lokalnego
Wskaźniki
<ul style="list-style-type: none">
• Liczba ośrodków wspierania przedsiębiorczości, lokalnych funduszy wspierających przedsiębiorczość, funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych działających na terenie Sochaczewa;
• Liczba spotkań informacyjnych dotyczących zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczej i inwestycji;
• Wysokość środków przeznaczonych na promocję gospodarczą miasta, promocję terenów inwestycyjnych, promocję turystyczną;
• Liczba nowych inwestorów w granicach Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
• Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie miasta;

- Liczba utworzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do terenów inwestycyjnych i produkcyjno-usługowych;
- Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych;
- Liczba udzielonych noclegów na terenie Sochaczewa;
- Liczba wybudowanych obiektów turystycznych (gastronomiczno-noclegowych) i rekreacyjnych;
- Liczba osób odwiedzających strony internetowe: miasta, jak i poświęcone atrakcjom turystycznym na jego terenie;
- Liczba osób odwiedzających Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą;
- Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie miasta;

Cel strategiczny 2. Wysoka jakość infrastruktury technicznej, uporządkowana przestrzeń publiczna oraz dbałość o środowisko przyrodnicze wizytówką miasta

Wskaźniki

- Długość wyremontowanych chodników i ulic;
- Długość wybudowanych dróg;
- Długość utwardzonych dróg;
- Liczba nowoutworzonych miejsc parkingowych;
- Liczba wypadków drogowych na terenie gminy;
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych;
- Liczba sprzedanych biletów komunikacji miejskiej;
- Długość zmodernizowanych i nowo wybudowanych odcinków sieci kanalizacyjnej;
- Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej;
- Długość nowo wybudowanej sieci gazowej;
- Liczba nowych przyłączy do sieci gazowej;
- Liczba miejsc/obiektów z bezpłatnym dostępem do Internetu;
- Liczba zmodernizowanych SUW;
- Liczba przeprowadzonych inwestycji z zakresu termomodernizacji/liczba obiektów poddanych termomodernizacji;
- Liczba mieszkań socjalnych;
- Liczba wyremontowanych i zmodernizowanych mieszkań komunalnych;
- Powierzchnia zrewitalizowanych i zmodernizowanych parków i przestrzeni publicznych;
- Powierzchnia nowopowstałych i zmodernizowanych terenów rekreacyjnych;
- Wielkość środków przeznaczonych na utrzymanie przestrzeni publicznych;
- Liczba wyremontowanych obiektów użyteczności publicznej;
- Powierzchnia terenów zielonych;
- Liczba podjętych inicjatyw dotyczących odnawialnych źródeł energii;

Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia i dysfunkcji społecznych

Wskaźniki

- Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej;
- Liczba rodzin korzystających z niepieniężnych form pomocy społecznej;
- Liczba pracowników placówek pomocy społecznej;
- Liczba uczestników szkoleń dla bezrobotnych;
- Liczba osób podejmujących pracę w wyniku przekwalifikowania zawodowego;
- Liczba dzieci w przedszkolach;
- Liczba uczestników programów współpracy szkół zawodowych z lokalnymi przedsiębiorcami;
- Liczba uczestników zajęć dodatkowych w szkołach;
- Liczba osób korzystających z działalności świetlic środowiskowych;
- Liczba uczestników programów pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym;
- Liczba uczestników zajęć i aktywności dla seniorów;
- Liczba zarejestrowanych użytkowników platformy Banku Czasu;
- Liczba seniorów działających w ramach wolontariatu w oddziałach dziecięcych szpitali i szkołach;
- Liczba opracowanych programów polityki zdrowotnej;
- Liczba opracowanych programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii;
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów alkoholowych i narkotykowych;
- Liczba rodzin czy osób starszych objętych programami wsparcia;
- Liczba projektów rewitalizacyjnych planowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji;
- Liczba mieszkańców obszarów rewitalizowanych;
- Wielkość środków zewnętrznych pozyskanych na rewitalizację;
- Kwota stypendiów wypłaconych uczniom;
- Liczba uczniów nie otrzymujących promocji do następnej klasy;
- Liczba finalistów olimpiad przedmiotowych o zasięgu krajowym;
- Liczba uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;

Cel strategiczny 4. Stworzenie dogodnych warunków do życia i rozwoju wszystkim grupom społecznym, budowanie patriotyzmu lokalnego

Wskaźniki

- Liczba zarejestrowanych organizacji pożytku publicznego;
- Liczba zadań realizowanych przez organizacje pożytku publicznego;

- Kwota wsparcia finansowego udzielonego organizacjom pożytku publicznego
- Liczba nowych pozycji w ofercie kulturalnej;
- Liczba uczestników ogólnodostępnych wydarzeń kulturalnych i sportowych;
- Liczba wystaw i wernisaży lokalnych artystów zorganizowanych przy pomocy miasta;
- Wielkość środków przeznaczonych na promocję lokalnych artystów;
- Liczba zmodernizowanych lub wyremontowanych obiektów kultury;
- Liczba członków klubów sportowych;
- Liczba zmodernizowanych lub wyremontowanych obiektów sportowych;
- Kwota przeznaczona na wyposażenie szkół w sprzęt sportowy;
- Liczba sportowców odnoszących sukcesy, co najmniej na poziomie wojewódzkim;
- Liczba wolontariuszy oraz uczestników akcji społecznych organizowanych na terenie miasta;
- Liczba nowych kamer systemu monitoringu miejskiego;
- Liczba spraw załatwionych drogą elektroniczną;
- Średni czas załatwienia sprawy indywidualnej;

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki wskazane w powyższej tabeli mają charakter ogólny. Ich wykaz nie stanowi katalogu zamkniętego i może być dowolnie modyfikowany w taki sposób aby w pełni odzwierciedlały zmiany zachodzące w wyniku realizacji postanowień niniejszej Strategii. Ponadto zastosowanie części wskaźników będzie uzależnione od konkretnego projektu, a pozyskanie danych z tego poziomu będzie uzależnione od współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Jak już wyżej wspomniano, jednostki odpowiedzialne za proces wdrażania są tym samym odpowiedzialne za merytoryczne koordynowanie realizacji zaplanowanych celów i działań, a więc także za dobór odpowiednich wskaźników monitoringu.

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT – uwarunkowania przyrodnicze, położenie i historia miasta	7
Tabela 2. Analiza SWOT – strefa i infrastruktura społeczna	8
Tabela 3. Analiza SWOT – strefa przestrzenna	9
Tabela 4. Analiza SWOT – strefa gospodarcza, turystyka i finanse miasta	10
Tabela 5. Wskaźniki monitorujące przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016 - 2024.....	48

Załącznik I.

Diagnoza społeczno-gospodarcza miasta Sochaczew

I. Charakterystyka miasta.....	54
II. Uwarunkowania przyrodnicze.....	57
III. Sfera i infrastruktura społeczna	65
IV. Strefa przestrzenna.....	89
V. Strefa gospodarcza	106
VI. Finanse miasta Sochaczew	117
SPIS TABEL.....	122
SPIS WYKRESÓW	122
SPIS RYSUNKÓW	123

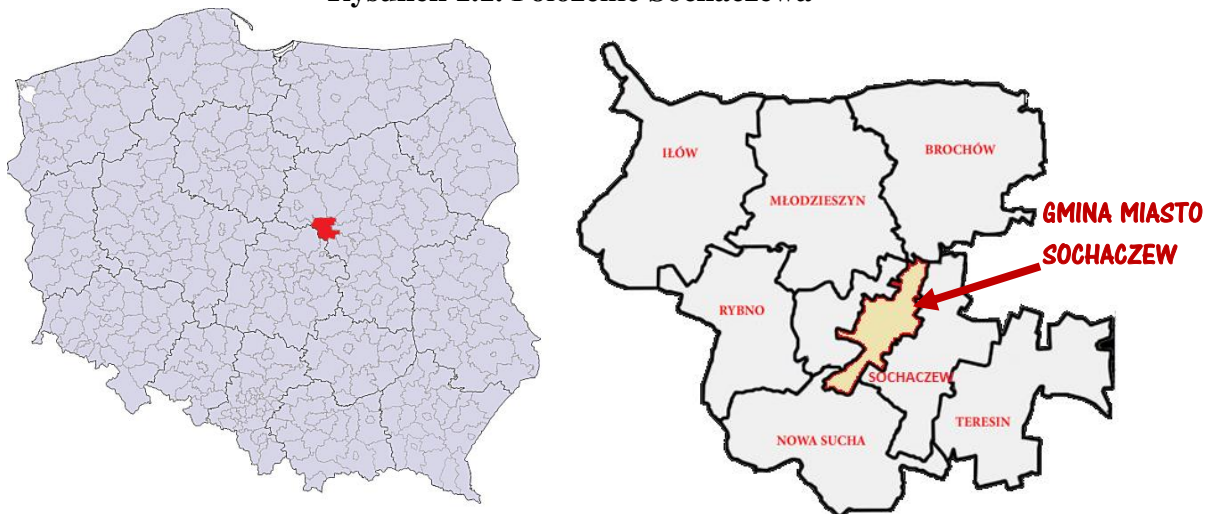
I. Charakterystyka miasta

Położenie

Miasto Sochaczew położone jest w centralnej części Polski, w województwie mazowieckim. Jest siedzibą powiatu sochaczewskiego usytuowanego w zachodniej części województwa oraz siedzibą władz Gminy Miasto Sochaczew. Na terenie miasta dają się wyodrębnić jego następujące części, zwyczajowo nazywane przez mieszkańców dzielnicami:

- Centrum - część miasta o charakterze handlowo-usługowym, położona na prawym, wysokim brzegu Bzury;
- Chodaków - północna część miasta, przyłączona do Sochaczewa w 1977 roku, dawniej dzielnica o charakterze przemysłowym;
- Trojanów - jedno z najstarszych osiedli ludzkich na terenie miasta, w średniowieczu istniał tu gród, obecnie dzielnica mieszkalna;
- Boryszew – południowa część miasta w której przeważa zabudowa jednorodzinna, dawniej dzielnica fabryczna;
- Malesin – osiedle w południowej części miasta;
- Karwowo – lewobrzeżna, północno-zachodnia część miasta, w której przeważa zabudowa jednorodzinna;
- Rozłazłów – lewobrzeżna, zachodnia część miasta, w której przeważa zabudowa jednorodzinna.

Rysunek 1.1. Położenie Sochaczewa

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Miasto Sochaczew graniczy z niemal okalającą ją gminą wiejską Sochaczew, a także niewielkim fragmentem z gminą Nowa Sucha (w części południowo-zachodniej) oraz gminą Brochów (w części północno-wschodniej).

Sochaczew zajmuje obszar ok. 26,19 km², co stanowi 3,6% powierzchni powiatu sochaczewskiego. Kompleksy leśne, pomiędzy którymi leży Sochaczew to: Puszcza Kampinoska, Puszcza Bolimowska oraz tereny lesiste w gminie Iłów i Młodzieszyn. W sąsiedztwie miasta położone są trzy większe aglomeracje: Warszawa (57 km), Płock (63 km) i Łódź (około 83 km). Sochaczew jest położony na wysokości 81 m n.p.m na Równinie Łowicko-Błońskiej, na rozwidleniu trzech rzek: Bzury, Pisi i Utraty. Współrzędne geograficzne Sochaczewa to 52°13'40"N oraz 20°14'30"E.

Rys historyczny

Istnieją dwie hipotezy dotyczące etymologii nazwy miasta Sochaczew. Pierwsza z nich głosi, iż wzięło ono swój początek od słowa „socha”, co za czasów prasłowiańskich oznaczało drewniane narzędzie używane do uprawy roli. Druga hipoteza zwraca uwagę na słowo „sochacze”, czyli suche gałęzie drzewa. Powstanie Sochaczewa datuje się na okres wczesnego średniowiecza i właśnie w źródłach z tamtego okresu odnaleźć można takie nazwy jak „Sochacew” lub „Sochaczow”.

Najstarsze osadnictwo ludzkie z terenu miasta Sochaczewa pochodzi ze schyłku epoki brązu. Mnogość stanowisk kultury przeworskiej wskazuje na istnienie na terenie dzisiejszego Sochaczewa ważnego ośrodka władzy rodowej lub terytorialnej w późnym okresie lateńskim i okresie wpływów rzymskich, co we wczesnym średniowieczu doprowadziło prawdopodobnie do powstania tu skupiska plemiennego, a następnie ośrodka władzy książęcej w Sochaczewie.

Konkretna data nadania praw miejskich nie jest znana, prawdopodobnie miało to miejsce na przełomie XIII-XIV wieku. W XIV wieku Sochaczew był już charakteryzowany jako miasto („civitas”). W okresie samodzielności Mazowsza ziemia ta należała do książąt mazowieckich. Rządy Siemowita III zaowocowały rozwojem gospodarczym. W 1377 roku został wydany akt prawny, najstarszy tego rodzaju dla całego Mazowsza, statut mazowiecki inaczej zwany „statut sochaczewski”.

Miasto, przyjęte do Korony w 1476 roku przez króla Kazimierza Jagiellończyka, rozwijało się sukcesywnie aż do XVI wieku. Był to złoty okres rozwoju gospodarczo-kulturowego miasta. Rozwój miasta niestety skutecznie zahamowały zniszczenia wojenne

wojen prowadzonych w XVII wieku i kataklizmy takie jak epidemie i liczne pożary. Od czasów „potopu” aż do rozbiorów Sochaczew zmniejszył się do ośrodka lokalnego handlu.

W 1810 roku w Żelazowej Woli pod Sochaczewem urodził się Fryderyk Chopin, największy polski kompozytor.

Dopiero początek XX wieku rozpoczął powolny proces rozwoju miasta. Siła robocza, a także wybudowana w 1903 roku kolej kaliska na trasie Warszawa-Łódź-Kalisz otworzyła drogę ważnemu inwestorowi. Belgijska Spółka Akcyjna otworzyła w 1911 roku fabrykę sztucznego jedwabiu w Boryszewie, zatrudniając w niej 600 osób. Zakład nigdy nie uzyskał jednak zaprojektowanego, docelowego kształtu. Rozwijały się także inne zakłady. Kiedy miasto zaczęło nieznacznie się ożywiać, dzięki dobremu położeniu, jego rozwój przerwała I wojna światowa. W okresie powojennym zaczęto odbudowywać miasto. Powstała wtedy kanalizacja miejska, elektrownia miejska, stadion, szpital, szkoły, przystań na Bzurze i studnie artezyjskie. Uruchomiona została także fabryka włókien chemicznych w Chodakowie.

II wojna światowa przyniosła miastu jeszcze więcej strat. W rejonie Sochaczewa rozegrała się pierwsza wielka bitwa II wojny światowej – bitwa nad Bzurą. W czasie niemieckiej okupacji Sochaczew znalazł się w granicach Generalnego Gubernatorstwa w dystrykcie warszawskim. W latach 1939-1945 w mieście aktywnie działało polskie podziemie zbrojne. Okres okupacji niemieckiej to również kres wielowiekowego pobytu w mieście diaspory żydowskiej, Żydzi, którzy stanowili 27,5% populacji miasta zostali wymordowani. 17 stycznia 1945 roku na teren miasta wkroczyły oddziały Armii Czerwonej, które dały kres okupacji niemieckiej. Powojenne zniszczenia miasta sięgały ponad 40%.

W okresie powojennym Sochaczew stał się istotnym ośrodkiem gospodarczym na terenie Mazowsza, a fabryki i zakłady przemysłowe umożliwiły postęp w dziedzinie budownictwa, handlu i usług. W 1977 roku do miasta zostaje przyłączony Chodaków. Na przełomie XX i XXI wieku nastąpiła likwidacja zakładów przemysłowych, co spotkało się z kryzysem społeczno-ekonomicznym.

W roku 1999 roku, kiedy reaktywowano powiat sochaczewski, w granicach nowego województwa mazowieckiego, Sochaczew znów stał się stolicą powiatu.

Miasto rozpoczęło nadrobianie zaległości infrastrukturalnych. Powstał basen miejski, zmodernizowano szkoły, drogi i ulice, rozbudowano kanalizację i wodociągi miejskie. Wyremontowano zabytki, które stały się wizytówką sochaczewskich instytucji kultury lub atrakcjami turystycznymi.

II. Uwarunkowania przyrodnicze

Miasto Sochaczew jest częścią wielkiego makroregionu nizin w środkowej części Polski, czyli Niziny Mazowieckiej: Równiny Błońsko - Łowickiej i Kotliny Warszawskiej. Wg podziału J. Kondrackiego z 1998 roku region Równiny Błońsko - Łowickiej znajduje się w obrębie Niziny Środkowomazowieckiej, który stanowi fragment podprovincji Niziny Środkowopolskiej oraz prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego.

Ukształtowanie powierzchni

Główną rolę w kształtowaniu budowy geologicznej i powierzchni danego regionu odegrał okres czwartorzędowy. Obecna rzeźba terenu powstała w okresie zlodowacenia środkowopolskiego, kiedy to lądolód zatrzymał odpływ wód w stronę północną. Utworzyły się wówczas zastoiska wodne oraz ily warstwowe. Masy piasku nagromadzone pod koniec zlodowacenia północnopolskiego dały początek rozwojowi wydym, których największe nagromadzenie jest w Puszczy Kampinoskiej. Tereny te usytuowane są na wysokości od 105 metrów n.p.m. do 65 metrów przy ujściu Bzury do Wisły. Obszar ten, będący jednym z najbardziej płaskich w Polsce, przecięty jest rzeką Bzurą oraz jej dopływami, wokół których występują powierzchnie zabagnione.

Charakter terenu

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Sochaczew zajmuje obszar ok. 26,19 km², z czego 51,09% zajmują użytki rolne, 38,99% tereny zabudowane i zurbanizowane (teren zabudowy mieszkaniowej to głównie centrum miasta oraz południowa jego część, tereny przemysłowe usytuowane są w dzielnicach Boryszew oraz Chodaków), 4,81% grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, zaś grunty pod wodami 2,86% (sieć hydrograficzną miasta tworzą trzy rzeki: Bzura, Utrata i Pisia), a nieużytki stanowią 2,25% terenu miasta.

Budowa geologiczna

Obszar miasta Sochaczew usytuowany jest w niecce warszawskiej, która z kolei jest środkową i tym samym najgłębszą częścią niecki brzeźnej. Niecka warszawska sformowana jest

z utworów kredowych, a wypełniona jest osadami klasyfikowanymi na okres trzeciorzędu i czwartorzędu.

Ładolody wycofujące się w okresie czwartorzędu spowodowały odłożenie się pokryw gliniastych i żwirowo-gliniastych o miąższości do 70 metrów. Powstanie wydm w Kotlinie Warszawskiej i Równinie Łowicko – Błońskiej spowodowane było pozostawieniem dużych ilości piasku u schyłku zlodowacenia północnopolskiego. Ich największa akumulacja przypada na tereny Puszczy Kampinoskiej i w rejonie Sochaczewa.

Osady oligocenu, miocenu i pliocenu są głównymi w okresie trzeciorzędu. Osady oligocenu osiągają miąższość 50 - 60 m i są to piaski, iłowce i piaski glaukonitowe. Ponad nimi usytuowane są miocenijskie mułki, pyły i piaski kwarcowe, które osiągają miąższość od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów, w tym licznie występują wkładki węgla.

Piaski i żwiry moren czołowych, piaski rzeczne i rzeczno-lodowcowe, gliny zwałowe, ropy, mułki i piaski zastoiskowe oraz mady, nagromadzone w okresach glacialnych i interglacialnych, są głównym elementem osadów czwartorzędowych. Miąższość tych osadów wynosi od 20 do 50 m.

Uwarunkowania klimatyczne

Miasto Sochaczew zalicza się do typu klimatu Krainy Wielkich Dolin. Obszar ten charakteryzuje się dużą ilością dni bardzo ciepłych i pochmurnych w porównaniu do innych regionów. Średnio w ciągu roku można zaobserwować 63 dni pogody o takich cechach. Na tym obszarze liczne są dni o pogodzie bardzo ciepłej, słonecznej bez opadów i jest ich 59. Opady średnio w ciągu roku wynoszą 550 mm, gdzie miesiącami o najsilniejszych opadach są czerwiec i lipiec 75-80 mm, a okres najniższych opadów to luty i marzec ze średnią opadów 27-28 mm. Okres zimowy, ze stałą pokrywą śnieżną, obejmuje od 50-60 dni w roku, a najniższe temperatury występują w styczniu i wynoszą średnio -3,5, -4°C. Najwyższa średnia temperatur przypada na lipiec i wynosi średnio 17,5-18°C. Charakterystyczna dla tego obszaru jest duża ilość dni pogodnych o małym zachmurzeniu.

Lasy

W obrębie miasta Sochaczew grunty leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione zajmują łącznie 126 ha (dane GUS za 2014 rok), co stanowi 4,81% łącznej powierzchni miasta.

Wyróżnić wśród nich można dwa większe kompleksy leśne. Jeden z nich to tak zwany „Las na Kozłowie”, w południowo-zachodniej części miasta, w którym przewagę stanowi sosna, a wiek drzewostanu określany jest na około 80 lat. Drugim kompleksem jest las w północno-wschodniej części miasta, gdzie dominującym gatunkiem jest brzoza, a wiek drzewostanu oceniany jest na około 40 lat. W obrębie terenów około rzecznych znajdują się także zasługujące na uwagę tereny lasów łągowych z występującymi tam gatunkami, takimi jak: olcha, topola, wierzba, czeremcha, a także z bogatym podszyciem.

Szczególnym zasadom prowadzenia gospodarki leśnej podlegają tereny zalesione występujące wokół zbiorników wodnych, wzdłuż cieków czy na terenach podmokłych.

Zieleń urządzona

Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, wypoczynkowe, ochronne oraz ekologiczne. W skład takich terenów wchodzi parki, skwery, ogródki działkowe, zieleń przyzakładowa i cmentarna oraz elementy zieleni w użytkowej przestrzeni publicznej. Mają one charakter naturalny, półnaturalny oraz przekształcony przez odpowiedzialne za to podmioty miejskie. Strukturę tych terenów tworzą w większości drzewa, krzewy, byliny, kłomby i jednoroczne rośliny kwitnące. Stan zagospodarowania i zachowania ośrodków zieleni w mieście Sochaczew przeprowadzony przez Urząd Miejski określony jest jako dobry.

Do głównych terenów zieleni można zaliczyć m.in. cztery parki miejskie (w tym trzy w centrum miasta i jeden w „dzielnicy” Chodaków) oraz 9 ogródków działkowych, których głównym drzewostanem są drzewa owocowe.

Wody powierzchniowe

Według informacji zawartych w obowiązującym w latach 2004-2011 Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Sochaczew na elementy wód powierzchniowych miasta Sochaczew składają się rzeki: Bzura, Utrata i Pisia. Bzura jest lewym dopływem Wisły, jej długość wynosi 166,2 km, a fragment przepływu na terenie miasta to 10,58 km. Średnia prędkość przepływu wody wynosi 27,4 m³/s. Bzura płynie naturalnym korytem, a w następstwie silnych meandrów wody tworzą się liczne zakola.

Utrata jest prawostronnym dopływem Bzury. Jej długość wynosi 76,5 km, a fragment przepływu na terenie miasta to 3,7 km. Średnia prędkość przepływu wody przez koryto to 2,16

m³/s. Dzięki naturalnemu ukształtowaniu wysokich brzegów rzeki na terenie miasta, pełnią one funkcję wałów przeciwpowodziowych. Rzeka ma dziki charakter.

Pisia także jest prawostronnym dopływem Bzury. Jej całkowita długość to 58,5 km, a odcinek, na którym przepływa przez miasto wynosi 1,86 km. Średnia prędkość przepływu wody przez koryto to 2,11 m³/s. Bieg rzeki został lokalnie uregulowany.

Wody podziemne

Zgodnie z informacjami z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Sochaczewie, miasto zaopatrywane jest w wodę pitną z dwóch ujęć głębinowych. Jedno zlokalizowane jest w miejscowości Konary w gminie Brochów, drugie w Kuznocinie na terenie Gminy Sochaczew.

W Kuznocinie studnie ujmują trzeciorzędowy poziom wodonośny, wykształcony w postaci piasków drobnoziarnistych i średnioziarnistych. Woda surowa w tej warstwie charakteryzuje się bardziej intensywną barwą, znaczną zawartością chlorków oraz zwiększoną zawartością manganu i żelaza. Studnie ujęcia Kuznocin zlokalizowane są wzdłuż rzeki Bzury, na lewym jej brzegu, z których obecnie eksploatowane są trzy. Woda ujmowana jest z głębokości ponad 200 m pod poziomem terenu, z wydajnością 78 – 80 m³/h z każdej studni.

Studnie ujęcia w Konarach usytuowane są w utworach czwartorzędowych struktur doliny kopalnej na terenie tarasu kampinoskiego, wypełnionych dużą liczbą utworów piaszczystych, wykształconych w postaci piasków drobnoziarnistych w spągu, przechodzących wraz z głębokością w piaski średnioziarniste i różnoziarniste. Woda ujmowana z tej warstwy wodonośnej charakteryzuje się zwiększoną zawartością żelaza i manganu oraz podwyższoną twardością. Ze studni tego ujęcia obecnie użytkowanych jest sześć studni oraz jedna studnia awaryjna. Czwartorzędowe ujęcie wód podziemnych zaopatrujące w wodę miasto Sochaczew i gminę Brochów położone jest pomiędzy wsiami Wólka Smolana i Konary w gminie Brochów, około 8 km na północny wschód od miasta Sochaczew. Woda ujmowana jest z głębokości ok. 45-60 metrów pod powierzchnią terenu, w zależności od studni ze zróżnicowaną wydajnością, tj. od 43 do 134 m³/h.

Woda ujmowana na ujęciu w Konarach i Kuznocinie, przy wykorzystaniu naturalnego ukształtowania wysokościowego terenu, jest transportowana systemem magistrali do miasta i pokrywa jego bieżące zapotrzebowanie, natomiast jej nadmiar jest kierowany do zbiorników zapasowo-wyrównawczych. Zbiorniki pełnią rolę stabilizatora, utrzymując stałe ciśnienie

wody w sieci w ciągu doby oraz stanowią zapas wody do wykorzystania w sytuacjach awaryjnych.

Gleby

Na omawianym terenie miasta Sochaczew wyróżnionych zostało pięć rodzajów gleb: gleby brunatnoziemne, biellicowe, czarnoziemny, pobagienne i napływowe. Przejawiają one zróżnicowany odczyn: gleby kwaśne (<6,7), 2 - gleby obojętne (6,7-7,4) i 1 - glebę zasadową (>7,4). Do dominującej klasy gleb w gminie zalicza się brunatnoziemne, utworzone z glin i piasków gliniastych. Najbardziej korzystne z punktu widzenia rolnictwa są gleby klasy II (czarne i szare ziemie oraz brunatne), kompleksu żytniego bardzo dobrego, które występują w rejonie centrum Sochaczewa. Niewielkie przestrzenie, przede wszystkim przy ujściu Bzury do Wisły zajmuje typ gleb brunatnych właściwych. Gleby napływowe występują wąskimi pasami wzdłuż brzegów Bzury. W północnej, północno - wschodniej i południowej części Sochaczewa występują gleby klas V - VI (kompleks żytmi dobry, żytmi słaby oraz kompleks żytmi - łubinowy i lasy).

Przyroda

Lasy stanowią jedynie 2,7% ogółu powierzchni miasta, dlatego ważnym założeniem jest ochrona istniejących zasobów leśnych - dwóch głównych kompleksów leśnych, gdzie dominującym gatunkiem jest brzoza i sosna, a także lasów łęgowych w dolinach rzecznych Bzury, Utraty i Pisi. W założeniu jest także sukcesywne powiększanie terenów zielonych w przestrzeni miejskiej. Na terenie Sochaczewa zlokalizowanych jest 6 pomników przyrody (5 pojedynczych drzew oraz aleja drzew z Sochaczewa do Żelazowej Woli). Szczególną ochroną objęta jest aleja lipowa (gatunek drzew lipa drobnolistna). Wspomniana aleja wiedzie m.in. ul. Chopina z Chodakowa do Żelazowej Woli. Jest zabytkiem wpisanym do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pod nr 542/A/80, a zarazem pomnikiem przyrody poddanym szczególnej ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

Tabela 1.5. Pomniki przyrody występujące na terenie miasta Sochaczew

Pomnik przyrody	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]	Adres
dąb szypułkowy	465	25	500	park przy Państwowej Szkole Muzycznej, ul. Głowackiego 1
dąb szypułkowy	385	19	bd.	przy ul. Grunwaldzkiej 10A
dąb szypułkowy	330	22	bd.	na gruntach ornych przy ul. Boryszewskiej 31
klon pospolity	235	20	bd.	cmentarz parafii św. Wawrzyńca przy ul. Traugutta
lipa drobnolistna	360	19	bd.	park przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego w Sochaczewie
aleja drzew – lipa drobnolistna (164 szt.), klon jesionolistny (36 szt.), jesion wyniosły (14 szt.), klon pospolity (22 szt.), klon jawor (4 szt.), kasztanowiec zwyczajny (1 szt.), klon srebrzysty (1 szt.), robinia akacjowa (1 szt.), wierzba krucha (2 szt.)	70 - 360	10 - 22	b.d.	Aleja rozpoczyna się w Sochaczewie w dzielnicy Chodaków, w pobliżu stadionu sportowego, a kończy w bezpośrednim sąsiedztwie parku przy dworku Chopina w Żelazowej Woli (dł. ok. 2 km)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika do rozporządzenie nr 18 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2009 r. nr 124, poz. 3633)

Niewątpliwą zaletą jest bliskość Puszczy Kampinoskiej o bogatej faunie i florze. Puszcza Kampinowska znajduje się w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego. Stanowi wyjątkową ostoję flory i fauny w Polsce centralnej, w granicach której występuje wiele gatunków roślin i zwierząt. Oprócz gatunków powszechnych, Puszcze zamieszkuje wiele gatunków chronionych prawem krajowym i europejskim. Jest ona drugą co do wielkości w Polsce ostoją łośia, który jest symbolem Parku. Występują tam także dziki, sarny, borsuki, zające oraz mniejsze zwierzęta, takie jak: króliki, wiewiórki, łasice, kuny, tchórze, orzesznice, ryjówki i wiele innych. Puszcza Kamionowska to obszar (jeden z nielicznych) występowania populacji rysiów. Bagna są siedliskiem wielu gatunków ptaków, wśród których największy odsetek stanowią ptaki terenów otwartych. Występują m.in. żurawie, czaple siwe i czarne bociany, a także gatunki ptaków zalatujących tj. sokół wędrowny, czapla biała czy jemiełuszka. Licznie występują także gatunki ptaków wodno-błotnych. Ponadto w Parku

zaobserwowano występowanie niemal 4 tys. gatunków bezkręgowców, 27 gatunków ryb, 13 gatunków płazów i 6 rodzimych gatunków gadów. Na wydmach Puszczy usytuowany jest bór sosnowy, występuje tam także sosna, dąb, grab, trzmielina, kruszyna i jałowiec (źródłem informacji o Puszczy Kampinoskiej był portal internetowy www.kampinoski-pn.gov.pl).

Wokół miasta Sochaczew istnieją także inne tereny objęte ochroną: „Mazowiecki Obszar Chronionego Krajobrazu”; „Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki”; obszar chronionego krajobrazu pn. „Nadwiślański”.

Stan środowiska naturalnego

Stan środowiska przyrodniczego corocznie monitorowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. W Sochaczewie określany jest on jako stosunkowo dobry. Odnotowane zostały jednak niewielkie przekroczenia w kilku kwestiach mających wpływ na ten stan (omówione w dalszej części punktu). Prowadzone są jednak sukcesywne prace mające przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie miasta poprzez przeprowadzanie wielu ważnych inwestycji.

Województwo Mazowieckie podzielone jest na 4 strefy, w których oceniana jest jakość powietrza: aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock i strefa mazowiecka. Gmina Miasto Sochaczew znajduje się w strefie mazowieckiej. Corocznie, w każdej strefie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie przeprowadza ocenę jakości powietrza wg dwóch kryteriów: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. W Sochaczewie nie został zlokalizowany żaden punkt pomiarowy. „Ocena roczna jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2014” wskazuje, iż pod względem ochrony zdrowia, dla strefy mazowieckiej zostały przekroczone wartości dopuszczalne pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, a strefę zaliczono do klasy C (przekroczenie poziomu dopuszczalnego o margines tolerancji lub gdy nie jest on określony przekroczenie poziomu dopuszczalnego lub docelowego) oraz wartości poziomu docelowego PM_{2,5}, a strefę pod tym względem zaliczono do klasy C2 (stężenie przekraczające poziom docelowy). W województwie mazowieckim podstawową przyczyną przekroczeń pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Duży jest napływ zanieczyszczeń spoza województwa (w którym przeważa emisja związana z ogrzewaniem mieszkań). Znaczący udział ma także emisja liniowa (emisja związana z ruchem pojazdów i spalaniem paliw). Dla dwutlenku siarki,

dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, kadmu, arsenu, niklu, ozonu (poziom dopuszczalny) strefę mazowiecką zaliczono do klasy A (brak przekroczenia określonego poziomu). Dla ozonu odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, ale nie odnotowano przekroczeń poziomu docelowego. W związku z tym nadano odpowiednio następującą klasę dla ozonu: D2 (przekroczenie poziomu celu długoterminowego). Pod kątem ochrony roślin strefę mazowiecką zaliczono do klasy A (dla ozonu – wartość poziomu docelowego, dwutlenku siarki, tlenków azotu). Stwierdzono przekroczenie wartości normatywnej dla ozonu wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego i nadano klasę D2.

Jakość wód przepływających przez Sochaczew nie jest zadowalająca. W 2014 roku WIOŚ w Warszawie przeprowadził badanie jednolitych części wód rzeki Utrata na odcinku od Rokietnicy do ujścia. Jej stan/potencjał ekologiczny określono jako słaby, a stan ogólny jako zły. Przeprowadzono także badania rzeki Bzury, od Rawki do ujścia, której stan ogólny również został określony jako zły. O złym stanie jednolitych części wód najczęściej decydują wskaźniki biologiczne, jak i fizykochemiczne (m.in. fosforany, azot).

Najczęstszym źródłem hałasu na terenie miasta Sochaczew jest ruch komunikacyjny. W ostatnich latach przeprowadzono jednak wiele kluczowych inwestycji mających duży wpływ na obniżenie poziomu omawianego hałasu. Była to przede wszystkim budowa obwodnicy miasta, która przyczyniła się do wyeliminowania ruchu tranzytowego z jego centrum. Pomiar hałasu komunikacyjnego w Sochaczewie został dokonany przez WIOŚ w 2013 roku (brak aktualnych informacji). Przeprowadzono wówczas pomiary przy ul. 15 Sierpnia 44. Równoważny poziom dźwięku dla pory dnia i nocy dla hałasu drogowego wynosił $LA_{eqD}=58,8\text{dB}$ (dzień) i $LA_{eqN}=56,9\text{dB}$ (noc). Niewielkie przekroczenie wartości dopuszczalnej stwierdzono dla pory nocy (wartość dopuszczalna odpowiednio 61dB i 56 dB). Po 2013 roku wybudowano na całej długości obwodnicy, przebiegającej na terenie miasta, ekrany dźwiękochłonne.

Ocenę oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko przeprowadza się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie badań monitoringowych oraz informacji o źródłach emitujących pola. Pomiary nie wykazały przekroczeń w miejscach dostępnych dla ludności, czy też przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową na terenie całego województwa mazowieckiego. Poziomy pole elektromagnetycznych są mniejsze od poziomów dopuszczalnych (dopuszczalny poziom w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m). W 2014 roku w Sochaczewie pomiary dokonane zostały przy ul. Traugutta 18. Odnotowano wówczas wynik na poziomie 0,28 V/m.

III. Sfera i infrastruktura społeczna

Ludność

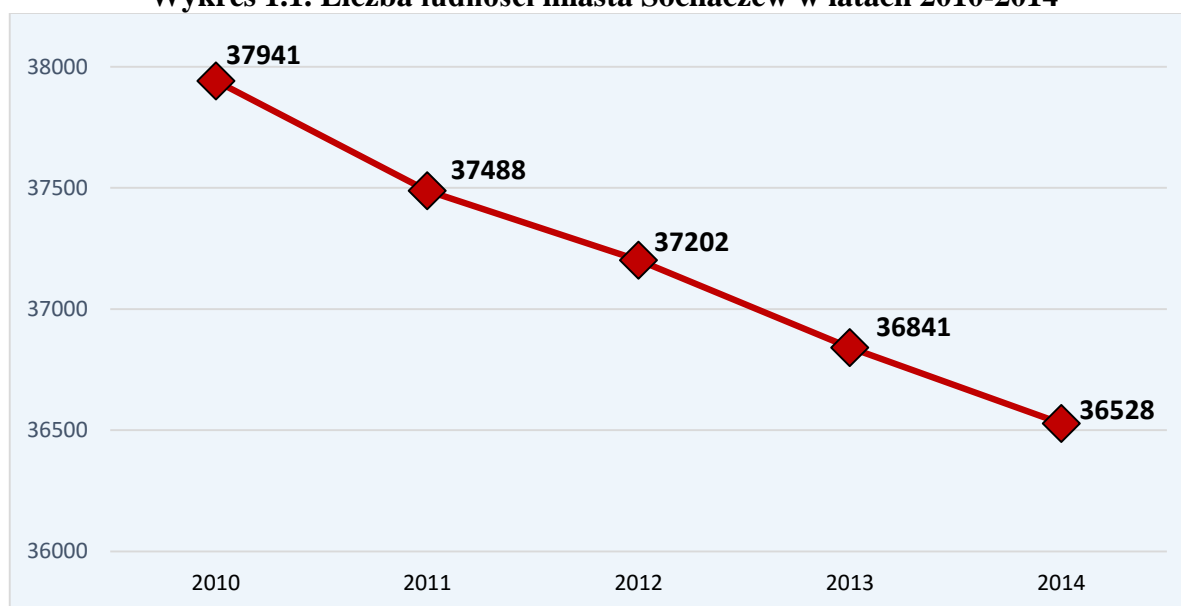
W dniu 31 grudnia 2014 roku na terenie miasta Sochaczew mieszkało ogółem 36 528 osób. Oznacza to, że blisko połowa (42,9%) mieszkańców powiatu sochaczewskiego mieszka właśnie w Sochaczewie. Wskaźnik gęstości zaludnienia na obszarze miasta wynosi niemal 1405 osób na km² i jest ponad dziesięciokrotnie wyższy od wskaźnika dla powiatu. Obserwując liczbę ludności na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwować można jej powolny, lecz systematyczny spadek. W latach 2010 – 2014 liczba ludności zmniejszyła się o 3,7%, co oznacza, że ubyło 1413 osób zameldowanych na pobyt stały lub czasowy. We wszystkich latach analizy zauważyć można przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Współczynnik feminizacji w 2014 roku wynosił 111 kobiet na 100 mężczyzn.

Tabela 1.6. Liczba ludności w mieście Sochaczew wg płci

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogólna liczba ludności	37941	37488	37202	36841	36528
Mężczyźni	17897	17707	17573	17391	17234
Kobiety	20044	19781	19629	19450	19294

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie (Statystyka mieszkańców wg wieku i płci, zgodnie z raportem wygenerowanym na dzień 29.06.2015 r.)

Wykres 1.1. Liczba ludności miasta Sochaczew w latach 2010-2014

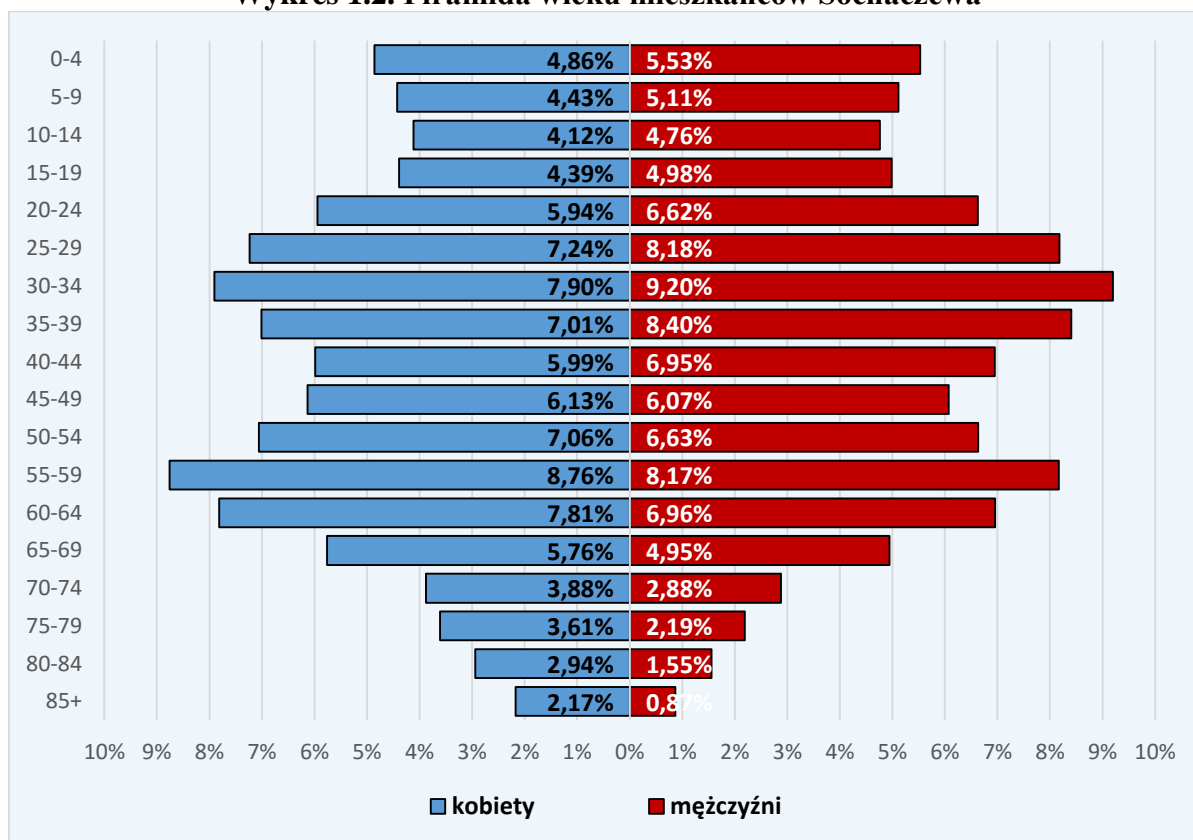

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie (Statystyka mieszkańców wg wieku i płci, zgodnie z raportem wygenerowanym na dzień 29.06.2015 r.)

Analizując piramidę wieku mieszkańców Sochaczewa zauważyć można, że wśród kobiet największy odsetek stanowi grupa wiekowa 55-59 i 60-64 (łącznie ponad 16%) oraz 25-29 i 30-34 (łącznie ponad 15%). Wśród mężczyzn dominującymi grupami wiekowymi są 25-29, 30-34 i 35-39 (łącznie ponad 25%), a także 55-59 i 60-64 (łącznie ponad 15%). Ciekawej obserwacji można również dokonać przypatrując się współczynnikowi feminizacji w zależności od wieku. Mimo ogólnej przewagi liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, w każdej z kolejnych kategorii wiekowej od 0-4 aż do 40-44 występuje niewielka przewaga mężczyzn.

Wykres 1.2. Piramida wieku mieszkańców Sochaczewa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Średni wiek mieszkańców Sochaczewa wynosi 40,6 lat, tak samo jak w województwie mazowieckim i minimalnie więcej od średniego wieku w Polsce wynoszącego 40,5 lat. Średni wiek wśród kobiet przyjmuje wartość 42,3 lat, a wśród mężczyzn 38,6 lat,

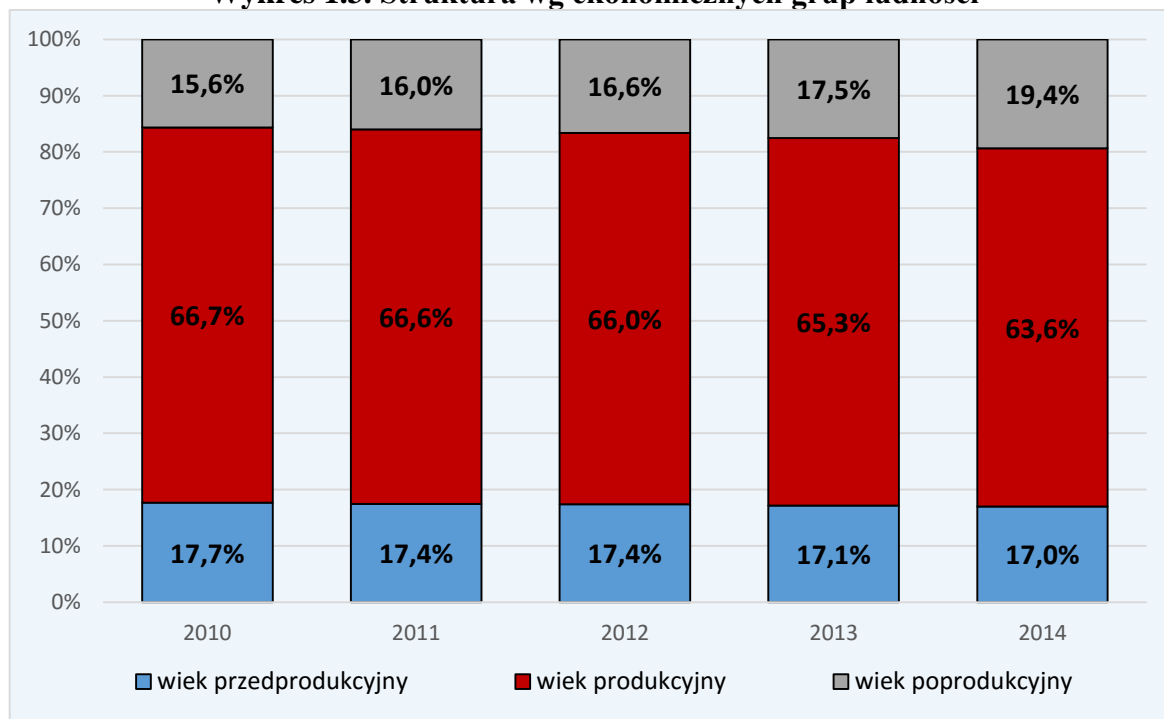
Struktura ekonomicznych grup ludności wskazuje na zdecydowaną przewagę ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2010 i 2011 udział tej grupy utrzymywał się powyżej 66%, następnie, w kolejnych latach udział ten systematycznie się zmniejszał, a w 2014 osiągnął poziom ok. 63,6%. W przypadku grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym można zauważyć analogiczne zmiany, jednak na nieco mniejszym poziomie. W 2010 roku udział tej

grupy wynosił 17,7% i w każdym z kolejnych lat charakteryzował się nieznacznym spadkiem. W 2014 roku uzyskał poziom 17,0%. W związku z powyższymi zmianami oczywisty będzie wzrost udziału ostatniej grupy ludności, znajdującej się w wieku poprodukcyjnym. W roku 2010 znajdował się na poziomie 15,6%, a w 2014 roku już niemal 19,4%.

Opisane wyżej zjawisko nazywamy procesem starzenia się społeczeństwa, jest ono charakterystyczne dla społeczeństw krajów rozwiniętych. W ramach postępowania tego procesu obserwować będziemy coraz poważniejsze negatywne skutki dla gospodarki w wyniku rosnącego wskaźnika obciążenia demograficznego. Aktualnie w przypadku Sochaczewa skala zjawiska wskazuje na jego początkowy etap, jednak już w obecnej chwili warto podjąć odpowiednie kroki w celu minimalizacji jego negatywnych skutków. Starzenie się społeczeństwa to zjawisko, które jest skutkiem wielu zmian obejmujących sferę społeczno-gospodarczą m.in. wzrost zamożności i poziomu wykształcenia, zmiany modelu rodziny czy wyższa aktywność zawodowa kobiet. Wywołuje to konieczność podjęcia działań dotyczących dostosowania infrastruktury i nakładów finansowych na różne dziedziny życia, szczególnie dla osób najbardziej tego potrzebujących.

Wykres 1.3. Struktura wg ekonomicznych grup ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie (Statystyka mieszkańców wg wieku i płci, zgodnie z raportem wygenerowanym na dzień 29.06.2015 r.)

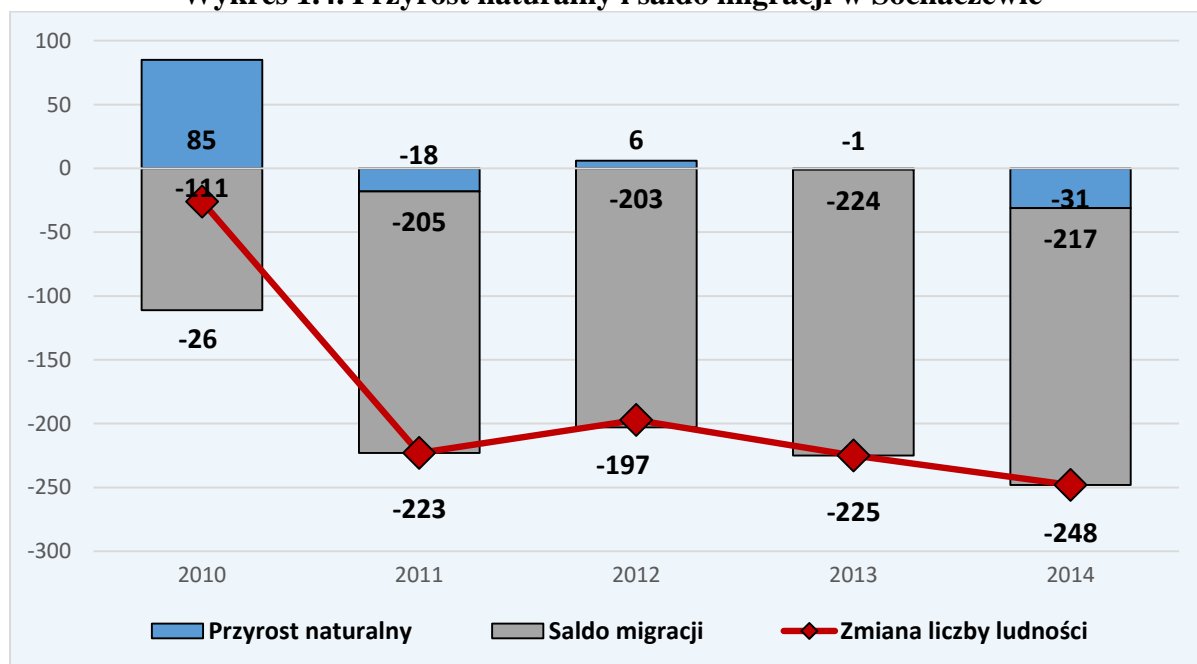

Ruchy naturalne i migracyjne

Ruchy ludności na danym obszarze można opisać przy pomocy dwóch podstawowych czynników – ruchów naturalnych i migracyjnych, odwzorowujących zmiany w liczbie mieszkańców. Ruchy naturalne polegają na wyliczeniu wskaźnika przyrostu naturalnego, będącego różnicą pomiędzy urodzeniami a zgonami na danym terenie. Ruchy migracyjne z kolei pozwalają policzyć saldo migracji, czyli różnicę między zameldowaniami do miasta i wymeldowaniami z jego obszaru

Przyrost naturalny przyjmował dodatnie wartości jedynie w latach 2010 i 2012. W roku 2010 był dość wysoki, jednak w 2012 wynosił jedynie 6. W latach 2011, 2013 i 2014 przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne. Natomiast saldo migracji w każdym z analizowanych lat było ujemne. W roku 2010 wynosiło -111, by w każdym z kolejnych lat przekroczyć -200. W związku z powyższym, malejąca liczba ludności w mieście nie powinna być zaskoczeniem. Nawet stosunkowo wysoki przyrost naturalny w 2010 roku nie wystarczy by zrównoważyć ujemne saldo migracji.

Wykres 1.4. Przyrost naturalny i saldo migracji w Sochaczewie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.7. Ruchy naturalne mieszkańców Sochaczewa wg płci

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe					
Ogółem	466	381	403	360	359
Mężczyźni	237	182	206	186	187
Kobiety	229	199	197	174	172
Zgony ogółem					
Ogółem	381	399	397d	361	390
Mężczyźni	206	207	225	184	209
Kobiety	175	192	172	177	181

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.8. Migracje mieszkańców Sochaczewa

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania					
Ogółem	328	317	300	320	297
Mężczyźni	162	145	141	150	137
Kobiety	166	172	159	170	160
Wymeldowania					
Ogółem	439	522	503	544	514
Mężczyźni	220	211	225	263	245
Kobiety	219	311	278	281	269

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Pomoc społeczna

Polityka społeczna i pomoc społeczna realizowana jest przez miasto Sochaczew na wielu płaszczyznach. Władze miasta i podległe im placówki we współpracy z licznymi organizacjami pozarządowymi zajmują się rozwiązywaniem problemów dotyczących m.in.: ubóstwa, niezaradności życiowej dorosłych, bezdomności, kwestii mieszkaniowych. Dodatkowo oferowana jest pomoc związana z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, bezrobociu, alkoholizmowi czy narkomanii.

Pod nadzorem miasta znajdują się cztery placówki pomocowe, będące jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Sochaczew:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Miejski Żłobek Integracyjny.

Główną placówką wypełniającą zadania z zakresu świadczenia pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W MOPS można uzyskać m.in. zasiłek stały, okresowy, celowy (np. na zakup węgla) czy też specjalny zasiłek celowy. Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osobom rezygnującym z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny (matką, ojcem lub rodzeństwem), podejmuje interwencje w sytuacjach kryzysowych, zapewnia bezdomnym schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, świadczy też usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ponadto MOPS realizuje projekty współfinansowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki mające na celu aktywizację zawodową, społeczną, zdrowotną czy edukacyjną dla osób bezrobotnych i niepełnosprawnych mogących podjąć pracę. W ramach ośrodka działają także Centrum Aktywności Lokalnej, grupy samopomocowe i „Kącik Rodzinny”.

Dzienny Dom Pomocy Społecznej jest z kolei placówką zajmującą się opieką nad osobami starszymi i samotnymi. Obecnie z usług Dziennego Domu korzysta średnio 130 pensjonariuszy dziennie. Oferta placówki obejmuje trzy posiłki dziennie, zajęcia terapeutyczne, edukacyjne, sportowo-rekreacyjne. DDPS współpracuje z organizacjami pozarządowymi pracującymi z osobami starszymi i na rzecz osób starszych. Ponadto zajmuje się organizacją imprez o zasięgu miejskim, promujących twórczość seniorów, przyczynia się do poprawy wizerunku osób starszych w społeczności lokalnej, rozbudza aktywność społeczną, przeciwdziała marginalizacji starszej generacji poprzez edukację (kursy obsługi komputera i korzystania z Internetu), odczyty publiczne, edukację prozdrowotną, organizowanie akcji profilaktycznych (dotowane szczepienia przeciw grypie), imprezy integracyjne, wycieczki, zabawy taneczne, udział w imprezach kulturalnych, sportowych, popularyzację wolontariatu.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką wsparcia dziennego dla osób przewlekle chorych psychicznie i osób upośledzonych umysłowo. Przeznaczony jest dla 50 osób pełnoletnich obojga płci niewymagających pomocy w zakresie samoobsługi. Celem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest świadczenie usług w ramach indywidualnych i grupowych treningów umiejętności społecznych, w zakresie kształtowania

i podtrzymywania czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Zajęcia w ŚDS obejmują: terapię zajęciową, terapię ruchową, poradnictwo psychologiczne i socjalne, pomoc w załatwieniu spraw osobistych. Integralną częścią zajęć są spacer edukacyjne, wyjazdy integracyjne i wycieczki krajoznawcze. Zajęcia odbywają się przez 5 dni w tygodniu przez 6 godzin dziennie, tj. 9.00-15.00 w odpowiednio wyposażonych pracowniach: zajęć świetlicowych, gospodarstwa domowego, plastycznej, malarskiej, tkackiej, stolarskiej, komputerowej, botaniczno-florystycznej i sali rehabilitacji ruchowej.

Tabela 1.9. Powody przyznawania pomocy społecznej w mieście Sochaczew

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	624	691	712	622	1 485	1653	1 675	1 428
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	49	76	83	78	60	87	106	91
Potrzeba ochrony macierzyństwa	72	100	101	99	343	472	474	458
Bezrobocie	562	663	683	612	1 450	1 717	1 763	1 560
Niepełnosprawność	351	387	371	361	745	810	781	741
Długotrwała lub ciężka choroba	426	453	431	440	858	961	932	929
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	232	275	261	239	806	918	889	815
Przemoc w rodzinie	48	53	51	53	258	290	285	297
Alkoholizm	4	10	11	7	16	29	38	26
Narkomania	68	76	86	86	128	145	156	163
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	4	4	4	7	7	9
W tym rodziny wielodzietne	26	21	22	30	29	24	35	47
Zdarzenie losowe	2	2	11	8	3	4	23	18
Sytuacja kryzysowa	4	4	6	3	7	10	14	4

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochaczewie

Opiekę nad najmłodszą grupą społeczności Sochaczewskiej sprawują pracownicy Miejskiego Żłobka Integracyjnego. Żłobek realizuje zadania w zakresie prawidłowego rozwoju dziecka, wszechstronnego wychowania dziecka, opieki nad zdrowiem, bezpieczeństwem

i higieną, prawidłowego wyżywienia dostosowanego do indywidualnych potrzeb dziecka. W 2014 roku miało miejsce otwarcie nowoczesnej, bardziej pojemnej placówki, do której przeniesiono żłobek. Aktualna placówka zaspokaja w 100% potrzeby mieszkańców miasta.

W roku 2011 pomoc społeczną przyznano 2473 rodzinom. W roku następnym liczba rodzin wzrosła do 2815 i utrzymała się na zbliżonym poziomie. W roku 2014 z kolei liczba rodzin objętych pomocą zmalała do 2642. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w 2014 roku było ubóstwo i bezrobocie. Niemal połowie rodzin korzystających z usług MOPS przyznano pomoc z tego tytułu. Częstymi powodami przyznawania pomocy były również długotrwała lub ciężka choroba, a także niepełnosprawność – ok. 28% rodzin. Również bezradność w sprawach opiekuńczych okazała się problemem społecznym o dość dużym nasileniu. Pomoc otrzymało także 91 osób bezdomnych na terenie miasta. Marginalne znaczenie w problemach społecznych miasta miały zdarzenia losowe, sytuacje kryzysowe i trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Także alkoholizm nie wykazał się dużym natężeniem, ale z kolei problem uzależnienia od narkotyków dotknął zdecydowanie więcej mieszkańców miasta.

Tabela 1.10. Forma wsparcia udzielonego przez Ośrodek Pomocy Społecznej

Forma pomocy	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie					
pieniężne	898	840	912	852	803
rzeczowe	220	192	212	179	182
niepieniężne	844	910	1085	1081	837
schronienie	32	63	45	61	62
usługi opiekuńcze	61	65	58	62	77
specjalistyczne usługi opiekuńcze	16	18	16	15	17
Liczba rodzin					
praca socjalna	304	424	848	671	703
poradnictwo specjalistyczne	117	116	127	169	256

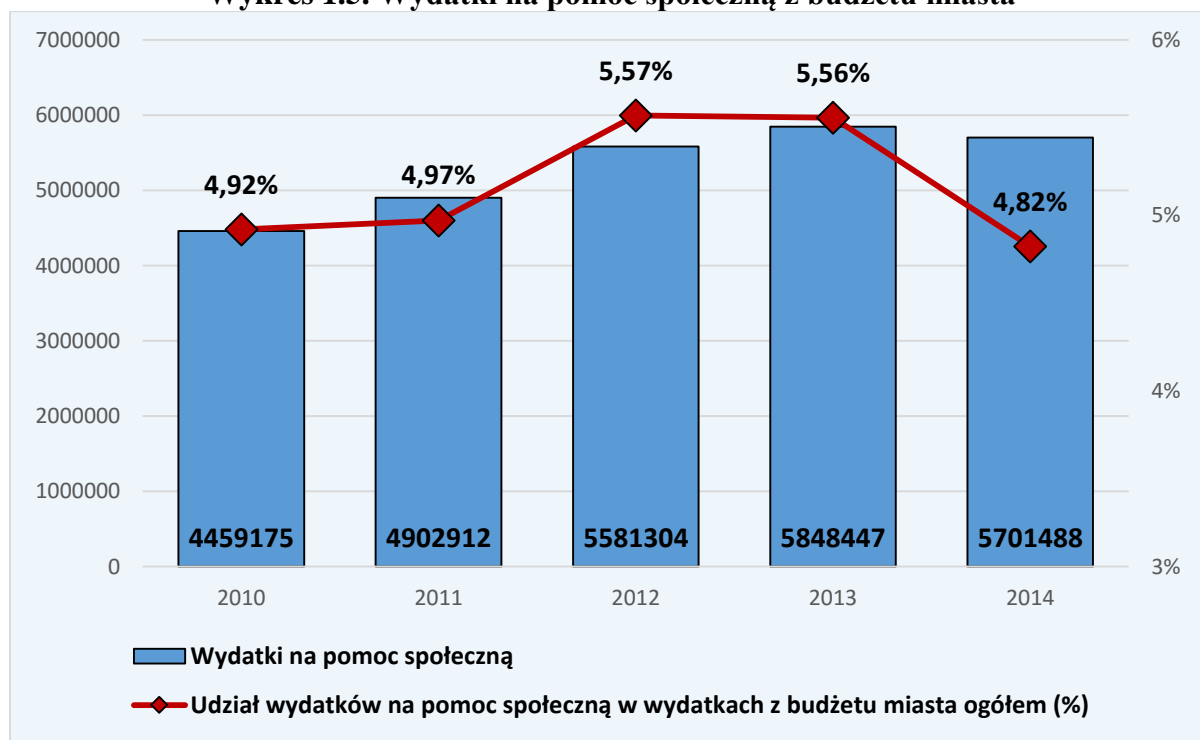
Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sochaczewie

W 2014 roku, jako najczęstszą formę pomocy społecznej wykorzystywano świadczenie niepieniężne, przyznane 837 rodzinom. Świadczenia pieniężne przyznano z kolei 803 rodzinom. Od roku 2012 ilość przyznawanych kategorii świadczeń pieniężnych i niepieniężnych stosunkowo malała. Od 2010 roku wzrosło znaczenie pomocy dotyczącej schronienia, w 2011, 2013 i 2014 roku przyznano niemal dwukrotnie więcej świadczeń w tej formie. Rok 2014 jest również rokiem największej liczby pełnionych usług opiekuńczych. Specjalistyczne usługi opiekuńcze kształtują się z kolei na zbliżonym poziomie na przestrzeni ostatnich lat.

Okres analizy charakteryzuje się znacznym wzrostem liczby rodzin objętych pracą socjalną i poradnictwem specjalistycznym. Obie kategorie świadczeń zwiększyły się ponad dwukrotnie na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Wykres 1.5. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sochaczewie

Wydatki budżetowe na pomoc społeczną wykazywały trend rosnący w latach 2010 - 2013. W roku 2014 wydatki te nieznacznie zmalały w porównaniu do roku poprzedniego, wciąż jednak były wyższe o ponad 25% w stosunku do roku 2010. Podobnie kształtował się udział wydatków na pomoc społeczną w całkowitych wydatkach budżetu miasta. W całym okresie analizy oscylował on wokół 5%.

Polityka prorodzinna oraz Programy ulg i zniżek

Polityka prorodzinna jest rodzajem polityki mającej na celu dobro rodziny i społeczeństwa. Realizuje jasno wytyczone zadania zmierzające do stworzenia warunków dla ich rozwoju oraz zaspokojenia potrzeb bytowych i kulturalnych. Rodzina jest bowiem najmniejszą, ale także najstarszą, najpowszechniejszą i najważniejszą formą życia społecznego, fundamentem społeczeństwa. W związku z tym istotnym elementem polityki prorodzinnej jest zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków ekonomicznych.

W Sochaczewie realizowane są dwa Programy dotyczące polityki prorodzinnej: „Sochaczewska Karta Rodziny” oraz „Sochaczewska Karta Seniora”. Cele Programu „Sochaczewska Karta Rodziny” to (zgodnie z regulaminem Programu):

- umacnianie roli rodziny oraz wspieranie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny wielodzietnej;
- wzmocnienie kondycji bytowej rodzin wielodzietnych;
- promowanie modelu rodziny wielodzietnej;
- kształtowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej;
- zwiększenie dostępności dla rodzin i młodzieży z rodzin wielodzietnych do zajęć organizowanych przez Sochaczewskie Centrum Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie.

Karta wydawana jest rodzinom wielodzietnym, tj. mającym na wychowaniu co najmniej troje dzieci w wieku do 18 roku życia lub w określonych przypadkach do 24 roku życia. Od początku realizacji Programu, tj. od 2012 roku wydano sumarycznie 3338 kart (w 2012 r. – 135 rodzinom; 2013 r. – 243; 2014 r. – 145; 2015 r. – 135). Karta wydawana jest na czas określony i gwarantuje uprawnienia do określonych ulg, które zostały zestawione w poniższej tabeli.

W ramach Programu „Sochaczewska Karta Seniora”, kartę otrzymują osoby powyżej 65 i 75 roku życia, zamieszkujące teren Gminy Miasto Sochaczew. Jego celem jest zwiększenie dla seniorów dostępu do usług publicznych, dóbr kultury, imprez sportowych, poprawy warunków bytowych oraz oferty stowarzyszeń i przedsiębiorców wyrażających chęć przystąpienia do Programu. Jest on realizowany od 2013 roku. W jego ramach wydano łącznie 578 kart Seniora 65+ oraz 1585 kart Seniora 75+. Przysługujące ulgi zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 1.11. Przysługujące ulgi w ramach Sochaczewskiej Karty Rodziny i Karty Seniora

Sochaczewska Karta Rodziny	Sochaczewska Karta Seniora	
	65 +	75 +
<p>1) 50% zniżki od obowiązującej cen na zakup karnetów lub biletów jednorazowych na pływalnię "Orka" oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sochaczewie;</p> <p>2) 50% zniżki od obowiązujących cen na ofertę własną Miejskiego Ośrodka Kultury w Sochaczewie;</p> <p>3) 50% zniżki od obowiązujących cen biletów do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie;</p> <p>4) 50% zniżki od obowiązujących cen biletów miesięcznych Zakładu Komunikacji Miejskiej w Sochaczewie;</p> <p>5) 50% zniżki od obowiązujących cen za gospodarowanie odpadami komunalnymi, zbieranymi i odbieranymi w sposób selektywny</p>	<p>1) 50% zniżki od obowiązujących cen na zakup karnetów lub biletów jednorazowych na pływalnię „Orka” oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sochaczewie,</p> <p>2) 50% zniżki od obowiązujących cen na ofertę własną Miejskiego Ośrodka Kultury w Sochaczewie,</p> <p>3) 50% zniżki od obowiązujących cen biletów do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie,</p> <p>4) umożliwienie bezpłatnego kontaktu z Psychologiem i Radcą Prawnym w określone godziny i dni tygodnia w wyznaczonym pomieszczeniu Ośrodka Pomocy Społecznej,</p> <p>5) umożliwienie bezpłatnego kontaktu z Psychologiem w określone godziny i dni tygodnia w wyznaczonym pomieszczeniu Środowiskowego Domu Samopomocy</p>	<p>1) 50% zniżki od obowiązujących cen na zakup karnetów lub biletów jednorazowych na pływalnię „Orka” oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sochaczewie,</p> <p>2) 50% zniżki od obowiązujących cen na ofertę własną Miejskiego Ośrodka Kultury w Sochaczewie,</p> <p>3) 50% zniżki od obowiązujących cen biletów do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie,</p> <p>4) umożliwienie bezpłatnego kontaktu z Psychologiem i Radcą Prawnym w określone godziny i dni tygodnia w wyznaczonym pomieszczeniu Ośrodka Pomocy Społecznej,</p> <p>5) umożliwienie bezpłatnego kontaktu z Psychologiem w określone godziny i dni tygodnia w wyznaczonym pomieszczeniu Środowiskowego Domu Samopomocy,</p> <p>6) 50% zniżki od obowiązujących cen za gospodarowanie odpadami komunalnymi zbieranymi i odbieranymi w sposób selektywny.</p>

Źródło: www.sochaczew.pl

W Sochaczewie realizowane są także takie Programy jak: „Sochaczew Weteranom” oraz od początku 2016 roku „Sochaczewska Karta Mieszkańca” oraz „Sochaczew Honorowym Dawcom Krwi”. Osoby posiadające status weterana lub weterana poszkodowanego korzystają z ulg za okazaniem legitymacji weterana lub weterana poszkodowanego (dokument zgodny ze wzorem w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie wzoru legitymacji weterana i weterana poszkodowanego oraz trybu ich wydania, wymiany lub zwrotu). Mają oni wówczas prawo do następującego rodzaju ulg:

- 100% zniżki od obowiązujących cen na zakup karnetów lub biletów jednorazowych na pływalnię „Orka” oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji;

- 100% zniżki od obowiązujących cen biletów miesięcznych Zakładu Komunikacji Miejskiej;
- 50% zniżki od obowiązujących cen na ofertę własną Sochaczewskiego Centrum Kultury;
- 50% zniżki od obowiązujących cen biletów do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą w Sochaczewie.

Ostatnie dwa przyjęte Programy mają na celu wspieranie honorowych dawców krwi oraz wszystkich mieszkańców Sochaczewa płacących podatki w mieście. Program „Sochaczew Honorowym Dawcom Krwi” adresowany jest do Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi oraz Honorowych Dawców Krwi – Zasłużonych dla Zdrowia Narodu. Pierwsi adresaci otrzymają: 50% zniżki na zakup karnetów lub biletów jednorazowych na pływalnię „Orka” oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach MOSiR, 50% zniżki na ofertę własną Sochaczewskiego Centrum Kultury, 50% zniżki przy zakupie biletów do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej oraz bezpłatne przejazdy komunikacją miejską, natomiast adresaci z drugiej grupy będą mogli bezpłatnie: korzystać z usług pływalni „Orka”, lodowiska i wypożyczalni łyżew MOSiR, oferty własnej Sochaczewskiego Centrum Kultury, wchodzić do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą oraz korzystać z komunikacji miejskiej.

Do otrzymania Sochaczewskiej Karty Mieszkańca uprawnione będą osoby rozliczające podatek dochodowy od osób fizycznych i deklarujące w swoim zeznaniu podatkowym zamieszkanie w Sochaczewie. Posiadaczom Karty będzie przysługiwał następujący zestaw zniżek:

- 15% zniżki na zakup normalnego biletu jednorazowego lub miesięcznego uprawniającego do przejazdu komunikacją miejską;
- 15% zniżki na zakup normalnego biletu jednorazowego lub karnetu uprawniającego do korzystania z oferty własnej Sochaczewskiego Centrum Kultury;
- 15% zniżki przy zakupie normalnych biletów jednorazowych lub karnetów na pływalnię „Orka” oraz na lodowisko i wypożyczenie łyżew w obiektach Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji;
- 15% zniżki na zakup normalnych biletów jednorazowych do Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą;
- 15% zniżki w opłacie jednorazowej za parkowanie w Strefie Płatnego Parkowania (z wyłączeniem opłat abonamentowych typu „M”);

- pierwszeństwo w przyjęciu ich dzieci do żłobka, przedszkoli i szkół prowadzonych przez miasto Sochaczew.

Oświata

Sochaczew, jako stolica powiatu pełni także funkcję lokalnego ośrodka edukacyjnego. Na terenie miasta działają zarówno publiczne, jak i prywatne placówki edukacyjne, oferujące naukę na różnych poziomach edukacji, poczynając od przedszkoli, aż do szkół dla dorosłych i studiów wyższych. Dla znaczącej części placówek organem prowadzącym jest samorząd miejski.

Tabela 1.12. Wykaz szkół i placówek oświatowych na terenie miasta Sochaczew

Placówki oświatowe zarządzane przez miasto
Miejskie Przedszkole Nr 1
Miejskie Przedszkole Nr 3 im. Jana Brzechwy
Miejskie Przedszkole Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi
Miejskie Przedszkole Nr 6 im. Juliana Tuwima
Miejskie Przedszkole Nr 7 im. Marii Montessori w Sochaczewie
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Bolesława Krzywoustego
Szkoła Podstawowa Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka w Sochaczewie
Gimnazjum Nr 1 im. Jana Pawła II w Sochaczewie
Gimnazjum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Króla Władysława Jagielly w Sochaczewie
Zespół Szkół w Sochaczewie (Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Fryderyka Chopina w Sochaczewie, Gimnazjum Nr 3 im. Fryderyka Chopina w Sochaczewie)
Placówki oświatowe zarządzane przez inne podmioty
Przedszkola Niepublicznego Diecezji Łowickiej im. Świętych Aniołów Stróżów
Anglojęzyczne Niepubliczne Przedszkole Leśne Skrzaty
Niepubliczne Przedszkole „Koralik”
Niepubliczne Przedszkole „Wesołe Tuptusie”
Niepubliczne Przedszkole „Promyk”
Niepubliczne Przedszkole Małe Zuchy
Niepubliczne Przedszkole Świat Malucha

Niepubliczne Tęczowe Przedszkole w Sochaczewie
Przedszkole Niepubliczne „Akademia Smyka”
„Akademia Prymusa” Niepubliczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Sochaczewie
Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi Nr 2
Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi Realizująca Program Rehabilitacji „Nasza Szkoła” w Sochaczewie
Prywatne Gimnazjum dla Dorosłych Nr 1
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Edukacji Innowacyjnej w Sochaczewie
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sochaczewie
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Nr 1 w Sochaczewie
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Młodzieży Nr 1
Prywatne Technikum Uzupełniające dla Dorosłych Nr 1
Zaoczne Uzupełniające Technikum Samochodowe dla Dorosłych w Sochaczewie
Zaoczne Uzupełniające Technikum Zawodowe dla Dorosłych w Sochaczewie
Prywatna Szkoła Policealna dla Dorosłych Nr 1 w Sochaczewie
Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sochaczewie
Ognisko Pracy Pozaszkolnej TPD
Ognisko Pracy Pozaszkolnej ul. Chopina 99 w Sochaczewie
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
Niepubliczny Punkt Przedszkolny AaKuKu
Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Sochaczewie
Zespół Szkół im. Jarosława Iwaszkiewicza (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa)
Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego (Liceum Ogólnokształcące, Techniku Uzupełniające, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa)
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sochaczewie (Gimnazjum Powiatowe im. Fryderyka Chopina, Liceum Ogólnokształcące im. Fryderyka Chopina)
Zespół Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Bohaterów Walk nad Bzurą 1939 roku (Liceum Ogólnokształcące, Technikum)
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Warszawie Filia w Sochaczewie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.cie.men.gov.pl

Ponadto na terenie miasta funkcjonuje Miejski Zespół Ekonomiczno-Administracyjny, którego głównym celem działalności jest prowadzenie nadzoru i spraw organizacyjnych jednostek systemu oświaty oraz obsługi finansowo-księgowej jednostek oświatowych, żłobków, klubów dziecięcych lub ich zespołów prowadzonych przez Gminę Miasto Sochaczew. Koordynuje

również realizację programów edukacyjnych dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej oraz nadzoruje proces elektronicznego wspomaganie rekrutacji do przedszkoli i szkół.

Od 2001 roku w Sochaczewie funkcjonuje także Wyższa Szkoła Marketingu i Zarządzania oferując studia I stopnia (licencjackie) na kierunkach: Informatyka w zarządzaniu, Marketing, Marketing internetowy, Organizacja i zarządzanie w handlu, Rachunkowość przedsiębiorstw, Zarządzanie bazami danych, Zarządzanie finansami, Zarządzanie logistyką, Zarządzanie zasobami ludzkimi.

Tabela 1.13. Liczba uczniów w placówkach oświatowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Przedszkola					
Dzieci	922	982	1115	1333	1381
Szkoły podstawowe					
Uczniowie	2081	2090	2095	2116	2172
Absolwenci	365	363	324	352	364
Gimnazja					
Uczniowie	1194	1136	1127	1118	1109
Absolwenci	427	400	343	380	367
Szkolnictwo zasadnicze zawodowe					
Uczniowie	437	413	358	331	334
Absolwenci	145	150	129	140	92
Szkolnictwo ponadgimnazjalne zawodowe i artystyczne					
Uczniowie	1455	1339	1344	1264	1154
Absolwenci	347	348	292	301	271
Szkolnictwo ogólnokształcące					
Uczniowie	2092	1923	1804	1696	1573
Absolwenci	732	619	640	594	530
Szkolnictwo policealne					
Uczniowie	496	323	329	274	264
Absolwenci	146	93	109	67	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W związku ze zwiększeniem zapotrzebowania na usługi wychowania przedszkolnego od 2009 roku liczba przedszkoli zwiększyła się dwukrotnie, z 7 do 14 placówek. Podobną tendencją odznaczała się liczba dzieci w przedszkolach, wzrastając o ponad 51%. Mieszkańcy

Sochaczewa wyrażający chęć skorzystania z oferty przedszkoli znajdują się w komfortowej sytuacji, gdyż w każdym roku począwszy od 2009 liczba miejsc dostępnych w przedszkolach była większa niż liczba przyjętych dzieci.

W siedmiu szkołach podstawowych na koniec 2014 roku kształciło się 2172 uczniów, dzieci objęte były obowiązkiem nauki języka obcego, głównie angielskiego. Liczba uczniów w zależności od roku zmniejsza się lub wzrasta, jednak w dłuższym okresie możemy zaobserwować tendencję malejącą. Pięć gimnazjów na terenie Sochaczewa kształciło pod koniec 2014 roku 1109 uczniów w 50 oddziałach. Ich liczba zmniejszała się z roku na rok i w 2014 była o 7,1% mniejsza w porównaniu z rokiem 2009. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku szkolnictwa ogólnokształcącego, jednak spadek liczby uczniów w okresie 2010 – 2014 wyniósł prawie 25%. Tendencję spadkową liczby uczniów można zaobserwować na każdym z poziomów edukacji ponadgimnazjalnej i policealnej. Stabilną sytuację obserwujemy jedynie w przypadku Państwowej Szkoły Muzycznej, gdzie liczba uczniów każdego roku przyjmuje wartości w okolicach 170 – 180 osób.

Według danych GUS za 2014 rok wskaźnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w mieście Sochaczew wyniósł 100,53%, natomiast dla gimnazjów 114,92%. Wskaźniki przyjęły wartość wyższą niż wartość wyliczona dla całego kraju (94,72% i 98,41%).

W mieście od 2011 r. realizowany jest „Program wspierania edukacji uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych lub dotowanych przez Gminę Miasto Sochaczew”. Zadaniem programu jest motywowanie uczniów do nauki i rozwijania zainteresowań poprzez przyznawanie Stypendiów Burmistrza, których w okresie pięciu lat wypłacono łącznie 559 uczniom.

W szkołach podstawowych realizowane są projekty i programy autorskie, w ramach innowacji pedagogicznych, podczas realizacji których wzrasta ilość, różnorodność i jakość zajęć dodatkowych, co przyczynia się do rozwijania różnych zainteresowań uczniów, poprawia atrakcyjność i jakość pracy szkoły. Od 2013 roku realizowany jest również projekt „Szkoły otwarte dla uczniów”, którego celem jest rozbudzanie ciekawości i pasji wśród uczniów.

Z powodzeniem funkcjonuje również pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla przedszkolaków i uczniów młodszych klas podstawowych, scentralizowana w Miejskim Punkcie Psychologiczno-Pedagogicznym mieszczącym się w budynku Gimnazjum Nr 2 w Sochaczewie. Prowadzone są również działania mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych. Prowadzone są zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne i logopedyczne. Uczniowie niepełnosprawni mogą kształcić się w szkołach

z oddziałami dla osób niepełnosprawnych. Systematycznie wzrasta liczba uczniów niepełnosprawnych dowożonych indywidualnie do szkół zarówno na terenie miasta, jak i poza miastem.

Kultura

Na terenie Sochaczewa działa kilka instytucji organizujących życie kulturalne miasta oraz różnego rodzaju cykliczne imprezy i wydarzenia.

Jedną z wyżej wspomnianych instytucji jest Sochaczewskie Centrum Kultury, które prowadzi swoją działalność aż w trzech budynkach. Jego główna siedziba mieści się w Sochaczewie przy ul. 15 Sierpnia 83. To najważniejsza instytucja, zajmująca się życiem kulturalnym miasta Sochaczew. Powstała w wyniku połączenia dwóch samorządowych instytucji: Miejskiego Ośrodka Kultury w Sochaczewie i Klubu Nauczyciela w Sochaczewie, celem efektywniejszego wykonywania zadań w sferze kultury oraz uproszczenia struktur w zakresie organizowania działalności kulturalnej. SCK realizuje zadania głównie poprzez pracę następujących sekcji tematycznych:

- Sekcja Orkiestr, Zespołów i Produkcji artystycznych;
- Sekcja Teatru, Estrady i Sztuk Pięknych;
- Sekcja Edukacji i Klubu Nauczyciela;
- Sekcja Integracji Społecznej.

Skupiają one różne zespoły i grupy artystyczne. Należą do nich m.in.: Sochaczewska Orkiestra Kameralna „Camerata Mazovia”, Chór Towarzystwa Śpiewaczego Ziemi Sochaczewskiej, Chór Nauczycielski „Vivace”, Zespoły Taneczne: Abstrakt, Smile Crew, Stereo. Mają one duże znaczenie nie tylko w skali lokalnej, ale także krajowej czy międzynarodowej. Bogato prowadzona działalność kulturalna znajduje odzwierciedlenie w licznych osiągnięciach mieszkańców Sochaczewa. SCK prowadzi także szeroką działalność na rzecz seniorów, dla których organizowane są zajęcia edukacyjne, kulturalne, a także sportowe.

Kolejną, ważną instytucją kultury na terenie Sochaczewa jest Miejska Biblioteka Publiczna z nowoczesną, zmodernizowaną, główną siedzibą mieszczącą się w Kramnicach Miejskich. W tym miejscu można nie tylko wypożyczyć książki, ale także skorzystać z bogatej oferty usług, wśród których należy wyszczególnić: bezpłatny dostęp do Internetu, organizację spotkań autorskich, zajęć kulturalno-oświatowych dla dzieci, lekcji biblioteczných czy wystaw. Działalnością statutową biblioteki i jej filii jest upowszechnianie czytelnictwa oraz

zaspakajanie potrzeb informacyjnych społeczeństwa. Ponadto Miejska Biblioteka Publiczna w Sochaczewie realizuje wiele Programów, których celem jest wzmocnienie rozwoju czytelnictwa wśród mieszkańców miasta.

W Sochaczewie znajduje się, wyjątkowe pod względem zbiorów, Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą. Placówka ta posiada stałą ekspozycję pamiątek pobitewnych i ekspozycję plenerową. Muzeum prowadzi także archiwum oraz wydaje własne publikacje. Jest to najokazalsze w Polsce muzeum jednej bitwy. Muzeum jest organizatorem licznych widowisk rekonstrukcji historycznych z okresu I i II wojny światowej skupiających rekordową w regionie widownię – nawet do 30 tys. osób. Na terenie miasta zlokalizowane jest także Muzeum Kolei Wąskotorowej (jedno z nielicznych miejsc w Europie w którym znajduje się zbiór wąskotorowych pojazdów szynowych), będące miejscem wycieczek szkolnych i organizatorem wycieczek zabytkowym taborem z Sochaczewa do Puszczy Kampinoskiej.

Nieodzownym elementem kultury Sochaczewa jest Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. F. Chopina, prowadząca bogatą działalność artystyczną. Jest ona organizatorem wielu konkursów, w tym dla młodzieży Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego na Mazowszu. W Państwowej Szkole Muzycznej działają dwa chóry: dziecięcy i młodzieżowy, zespół Big Band, Orkiestra Kameralna oraz Orkiestra Dęta. Ich głównym zadaniem jest działalność artystyczna na rzecz środowiska lokalnego, oprawa muzyczna ważnych uroczystości państwowych, kościelnych, okolicznościowych i szkolnych. Wymienione grupy uczestniczą także w wielu festiwalach ogólnokrajowych i międzynarodowych oraz posiadają w swoim dorobku liczne nagrody muzyczne. Ponadto warto podkreślić, iż wielu absolwentów wspomnianej szkoły muzycznej zasila także inne grupy muzyczne (tj. np. Młodzieżową Orkiestrę Symfoniczną „Sonus”). Uzdolnieni mieszkańcy są potencjałem miasta, promującymi Sochaczew w regionie, kraju, jak i poza jego granicami.

Na terenie miasta działa także kino Mazowsze, należące do Mazowieckiej Sieci Kin. Dysponuje klimatyzowaną salą kinową, która posiada 273 miejsca. Wyposażone jest w system umożliwiający projekcję filmów trójwymiarowych.

Szeroko prowadzona współpraca Urzędu Miejskiego w Sochaczewie z instytucjami kultury funkcjonującymi na terenie miasta oraz organizacjami pozarządowymi wpływa na organizację licznych, ogólnodostępnych wydarzeń kulturalnych, dzięki czemu miasto „tętni życiem” przez cały rok. Do najważniejszych, cyklicznych wydarzeń należą:

- Dni Sochaczewa - obchodzone corocznie, w drugi weekend czerwca. Podczas wydarzenia organizowane są występy dzieci i młodzieży sochaczewskich szkół oraz

SCK, a także wieczorne koncerty zespołów polskiej sceny muzycznej. Imprezie towarzyszą inne, liczne atrakcje dla osób z różnych grup wiekowych, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem. Są to m.in. różnego rodzaju wystawy, pokazy tańca, zawody sportowe, olimpiady, turnieje szachowe.

- Sochaczewskie Spotkania z Chopinem - cykl imprez: koncertów i przedstawień teatralnych, trwających od marca do listopada, związanych z Fryderykiem Chopinem.
- Sochaczewskie Lato - cykl imprez organizowanych podczas wakacyjnych weekendów. Organizowane są m.in. pikniki rodzinne, historyczne, poświęcone opiece nad zwierzętami, koncerty, kino letnie.
- Rekonstrukcja historyczna „Obronić miasto” - wydarzenie odbywające się we wrześniu, nawiązujące do Bitwy nad Bzurą w 1939 roku, mające ponad 5-cio letnią tradycję. Wydarzenie organizowane jest we współpracy z Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą oraz Muzealną Grupą Rekonstrukcji Historycznej im. II Batalionu 18 Pułku Piechoty.
- Obchody Dnia Żołnierzy Wyklętych - odbywające się na przełomie lutego i marca, w ramach których organizowane są koncerty, ekspozycje, festiwal poezji i pieśni patriotycznej oraz wydarzenie sportowe, turniej MMA o Puchar Pamięci Żołnierzy Wyklętych.
- Majówka Konstytucyjna, czyli Sochaczewski Majowy Rajd Rowerowy, turystyka rowerowa połączona z koncertami w plenerze.
- Rodzinny Rajd Rowerowy - organizowany w okresie wakacji, podczas którego mieszkańcy miasta i jego okolic poznają uroki Ziemi Sochaczewskiej.

Do imprez cyklicznych zaliczają się także: obchody Dnia Narodowego Święta Niepodległości (podczas których odprawiana jest Msza Święta w intencji Ojczyzny, a także organizowane są koncerty i występy), obchody rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego (upamiętniające „godzinę W” i oddające cześć walczącej Warszawie), miejski Dzień Dziecka oraz Mikołajki (gry, zabawy i konkursy dla dzieci).

Organizatorami wydarzeń kulturalnych w Sochaczewie są również inne podmioty (np.: muzea i szkoły mieszczące się w Sochaczewie), które organizują cykliczne, bądź jednorazowe imprezy miejskie i koncerty. Na uwagę zasługują takie wydarzenia jak:

- Półmaraton Szlakiem Walk nad Bzurą (MOSiR),
- Wrześniowe Spotkania z Pieśnią Chóralną (Towarzystwo Śpiewacze Ziemi Sochaczewskiej),

- Międzynarodowy Festiwal Chopinowski na Mazowszu (SCK, szkoła muzyczna),
- VENA – przegląd muzyki i piosenki (SCK),
- SPAT – Sochaczewskie Przesłuchania Teatralne (SCK),
- Konkurs na Szopkę i ozdobę Bożonarodzeniową (Muzeum Ziemi Sochaczewskiej),
- Europejskie Biegi Młodych Olimpijczyków (Stowarzyszenie Europejskie Biegi Młodych Olimpijczyków),
- Festiwal Harmonia Espressiva (szkoła muzyczna),
- Piknik Historyczny „Sochaczew 7 Wieków Historii” (Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą, Muzealna Grupa Rekonstrukcji Historycznej im. II Batalionu 18 Pułku Piechoty).

Sport

Sochaczew słusznie kojarzony jest z ligą rugby (RC Orkan Sochaczew), a także z tenisem stołowym za sprawą Sochaczewskiego Klubu Tenisa Stołowego. Dynamiczny rozwój kolejnych dyscyplin sportowych takich jak pływanie czy judo sprawia, że do tych sztandarowych dołączają kolejne.

Największą bazą sportowo-rekreacyjną zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji istniejący od 2001 roku. Na jego terenie przy ul. Warszawskiej i Olimpijskiej funkcjonuje m.in. pływalnia ORKA, dwa boiska, hala sportowa, korty tenisowe, skate park oraz w okresie zimowym sztucznie mrożone lodowisko. Ośrodek dba też o inne obiekty: halę sportową, boisko trawiaste i boisko ze sztuczną trawą przy ul. Chopina 101 oraz place zabaw przy ulicach: Aleja 600 Lecia, Grunwaldzkiej i Chabrowej.

Bazę uzupełniają m.in. sale gimnastyczne przy Szkołach Podstawowych nr 3, 4 oraz Gimnazjach nr 1 i 2, powstałe w latach 2013-2014 boiska przy Zespole Szkół w Chodakowie (trawiaste i wielofunkcyjne ze sztuczną bieżnią), Szkole Podstawowej nr 2 (wielofunkcyjne). W 2014 roku zbudowanych zostało siedem otwartych siłowni na świeżym powietrzu, a stanęły one w każdej dzielnicy miasta. Przy każdej szkole podstawowej dzieci mogą korzystać z własnego placu zabaw.

Od lat ratusz wspiera kluby i organizacje sportowe, choćby poprzez dotacje udzielane w ramach otwartych konkursów ofert. Rocznie na ten cel przeznaczają się nie mniej niż pół miliona złotych. W Sochaczewie funkcjonuje program stypendialny dla sportowców w 100% finansowany z budżetu miasta. Wszystkie organizacje pozarządowe, w tym UKS-y i kluby,

mogą bezpłatnie korzystać z miejskich obiektów sportowych takich jak hale, boiska, basen, sale gimnastyczne w szkołach. Rocznie pomoc samorządu dla środowiska sportowego to ponad 1 mln zł.

Na terenie miasta działają m.in. biorące udział w rozgrywkach ekstraklasy Rugby Club „Orkan Sochaczew” i Sochaczewski Klub Tenisa Stołowego, czwartoligowy Klub Sportowy „Bzura Chodaków”, Uczniowski Klub Sportowy „Orkan-Judo”, Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka Sochaczew”, Uczniowski Klub Sportowy „Dragon Fight Club”, Sochaczewski Klub Motorowy „Szarak”, Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Pływania „ORKA”, OLDBOY „Orkan” Sochaczew, Sochaczewskie Centrum Sportów Walki, Stowarzyszenie Kajakarzy Sochaczewa, Sochaczewskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Stowarzyszenie Działamy Sprawnie - Tworzymy Lepiej „Przez Sport W Przyszłość”; Klub Maratończyka „Aktywni”, Uczniowski Klub Sportowy „Unia Boryszew”, Uczniowski Klub Sportowy „Taekwon-do i Karate Goju-Ryu”, Sochaczewskie Towarzystwo Tenisowe, Stowarzyszenie „Motocykliści Sochaczewa”, Stowarzyszenie na Rzecz Sportu i Rekreacji „Razem i Sprawnie”, Uczniowski Klub Sportowy „MOSiR BASKET SOCHACZEW”, Uczniowski Klub Tańca Sportowego „Pasjonat”, Stowarzyszenie Europejskie Biegi Młodych Olimpijczyków.

W Sochaczewie odbywają się turnieje i zawody sportowe rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej, np. Międzynarodowy Puchar Polski Juniorek i Juniorów im. Tadeusza Naskręta w judo, Puchar Polski MMA, mecze Ekstraklasy Kobiet w Tenisie Stołowym, mecze rugby, zawody pływackie oraz cykliczne imprezy sportowe, np. Europejskie Biegi Młodych Olimpijczyków, Półmaraton Szlakiem Walk nad Bzurą, Bieg Papieski, Halowy turniej Piłki Nożnej im. Henryka Orzeszka, zawody motocrossowe.

Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Sochaczewa posiadają dostęp zarówno do podstawowej, jak i specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie miasta. Przy ul. Batalionów Chłopskich mieści się „Szpital Powiatowy”, będący nowoczesną placówką medyczną. W skład kompleksu budynków szpitalnych wchodzi pięć budynków bloku szpitalnego głównego, połączonych łącznikiem, pawilon psychiatryczny oraz pozostałe obiekty infrastruktury pomocniczej. Zakres usług świadczonych przez szpital obejmuje opiekę krótko i długoterminowego leczenia zamkniętego, pomoc doraźną stacjonarną i wyjazdową, diagnostykę, ambulatoryjne porady

specjalistyczne, rehabilitację oraz stomatologię. Szpital wyposażony jest w nowoczesny sprzęt medyczny, dział diagnostyki medycznej z pracownią CT, RTG, USG, mammografii, endoskopii, spirometryczną, EEG i prób wysiłkowych. Do dyspozycji szpitala jest również lądowisko śmigłowców ratunkowych z możliwością lądowań przez całą dobę.

Ponadto mieszkańcy skorzystać mogą z usług następujących zakładów opieki zdrowotnej:

- NZOZ Lekarz Rodzinny "Galen",
- NZOZ Przychodnia Lekarza Rodzinnego "Medi - Lux" Sp. z o.o. Sochaczew,
- NZOZ Przychodnia Lekarska "Almed",
- NZOZ Przychodnia Lekarza Rodzinnego "Kasztanki" Sp. z o.o.,
- NZOZ Przychodnia Mój Lekarz,
- NZOZ Przychodnia Rodzinna,
- NZOZ Fabryczna Dariusz Krzemiński,
- NZOZ Laryngologia S.C.,
- NZOZ Stacja Dializ,
- NZOZ Przychodnia Przy Spółdzielni Inwalidów "Jutrzenka" w Sochaczewie,
- NZOZ Dermatologicznej "Der-med",
- NZOZ Caritas Diecezji Łowickiej w Sochaczewie;
- NZOZ "ALIZAMED - CENTRUM MEDYCZNE",
- NZOZ "ELDENT" S.C.,
- Klinika ALFA,
- Medicamed.

Bezpieczeństwo publiczne

Zadaniami z zakresu bezpieczeństwa publicznego zajmują się funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Sochaczewie oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sochaczewie. Dodatkowo na terenie miasta zainstalowanych jest 16 kamer tworzących system monitoringu wizyjnego, obsługiwane przez Urząd Miejski.

Od 2011 roku działa Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego, będący organem pomocniczym i opiniodawczo-doradczym w zakresie wykonywania zadań wynikających z ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Celem działania Zespołu jest ocena występujących i potencjalnych zagrożeń wpływających na bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta,

prognozowanie tych zagrożeń, przygotowywanie wniosków i propozycji działań dla Burmistrza, zmiany lub zaniechania działań i procedur ujętych w Miejskim Planie Zarządzania Kryzysowego oraz prowadzenie polityki informacyjnej związanej z zagrożeniami.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W Sochaczewie aktywnie działa około 80 podmiotów zaliczanych do tzw. trzeciego sektora, czyli organizacji pozarządowych. Tak duża liczba organizacji to wyjątek na mapie kraju świadczący o niezwyklej aktywności społeczności lokalnej i zaangażowaniu mieszkańców w życie miasta. Stowarzyszenia, fundacje, UKS-y i kluby sportowe zajmują się m.in. trenowaniem młodych sportowców w kilkunastu dyscyplinach (rugby, tenis stołowy, pływanie, judo, piłka nożna itd.), aktywizacją osób starszych, promocją muzyki chóralnej, udzielają pomocy w ramach „Pogotowia Lekcyjnego”, zbierają pieniądze na cele charytatywne, prowadzą świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci z niewydolnych wychowawczo rodzin, organizują zajęcia w czasie ferii zimowych i wakacji, zapraszają dzieci z niezamożnych domów na kolonie i obozy. W stowarzyszeniach zrzeszeni są lokalni plastycy, pisarze amatorzy, sympatycy ambitnego kina, motocykliści, fani rajdów samochodowych.

Organizacje pozarządowe stają się w coraz szerszym zakresie odpowiedzialnym i kompetentnym partnerem sochaczewskiego samorządu lokalnego w realizacji jego zadań. Podejmują one istotne działania dla dobra mieszkańców, dlatego współpraca miasta Sochaczew z organizacjami pozarządowymi jest jednym z elementów sprawnego i efektywnego zarządzania. Współpraca miasta z organizacjami pozarządowymi opiera się przede wszystkim na ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przedmiotem współpracy jest:

- realizacja zadań publicznych gminy,
- podwyższanie efektywności działań kierowanych do mieszkańców gminy,
- tworzenie systemowych rozwiązań ważnych problemów społecznych,
- określanie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania.

Każdego roku Rada Miejska w Sochaczewie uchwała Roczny Program Współpracy Miasta Sochaczew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program określa przede wszystkim formy, zasady oraz zakres współpracy

z organizacjami, a także priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z dzieleniem pomocy finansowej na działalność publiczną.

Od 2011 roku działa Sochaczewska Rada Działalności Pożytku Publicznego, wybierana spośród członków Rady Miasta, Urzędu Miejskiego i osób reprezentujących środowisko NGO. Kadencja Rady trwa trzy lata. Rada sprawuje przede wszystkim funkcje ciała doradczego, konsultacyjnego i opiniodawczego, wspierającego Burmistrza w działaniach zmierzających do jeszcze lepszej współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi. Do jej zadań należy też opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych, wyrażanie opinii w sprawach dotyczących ich funkcjonowania i udzielanie pomocy w przypadku sporów pomiędzy organami administracji a NGO. W 2011 powołana została również Sochaczewska Rada Sportu, kolejny organ doradczy, inicjujący i opiniodawczy w sprawach sportu w Gminie Miasto Sochaczew.

Ponadto samorząd miejski zaprasza wszystkie organizacje samorządowe do udziału w szerokich konsultacjach społecznych prawa miejscowego oraz w celu poznania opinii w sprawach uznanych za ważne dla miasta. Już trzykrotnie przeprowadzono konsultacje w ramach Sochaczewskiego Budżetu Obywatelskiego.

IV. Strefa przestrzenna

Układ komunikacyjny

Miasto Sochaczew jest istotnym węzłem komunikacyjnym o znaczeniu krajowym. Położone jest w niewielkiej odległości od autostrady A2 i drogi międzynarodowej E67 (fragment trasy zwany „Via Baltica” stanowi najważniejsze połączenie drogowe między krajami bałtyckimi). Na układ komunikacyjny miasta składają się:

Drogi krajowe (w obrębie miasta ich długość wynosi ok. 2 km):

- nr 50 relacji Ciechanów – Ostrów Mazowiecka;
- nr 92 relacji Kutno – Łowicz – Błonie Warszawa.

Drogi wojewódzkie (ok. 15 km):

- nr 580 relacji Warszawa – Leszno – Kampinos – Żelazowa Wola – Sochaczew;
- nr 705 relacji Śladowo – Sochaczew – Skierniewice – Jeżów.

Drogi powiatowe (ok. 17 km):

- nr 3804W relacji Sochaczew – Wypalenisko – Zosin (odcinek w pasie drogowym ul. Trojanowskiej);
- nr 3813W relacji Kamion – Witkowice – Sochaczew (odcinek w pasie drogowym ul. Gawłowskiej i ul. Harcerskiej);
- nr 3815W relacji Młodzieszyn – Helenka – Żuków – Sochaczew (odcinek w pasie drogowym ul. Brukowej i Mostowej);
- nr 3818W relacji Wężyki – Rybno – Sochaczew (odcinek w pasie drogowym ul. Lubiejewskiej);
- nr 3825W relacji Antoniew – Sochaczew (odcinek w pasie drogowym ul. Inżynierskiej);
- nr 3826W relacji Sochaczew – Gradów – Marysinek (odcinek w pasie drogowym ul. Boryszewskiej);
- nr 3827W relacji Sochaczew – Dębówka – Zielonka (odcinek w pasie drogowym ul. Głowackiego);
- nr 3840W – ul. Staszica (od ul. Warszawskiej do Trojanowskiej);
- nr 3841W – ul. Towarowa;
- nr 3842W – ul. Sienkiewicza i Okrzei;
- nr 3843W – ul. Botaniczna (od ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego do torów kolejowych);

- nr 3844W – ul. Ziemowita (od ul. Traugutta do ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego);
- nr 3846W – ul. Księcia Janusza (od ul. Towarowej do Sienkiewicza);
- nr 3847W – ul. Młynarska i Łąkowa;

Drogi gminne (312 dróg o łącznej długości ok. 114 km).

W 2003 roku oddana do ruchu została obwodnica miasta, zmniejszając tym samym wyjątkowo uciążliwy do mieszkańców ruch tranzytowy przebiegający przez centrum Sochaczewa.

Drogi krajowe, wojewódzkie oraz powiatowe posiadają nawierzchnię bitumiczną. Spośród dróg gminnych część stanowią drogi gruntowe, część drogi o powierzchni bitumicznej, pozostałe drogi pokryte są nawierzchnią tłuczniową, betonową czy też kostką brukową. W latach 2011 - 2014 w ramach programu „Drogi zamiast błota” utwardzono nawierzchnię 173 ulic o łącznej długości 42 km, w tym 30 z nich otrzymało nawierzchnię asfaltową. Kolejne etapy poprawy stanu dróg gminnych dotyczyć będą dalszego utwardzania dróg gruntowych, a także w dalszej perspektywie zmianę nawierzchni tłuczniowej i betonowej na bitumiczną.

Ogólny stan dróg w mieście ulega systematycznej poprawie, o czym świadczą inwestycje modernizacyjne i przebudowy ulic (np. Traugutta i Warszawskiej, czy Staszica oraz wiele dróg osiedlowych). Część dróg nadal nie spełnia jednak odpowiednich parametrów technicznych, wymagając modernizacji, a także budowy chodników, oświetlenia czy kanalizacji deszczowej. W związku z rosnącą liczbą samochodów zwiększa się także zapotrzebowanie na miejsca parkingowe. Newralgicznymi punktami są przede wszystkim rejon centrum miasta i stacja kolejowa. Nieopodal stacji kolejowej funkcjonuje miejski parking. W centrum miasta wokół placu Obrońców Sochaczewa funkcjonuje Strefa Płatnego Parkowania, mająca zwiększyć rotację samochodów, a także zwiększyć dostępność miejsc postojowych przy placu.

Zadania z zakresu przewozu pasażerów w Sochaczewie wykonuje Zakład Komunikacji Miejskiej w Sochaczewie. W ramach organizacji miejskiego transportu publicznego Zakład operuje 12 liniami autobusowymi o łącznej długości 150 km obsługiwany przez 17 pojazdów, umożliwiając łatwy dostęp do wszystkich rejonów miasta. Autobusy zatrzymują się na ok. 170 przystankach w mieście i poza jego terenem. Rocznie przewożonych jest ok. 1,8 mln pasażerów, co oznacza ok. 5000 osób korzystających z transportu miejskiego każdego dnia. Dodatkowo w Sochaczewie zatrzymują się autobusy PKS, minibusy kursujące na trasach regionalnych oraz autobusy rejsowe kursujące na trasach krajowych i międzynarodowych.

Na terenie miasta funkcjonuje także stacja kolejowa, znajdująca się na międzynarodowej linii kolejowej E20 relacji Berlin – Kunowice – Warszawa – Terespol – Moskwa. Stacja kolejowa obsługuje połączenia pociągów osobowych do Warszawy (aż 36 połączeń w ciągu doby), Łowicza i Płocka. Ponadto zatrzymują się tu również pociągi pospieszne, w tym uruchamiane przez spółkę PKP Intercity połączenia pociągów IC. Za pomocą kolei z Sochaczewa można dostać się bezpośrednio do m.in.: Lublina, Otwocka, Zamościa, Chełma, Białegostoku, Poznania, Zielonej Góry, Szczecina czy Świnoujścia.

Nieopodal Sochaczewa, w miejscowości Bielice, znajduje się nieczynne lotnisko wojskowe. Od 1998 roku lotnisko nie obsługuje jednak ruchu lotniczego.

Uzupełnienie sieci komunikacyjnej miasta stanowią ścieżki rowerowe. Biegają one wzdłuż ulicy Olimpijskiej, ul. Traugutta, ul. Staszica oraz przy Pasażu Duplickiego w dzielnicy Chodaków. Łączna długość ścieżek w granicach administracyjnych Sochaczewa wynosi 4 km 100 m.

Gospodarka wodno-ściekowa

Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie Sochaczewa wynosi niemal 144 km. W roku 2014 sieć posiadała 5417 podłączeń do budynków mieszkalnych, a na koniec roku 2014 korzystało z niej ok. 36208 osób.

Woda ujmowana w Kuznocinie transportowana jest do Stacji Uzdatniania Wody Płocka przy ul. Płockiej 1 w Sochaczewie, natomiast woda z Konar uzdatniana jest w Stacji Uzdatniania Wody Chodaków przy ul. Wiskozowej w Sochaczewie. Woda z SUW Płocka stanowi około 25% wody ujmowanej na potrzeby miasta Sochaczew, pozostałe 75% uzupełnia woda uzdatniana w SUW Chodaków, przy czym woda na SUW Płocka mieszana jest w proporcji 50/50% z wodą z SUW Chodaków w celu obniżenia poziomu manganu i sodu do zakresu normatywnego.

Stosunkowo niewielkie różnice wysokościowe terenu objętego dystrybucją wody oraz zbiorniki zapasowo-wyrównawcze zapewniają średnie ciśnienie w sieci na poziomie 0,42 MPa ($P_{min}=0,32MPa$, $P_{max}=0,48 MPa$), bez konieczności strefowego podnoszenia ciśnienia.

System zaopatrzenia w wodę dla Sochaczewa, oprócz stacji uzdatniania wody, składa się z:

- magistrali przesyłowych zapewniających tranzyt wody ze stacji uzdatniania wody do miasta Sochaczew; na trasie przebiegu magistrali umiejscowiono komory

wodociągowe połączeniowe umożliwiające w sytuacji awaryjnej wyłączenia miejscowe odcinków określonej magistrali,

- trzech zbiorników zapasowo-wyrównawczych zlokalizowanych w przepompowni Mickiewicza $V=350 \text{ m}^3$, SUW Płocka $V=2000 \text{ m}^3$, SUW Chodaków $V=750 \text{ m}^3$ o łącznej objętości $V=3100 \text{ m}^3$,
- systemu sieci magistralnych zlokalizowanych na terenie miasta,
- systemu sieci rozdzielczych,
- systemu przyłączy domowych.

Spółka zaopatruje w wodę miasto Sochaczew oraz miejscowości Żuków, Gawłów, Rozlazłów, Orły - Cesin, Czerwonka.

Blisko połowa sieci wodociągowych będących w eksploatacji Spółki, to sieci z lat 60, 70 i 80 XX w. W przeważającej większości są to sieci wykonane z tworzywa oraz z żeliwa szarego połączone na kielichy uszczelniane sznurem. Z uwagi na nienajlepszą jakość materiałów z tego okresu oraz w wyniku niskiej kultury technicznej wykonania sieci te charakteryzują się obecnie największą awaryjnością.

Konsekwentna realizacja wymiany sieci wodociągowej zaowocowała zmniejszeniem liczby awarii sieci wodociągowych. Sieci te wykonane są z rur polietylenowych i są łączone za pomocą zgrzewania doczołowego lub elektrooporowego, z zastosowaniem armatury wodociągowej spełniającej wymogi jakościowe postawione przez Spółkę. Usuwanie awarii sieci wodociągowej jest szczególnym problemem w procesie zarządzania systemem zaopatrzenia w wodę. Stosowanie najwyższej jakości materiałów oraz sukcesywne wymiany sieci najbardziej awaryjnych przynosi wymierne efekty w postaci zmniejszenia się liczby awarii. W wyniku awarii sieci wodociągowych Przedsiębiorstwo ponosi straty związane z wyciekami wody oraz z ilością wody, która nie została sprzedana w wyniku braku jej dopływu do odbiorców. Prowadzone działania w Spółce zmierzają do nadzorowania i minimalizacji obu tych wartości. Zadanie to realizuje Dział Eksploatacji poprzez:

- jak najszybszą i efektywną interwencję na zgłoszoną awarię,
- minimalizowanie obszarów wyłączenia dopływu wody do odbiorców,
- minimalizację czasu usuwania awarii sieci wodociągowej, czyli czasu wyłączenia dopływu wody.

Woda dostarczana siecią wodociągową spełnia wszelkie zgodne z prawem wymagania jakościowe. Kontrola jakości systematycznie prowadzona jest przez Laboratorium Wodno-Ściekowe działające przy Miejskiej Oczyszczalni Ścieków, które posiada Akredytację PCA.

Kontrola wody odbywa się zarówno w punktach wyjścia ze stacji uzdatniania wody, ale również w punktach monitoringowych na terenie miasta.

Ponadto na terenie miasta funkcjonują zakładowe ujęcia wód podziemnych:

- ujęcie Energop Sp. z o.o. dawniej: Energomontażu-Północ S.A. (na potrzeby przemysłowe),
- ujęcie Boryszew ERG S.A. (na potrzeby przemysłowe),
- ujęcie PKP przy ul. Sienkiewicza (w niewielkim stopniu na potrzeby komunalne),
- ujęcie Chłodni Mazowsze przy ul. Spartańskiej (na potrzeby przemysłowe).

Tabela 1.14. Wodociągi i kanalizacja na terenie miasta Sochaczew

	2010	2011	2012	2013	2014
Wodociągi					
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	141,3	143,0	143,3	143,8	143,8
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	36817	36933	36863	36497	36208
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	5174	5250	5335	5350	5417
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam3]	1547	1218	1606	1529	1553
Kanalizacja sanitarna					
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	84,9	87,3	132,0	171,5	172,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	25865	25892	25937	28085	29264
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	1794	1803	1818	2534	2927
Ścieki odprowadzone [dam3]	992	940	936	916	1005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wynosi 172 km. W 2014 roku z sieci korzystało 80% mieszkańców miasta, tj. 29264 osób. Intensywne prace związane z postępującym skanalizowaniem miasta doprowadziły do ponad dwukrotnego wzrostu długości sieci od roku 2010.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji - Sochaczew Sp. z o.o. jest podmiotem odpowiedzialnym za świadczenie usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków oraz zarządza Miejską Oczyszczalnią Ścieków przy Al. 600 – lecia 69 w Sochaczewie. Maksymalna przepustowość tej oczyszczalni wynosi 7800 m³/dobę, a parametr RLM = 40 000. Zgodnie z pozwoleniem wodno – prawnym oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Utraty.

Oczyszczalnia powstała ponad 50 lat temu, jednak ówczesna technologia pozwalała na oczyszczania biologiczne jedynie ok. 30% ścieków. W latach 1996 – 1998 miała miejsce rozbudowa i modernizacja obiektu, wybudowano m.in. reaktor biologiczny i zwiększono przepustowość oraz dokonano automatyzacji procesu oczyszczania. Kolejna modernizacja miała miejsce w roku 2006, kiedy to wybudowano, nad zbiornikiem reaktora biologicznego, szklarnię, wykorzystując rośliny do zwiększenia skuteczności procesu w zakresie redukcji związków azotu i fosforu oraz likwidację nieprzyjemnych zapachów.

Kolejna modernizacja oczyszczalni ścieków została wykonana w ramach projektu „Poprawa gospodarki wodno – ściekowej miasta Sochaczew -Etap I”, którego realizacja była możliwa na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Sochaczewie nr XXVII/279/08 z dnia 20.05.2008 r.

Ponadto w ramach Projektu „Poprawa gospodarki wodno – ściekowej miasta Sochaczew - Etap I” zrealizowanym przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji -Sochaczew Sp. z o.o. zostały wykonane następujące zadania i spełnione cele:

Główne cele Projektu:

- polepszenie jakości życia społeczności lokalnej,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na obszarze Sochaczewa,
- likwidacja istniejących niedoborów w zakresie systemu kanalizacji sanitarnej,
- osiągnięcie właściwych parametrów ścieków oczyszczonych zgodnie z prawem polskim i UE,
- ograniczenie liczby zbiorników bezodpływowych.

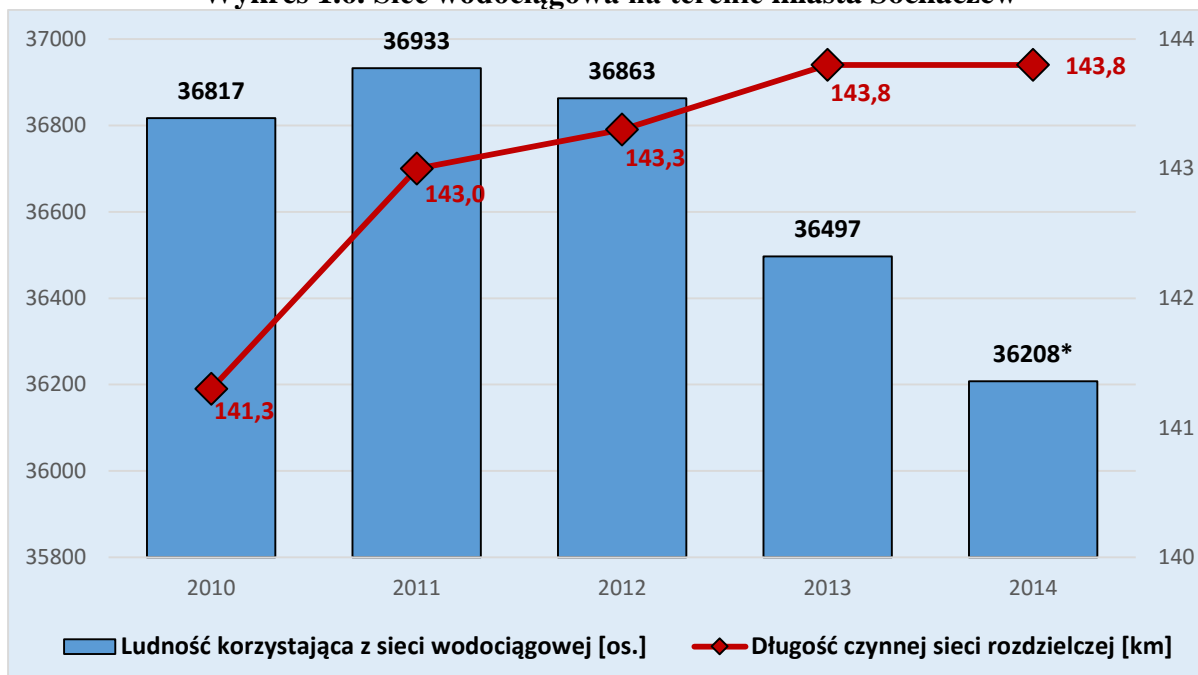
Główne założenia projektu:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez zwiększenie dostępu mieszkańców do sieci kanalizacji sanitarnej o dodatkowych **11 138 mieszkańców** aglomeracji Sochaczew;

- zwiększenie długości sieci kanalizacji sanitarnej; budowa **91,37 km** sieci oraz modernizacja sieci na odcinku o długości **3,45 km** (wybudowano **37 pompowni** oraz **7 tłocznii**)
- zmodernizowanie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy Al. 600-lecia 69.

Wykres 1.6. Sieć wodociągowa na terenie miasta Sochaczew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o.

* spadek liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej jest wynikiem spadku zaludnienia miasta Sochaczew

Zakres rzeczowy Projektu „Poprawa gospodarki wodno – ściekowej miasta Sochaczew” został zrealizowany w 100%. Od momentu zakończenia realizacji zakresu rzeczowego Spółka podejmuje działania związane z realizacją efektu ekologicznego polegającego na podłączeniu do sieci kanalizacji sanitarnej 11 138 mieszkańców. Dzięki wybudowaniu ponad 90 km sieci sukcesywnie wzrasta liczba osób korzystających z nowo wybudowanej sieci.

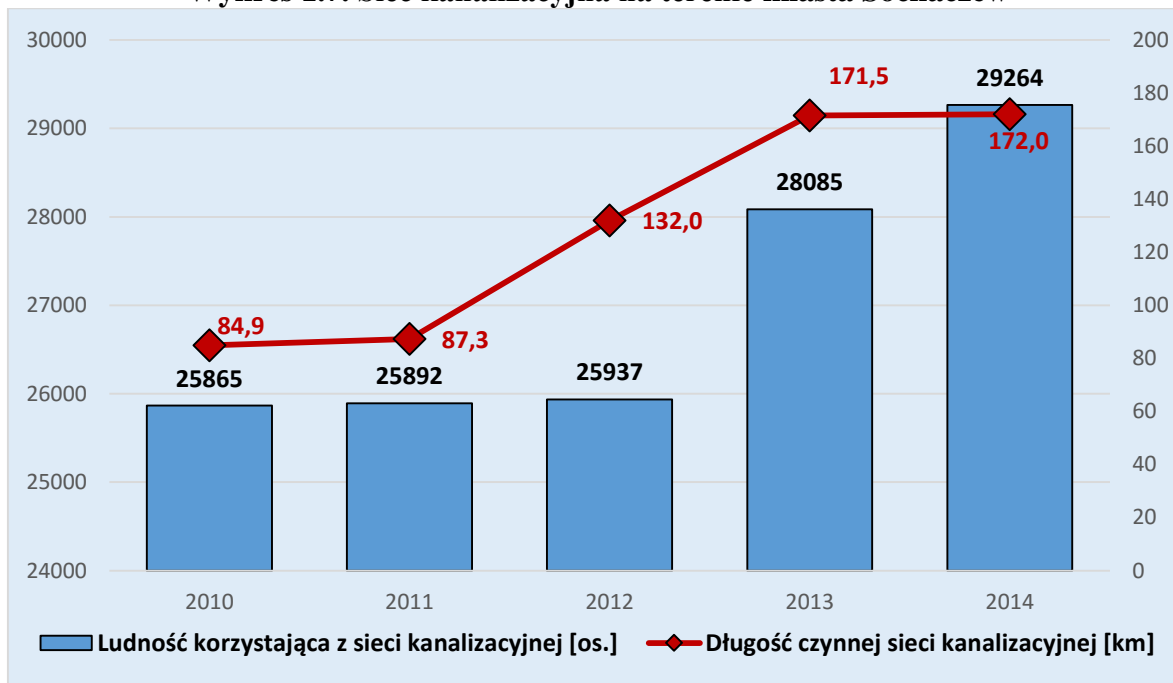
Ponadto zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 20.05.2011r. ścieki bytowe wytwarzane w aglomeracji mają zostać przekierowane do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków, która jako jedyna w aglomeracji spełnia zapisy Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych czyli likwidacji ulegną oczyszczalnie osadniki, Korczaka oraz Szpitala Powiatowego a ścieki bytowe doprowadzane do oczyszczalni Zakładów Chemicznych Boryszew, oczyszczalni ścieków terenu PKP zostaną przekierowane

na Miejską Oczyszczalnię Ścieków. Oczyszczalnia Korczaka i osadniki zostały zlikwidowane. Natomiast ścieki bytowe z pozostałych oczyszczalni zostaną przekierowane na MOŚ.

Wykres 1.7. Sieć kanalizacyjna na terenie miasta Sochaczew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o.

W dniu 22.01.2015 r. została podpisana umowa z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na dofinansowanie Projektu „**Poprawa gospodarki wodno-ściekowej miasta Sochaczew – etap II (część I)**” w ramach Działania 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tyś. RLM priorytetu I oś – „Gospodarka wodno-ściekowa” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013.

Zakres rzeczowy Projektu obejmował budowę sieci kanalizacji sanitarnej na osiedlu Żyrardowska, o łącznej długości ponad 2,5 km oraz trzy sieciowe przepompownie ścieków. Sieć kanalizacji sanitarnej została zaprojektowana i wybudowana w rejonie ulic: Spartańskiej, Gwardyjskiej, Żyrardowskiej oraz Osiedla Kolejowego. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej ułatwia odbiór ścieków od mieszkańców miasta wcześniej niekorzystających ze wspomnianej sieci. Nowy odcinek wybudowanej sieci umożliwi przekierowanie odbieranych ścieków do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków (wcześniej kierowanych do oczyszczalni ścieków przy PKP, która ulegnie likwidacji). Tym samym spełnione zostaną zasady Komisji Europejskiej w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych.

Oprócz wspomnianych oczyszczalni na terenie miasta funkcjonują również 4 inne oczyszczalnie ścieków. Jedna z nich o funkcji przemysłowej mieści się przy dworcu kolejowym i zarządzana jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodno-Ściekowej „GEA-NOVA” Sp. z o.o. na zlecenie PKP S.A. Odbiornikiem ścieków są pobliski rów melioracyjny i stawy. W związku z niewystarczającym poziomem oczyszczania, obiekt ten zostanie zamknięty w wyniku realizacji inwestycji w poprawę gospodarki wodno – ściekowej, a ścieki zostaną skierowane do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. Kolejna prowadzona jest przez Zespół Opieki Zdrowotnej Szpitala Powiatowego w Sochaczewie. Jej maksymalna przepustowość wynosi $400 \text{ m}^3/\text{dobę}$, $\text{RLM} = 2445$, a odbiornikiem są rzeki: Bzura i Wisła. Boryszew S.A. Oddział Boryszew ERG w Sochaczewie posiada własną zakładową oczyszczalnię ścieków, o przepustowości $1950 \text{ m}^3/\text{dobę}$ i $\text{RLM} = 22000$, której odbiornikami są Bzura i Wisła. Również ENERGOP Spółka z o.o. posiada własną, międzyzakładową oczyszczalnię o przepustowości $100 \text{ m}^3/\text{dobę}$ i $\text{RLM} = 53$.

Sieć kanalizacji deszczowej na terenie Sochaczewa wynosi ok. 60 km. Duża część sieci znajduje się w złym stanie technicznym z uwagi na długi okres eksploatacji bez przeprowadzania prac modernizacyjnych. Jedynie kilka bezpośrednich wylotów z kanalizacji deszczowej posiada proste urządzenia oczyszczające, znajdujące się jednak w złym stanie technicznym. Odbiornikami kanalizacji deszczowej są rzeki: Bzura, Utrata i Pisia, a także inne cieki i zbiorniki wodne, w tym staw w zabytkowym parku Garbolewskich.

Gazownictwo i ciepłownictwo

Na terenie Sochaczewa istnieje sieć dystrybucji gazu wysokometanowego GZ-50. Wybudowana została w 2008 r. jako przedsięwzięcie komercyjne przeprowadzone przez firmę SIME Polska, będącą również administratorem sieci. Główni odbiorcy gazu to m.in. Boryszew ERG oddział Sochaczew, ENERGOP Spółka z o.o., Szpital Powiatowy, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Starostwo Powiatowe, Kramnice Miejskie czy też Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, obsługujące większość odbiorców indywidualnych. Ponadto większość miejskich kotłowni wykorzystuje gaz ziemny jako paliwo. Na koniec roku 2014 długość sieci gazowej wynosiła blisko 62,27 km. W analizowanym okresie można zauważyć systematyczny przyrost długości sieci gazowej na terenie miasta. Od 2010 roku jej długość zwiększyła się ponad czterokrotnie. W 2014 ludność korzystająca z bezpośredniego przyłącza do sieci gazowej wynosiła 858 osób, czyli 2,3% mieszkańców miasta, podczas gdy na początku

analizowanego okresu było to 132 mieszkańców (tj. 0,35% mieszkańców). Ponadto zwiększyła się liczba czynnych połączeń do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych oraz zużycie gazu, które w 2014 roku było na poziomie 828,5 tys. m³.

Tabela 1.15. Sieć gazowa na terenie Miasta Sochaczew

	2010	2011	2012	2013	2014
Sieć gazowa					
Ludność korzystająca z sieci gazowej [os.]	132	344	417	681	858
Długość czynnej sieci ogółem [m]	14688	22175	37995	47155	62266
Czynne połączenia do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	56	124	213	318	429
Zużycie gazu [tys. m ³]	211,2	189,0	338,6	637,5	828,5
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	211,2	189,0	338,6	637,5	828,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SIME Polska Sp. z o.o.

Ponadto zgodnie z danymi SIME Polska Sp. z o.o. sieć gazowa na terenie miasta Sochaczew w 2015 roku miała długość ok. 63,67 km, a korzystało z niej 1002 mieszkańców (przyrost w porównaniu z rokiem 2014 o 16,8%). Odnotowano 501 czynnych połączeń do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, a zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań na poziomie 1035,5 tys.m³.

Wytwarzaniem, przesyłem, dystrybucją i obrotem ciepła na potrzeby mieszkańców Sochaczewa zajmuje się Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sochaczew Sp. z o.o. oraz Geotermia Mazowiecka S.A. z siedzibą w Mszczonowie. Ciepło niezbędne do pokrycia potrzeb odbiorców spółki PEC Sochaczew wytwarzane jest w obecnie eksploatowanych pięciu własnych ciepłowniach wyposażonych w kotły opalane gazem ziemnym wysokometanowym i olejem opałowym oraz kupowane z ciepłowni Trojanów należącej do Geotermii Mazowieckiej S.A. Ciepłownie PEC Sochaczew zlokalizowane są na osiedlach mieszkaniowych przy:

- al. 600-lecia 25: trzy kotły o łącznej mocy 5,940 MW;
- ul. Żeromskiego 23: dwa kotły o łącznej mocy 8,200 MW;
- ul. Reymonta 36: trzy kotły o łącznej mocy 3,405 MW;

- ul. 1-go Maja 3: dwa kotły o łącznej mocy 5,200 MW;
- ul. Żwirki i Wigury 24: dwa kotły o łącznej mocy 3,660 MW.

Łączna moc zainstalowana obecnie eksploatowanych źródeł ciepła wynosi 26,405 MW.

Przesył i dystrybucję ciepła PEC Sochaczew Sp. z o.o. prowadzi sześcioma sieciami ciepłowniczymi wykonanymi w technologii preizolowanej w których nośnikiem ciepła jest woda o parametrach granicznych 90/70°C (niskoparametrowa) i 115/70°C (średnioparametrowa). W budynkach przyłączonych do sieci średnioparametrowej znajdują się indywidualne węzły ciepłownicze wyposażone w automatykę pogodową.

Geotermia Mazowiecka S.A. wytwarza ciepło w dwóch ciepłowniach zlokalizowanych na terenie Sochaczewa :

- ciepłownia Trojanów, wyposażona w dwa kotły węglowe, wytwarza ciepło, które jest przesyłane i dostarczane do sieci ciepłowniczej PEC Sochaczew oraz do okolicznych odbiorców Geotermii Mazowieckiej w Trojanowie;
- ciepłownia Chodaków, wyposażona w trzy kotły, dwa węglowe oraz jeden kocioł do spalania biomasy w postaci słomy i drewna, wytwarza ciepło które siecią ciepłowniczą dostarczane jest do odbiorców Geotermii Mazowieckiej S.A. w Chodakowie.

Część potrzeb cieplnych zaspokajana jest przez właścicieli posesji i zakłady pracy we własnym zakresie. Na terenie miasta funkcjonuje wiele przydomowych kotłowni. Podmioty takie jak np. Szpital Powiatowy, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego przy ul. Piłsudskiego czy Boryszew ERG oddział Sochaczew posiadają własne kotłownie, wykorzystujące głównie gaz wysokometanowy lub olej opałowy. Część gospodarstw domowych wykorzystuje też ogrzewanie elektryczne, bądź tradycyjne piece węglowe. Znikoma ilość energii cieplnej pochodzi z kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych.

Energetyka

Obszar miasta zasilany jest w energię elektryczną z dwóch punktów zasilania, będących częścią krajowego systemu elektroenergetycznego. GPZ przy ul. Partyzantów jest głównym punktem zasilania o znaczeniu ponadregionalnym, obsługującym linie 220 kV, 110kV i 15kV. Drugim punktem jest „Boryszew” przy ul. Kościńskiego o znaczeniu regionalnym obsługujący linie 110 kV i 15kV.

Obecna infrastruktura zapewnia wystarczającą jakość i ilość energii elektrycznej. Na obecną chwilę możliwe jest dostarczenie do 82 MW energii, w razie konieczności

z możliwością zwiększenia do 100 MW, a w dalszej perspektywie nawet 160 MW. Wysoka wydajność sieci energetycznej zapewniona została poprzez instalację wysokiej jakości aparatury GPZ przy ul. Partyzantów, a także odpowiednią liczbę linii zasilających. W obrębie miasta znajduje się 147 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, rozmieszczonych dość nierównomiernie. Sytuacja ta powoduje nadmierny deficyt, bądź też rezerwę energii na poszczególnych obszarach miasta. Część stacji charakteryzuje się niską mocą poniżej 250 kVA i wymaga modernizacji. Stan techniczny sieci 0,4 kV również nie jest zadowalający i wymaga prac remontowych. Na peryferiach miasta nadal w użyciu są słupy drewniane. Większość sieci biegnie liniami napowietrznymi, wymagającymi rezerwacji pasów terenu, utrudniając tym samym racjonalną gospodarkę przestrzenną na terenie miasta.

Na koniec roku 2014 liczba gospodarstw domowych będących odbiorcami energii elektrycznej wynosiła 14276, utrzymując się na zbliżonym poziomie z ostatnich kilku lat. W latach 2010 - 2014 można zauważyć nieznaczny, lecz postępujący spadek zużycia energii elektrycznej na poziomie ok. 9%.

Tabela 1.16. Sieć elektryczna na terenie miasta Sochaczew

	2010	2011	2012	2013	2014
Sieć elektryczna					
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu [gosp. dom.]	14343	14436	14397	14467	14276
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu [MW*h]	32868	31844	31453	30795	29861

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 roku w Sochaczewie funkcjonują nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiana ta nastąpiła w myśl nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Od tej chwili miasto Sochaczew ma obowiązek zorganizować odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców i pobrać z tego tytułu opłatę.

Nowy system wiąże się z segregacją odpadów dla mieszkańców, którzy zadeklarują taką chęć. W przypadku braku takiej deklaracji, opłata za gospodarowanie odpadami

komunalnymi jest zwiększona (do końca 2015 r. była o 36% większa od opłaty za odpady segregowane, w przeliczeniu na osobę będącą członkiem gospodarstwa domowego, a od 1 stycznia 2016 r. odpowiednio o 58 %). Stosowne opłaty wnoszone są bez wezwania, co kwartał (do końca 2015 r., a od 1 stycznia 2016 r. jeden raz na dwa miesiące), na indywidualnie przypisany numer konta bankowego do każdego właściciela nieruchomości.

Segregacja w budynkach wielorodzinnych polega na wyrzucaniu odpadów do odpowiednio oznaczonych pojemników, w podziale na kategorie: szkło, papier, plastik, metale i opakowania wielomateriałowe oraz tzw. odpady zmieszane ulegające biodegradacji, czyli głównie odpadki kuchenne oraz te, których nie da się wysegregować. Również odpady zielone są gromadzone i odbierane w sposób selektywny.

Segregacja w budynkach jednorodzinnych polega na wrzucaniu odpadów do specjalnie oznaczonych worków: kolor biały – szkło, kolor żółty – papier, plastik, metale i odpady wielomateriałowe, kolor zielony – odpady zielone, czyli trawa i liście. Pozostałe odpady zmieszane umieszczane są w specjalnych pojemnikach, które w ramach umowy z Miastem Sochaczew dostarcza firma zajmująca się odbiorem i zagospodarowaniem odpadów.

Częstotliwość odbioru odpadów zależy od rodzaju zabudowy mieszkaniowej. W przypadku budynków wielorodzinnych odpady zmieszane wywożone są jeden lub dwa razy w tygodniu. Większość odpadów zebranych selektywnie odbieranych jest raz w tygodniu, a w przypadku szkła jeden raz na dwa tygodnie. Z domów jednorodzinnych odpady zmieszane odbierane są co dwa tygodnie, segregowane co 4 tygodnie, odpady zielone w okresie wegetacyjnym od kwietnia do listopada 5 razy. W celu usprawnienia odbioru odpadów ustalony został dokładny harmonogram z podziałem na poszczególne ulice i strefy.

Odpady wielkogabarytowe, a także akumulatory, opony, zużyty sprzęt elektroniczny i chemikalia są zbierane dwa razy w roku, we wcześniej ogłoszonym terminie. Również mieszkańcy miasta w ramach wnoszonej do Urzędu Miejskiego w Sochaczewie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mogą przekazywać odpady tzw. „problemowe” do Punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych w Sochaczewie (PSZOK) przy ul. Chemicznej 8. Przeteterminowane leki mogą być oddawane w wyznaczonych aptekach na terenie Sochaczewa (16 obiektów) i Urzędzie Miejskim. Dodatkowo baterie i akumulatory można wrzucić do jednego z 18 specjalnie oznaczonych pojemników, znajdujących się przy m.in. szkołach czy Urzędzie Miasta.

Na mocy uchwały Nr XXXI/340/13 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 15 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie

Gminy Miasto Sochaczew, określono zasady utrzymania porządku i czystości na terenie miasta, a także sposób realizacji zadań, wynikających z zapisów Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego.

Zgodnie z uchwałą nr 212/12 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 22 października 2012 r. w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023, podmioty uprawnione do odbioru śmieci zobowiązane są przekazywać odpady regionalnym instalacjom do przetwarzania odpadów komunalnych, bądź instalacjom zastępczym do czasu uruchomienia instalacji regionalnych. Wśród instalacji regionalnych wskazanych w ww. uchwale wyróżniamy:

- zakłady mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów zmieszanych – MBP:
  - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/ Płocka Sp. z o.o.;
  - Zakład w Poświętnem zarządzany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku;
- składowiska odpadów powstających w procesie MBP i pozostałości z sortowania:
  - Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu.

Jedną z instalacji zastępczych, sortownią zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych - PPHU „ZEBRA” Sp. j. w Sochaczewie (instalacja została przeniesiona decyzją Starosty Sochaczewskiego na Zebra Recykling spółka z o.o. w Sochaczewie) znajduje się na terenie miasta przy ul. Chemicznej.

Tabela 1.17. Zbiorcze zestawienie odpadów miasta Sochaczew

	2010	2011	2012	2013	2014
Odpady					
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]	15124,82	14064,52	11953,85	11987,13	12281,30
Odpady pochodzące z gospodarstw domowych [t]	9994,79	9098,96	7429,68	9944,10	10495,09
Odpady z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca [kg]	261,4	239,1	196,0	264,3	281,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując ilość odpadów zebranych w ciągu roku w latach 2010 – 2014 można zauważyć zmienną tendencję. Początkowo, okres ten charakteryzuje się zmniejszeniem ilości

odpadów (do 2012 roku), a następnie wzrostem. Największą ilość odpadów zebrano w 2010 roku. W 2014 roku, w zestawieniu z rokiem 2010, zebrano łącznie o 18,8% mniej odpadów. W 2014 roku na jednego mieszkańca przypadało 281,1 kg odpadów z gospodarstw domowych, podczas gdy w roku 2010 było to 261,5 kg.

Telekomunikacja

Mieszkańcy Sochaczewa mają możliwość łatwego podłączenia do infrastruktury telekomunikacyjnej funkcjonującej na terenie miasta. Usługi świadczy wiele podmiotów, zarówno w przypadku telefonii stacjonarnej, jak i komórkowej wybór oferty uzależniony jest tylko od osobistych preferencji użytkowników.

Na terenie miasta działa również wiele firm oferujących dostęp do szerokopasmowego Internetu. W roku 2014 została ukończona budowa komercyjnego odcinka światłowodowego relacji Warszawa – Sochaczew, umożliwiając operatorom rozbudowanie oferty internetowej, a użytkownikom jeszcze szybszy transfer. Także w 2014 roku przeprowadzono inwestycję wspartą dotacją z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, polegającą na budowie stacji bazowych emitujących sygnał LTE, obejmujący 95% powierzchni miasta. W ramach powstałej infrastruktury planowane jest stworzenie darmowych punktów dostępu do Internetu w wybranych punktach miasta, sieci wymiany informacji między szkołami, przedszkolami i jednostkami Urzędu Miasta, a także rozbudowę sieci miejskiego monitoringu.

Zasoby mieszkaniowe

W latach 2010 – 2014 zasoby mieszkaniowe w Sochaczewie nieznacznie rosły. Największy sumaryczny wzrost na poziomie 226 mieszkań odnotowano w roku 2012. Całkowity wzrost w analizowanym okresie wyniósł z kolei 369, co oznacza, że liczba mieszkań wzrosła o 2,7%. Analogiczny trend wzrostowy można zaobserwować w przypadku liczby izb, powierzchni użytkowej czy liczby budynków mieszkalnych.

Tabela 1.18. Zasoby mieszkaniowe w Sochaczewie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	13702	13780	14006	14042	14071
Izby	48746	49105	49866	50067	50233
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	879057	887875	904374	909972	914188
Budynki mieszkalne	4954	4989	5155	5198	5228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zdecydowana większość mieszkań posiada na wyposażeniu dostęp do wody bieżącej (97% wszystkich mieszkań), ustęp spłukiwany (95%), łazienkę (93%) i centralne ogrzewanie (86%). Jedynie niewielka część mieszkań ma bezpośrednie podłączenie do gazu sieciowego.

Tabela 1.19. Wyposażenie mieszkań w Sochaczewie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Wodociąg	13322	13400	13626	13662	13691
Ustęp spłukiwany	13076	13154	13381	13417	13447
Łazienka	12789	12867	13094	13130	13160
Centralne ogrzewanie	11748	11826	12053	12089	12119
Gaz sieciowy	45	90	94	96	95

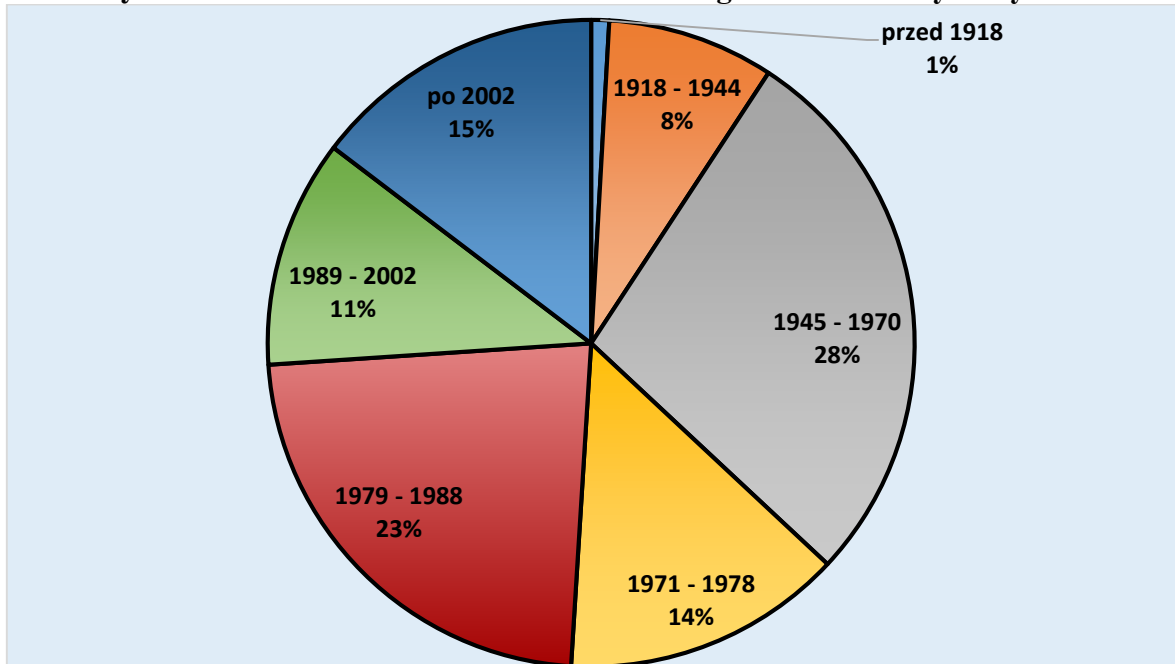
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując okres budowy budynków mieszkalnych zaobserwować można, że większość z nich (74%) wybudowana została przed rokiem 1989. Nowe budynki, których okres budowy przypada na lata 2002 – 2015 stanowią jedynie 15% zasobów. W związku z powyższym należy zwrócić szczególną uwagę na konserwację i modernizację zarówno budynków jak i instalacji technicznych.

Zasób mieszkaniowy miasta Sochaczew prezentuje się niekorzystnie pod względem powierzchni użytkowej, zarówno w porównaniu do średniej dla powiatu, województwa czy kraju. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Sochaczewie w 2014 roku (dane GUS) wynosiła 65 m², w powiecie 78,4 m², w województwie 71,7 m², a w kraju 73,4 m². Również wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej przypadająca na jedną osobę dla miasta (24,6 m²) charakteryzował się niższą wartością niż dla powiatu (26,7 m²), województwa (29,1 m²) i kraju (26,7 m²). Mimo takiego stanu rzeczy wartości dwóch wspomnianych wskaźników wykazywały tendencję rosnącą na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Wykres 1.8. Mieszkania w Sochaczewie według okresu budowy budynków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gminny zasób mieszkaniowy (wg stanu na dzień 31.12.2015 r.) stanowił 597 lokali o łącznej powierzchni użytkowej 19281,69 m², w tym 162 lokale wydzielone na socjalne. Lokale znajdują się w 28 budynkach stanowiących w 100% własność gminy, jednym budynkiem będącym w samoistnym posiadaniu, jednym budynkiem wdzierżawianym od spółdzielni mieszkaniowej oraz po kilka lokali w 34 budynkach wspólnot mieszkaniowych.

Lokale o obniżonym standardzie, użytkowane przez osoby najuboższe, przydzielane są na czas określony 5 lat. Po upływie 5 lat umowę najmu przedłużyć, jeżeli najemca nadal znajduje się w trudnej sytuacji i nie zalega z płatnością czynszu. Lokale socjalne mają zapobiegać bezdomności osób, które z powodu eksmisji zostały pozbawione prawa do mieszkania, a w dłuższej perspektywie czasu zapewnić takie prawo jedynie najuboższym mieszkańcom gminy. Średniorocznie na mieszkanie oczekuje na liście ponad 70 rodzin.

W 2015 r. przydzielono 9 lokali z listy, zrealizowano 43 wyroki eksmisji. Do gminy wpłynęło także 61 wyroków orzekających opróżnienie lokali z osób i rzeczy. Narastająco od 2007 r. zarejestrowano w urzędzie 486 eksmisji do realizacji. Wykonując wyroki na bieżąco obniżono wysokość wypłacanych odszkodowań za niewskazanie lokali socjalnych. W 2015 r. ogółem wypłacono kwotę 27 729,76 zł odszkodowań dla właścicieli.

Od 2006 r. gmina wybudowała 93 mieszkania, w tym: 61 lokali w nowych budynkach przy ul. Fabryczna 4 i ul. Fabryczna 4A, 24 lokale w budynku przy ul. Towarowej 6 - po kapitalnym remoncie i przebudowie, 7 lokali pozyskano adaptując pomieszczenia wspólne

w budynku przy ul. Grunwaldzkiej 10 oraz 1 mieszkanie w wyniku nadbudowy w budynku przy ul. Słowackiego 4.

Z uwagi na prowadzoną sprzedaż mieszkań w drodze bezprzetargowej na rzecz najemców z bonifikatami 99%-75% od wartości rynkowej, zmniejszyła się ilość administrowanych lokali. Od 2008 r. sprzedano 352 lokale mieszkalne. Gmina w ten sposób zmniejsza koszty właścicielskie, zwiększa wpływy z tytułu podatku od nieruchomości i opłat za użytkowanie wieczyste oraz corocznie obniża koszty administrowania.

Część budynków w zasobie mieszkaniowym gminy to budynki stare, jednakże z uwagi na wykonywane bieżące remonty i modernizacje ich stan techniczny określa się jako zadowalający i dobry. Wszystkie budynki komunalne wyposażone są w instalację wodno-kanalizacyjną, 7 budynków posiada centralne ogrzewanie i 5 budynków ciepłą wodę. Od 2008 r. wyremontowano 169 lokali i przeprowadzono 62 remonty budynków.

V. Strefa gospodarcza

Rynek pracy

W roku 2014 na terenie miasta pracowały łącznie 9634 osoby, co stanowiło najwyższą liczbę pracujących na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Wzrost liczby pracujących zaobserwować można na przełomie lat 2011/2012 oraz 2013/2014. Łącznie wielkość zatrudnienia w mieście wzrosła o ponad 10% od roku 2010.

Tabela 1.20. Wielkość zatrudnienia w Sochaczewie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	8708	8571	9417	9412	9634
Kobiety	4182	4192	4749	4688	4695
Mężczyźni	4526	4379	4668	4724	4939

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zdecydowana większość pracodawców w mieście (blisko 96%) należy do sektora mikroprzedsiębiorstw zatrudniających poniżej 10 pracowników. Na terenie Sochaczewa zarejestrowanych jest również 5 przedsiębiorstw dużych (stan na koniec roku 2014),

zatrudniających powyżej 250 osób. W tym samym roku, żadna z firm lokalnych nie zatrudniała jednak powyżej 1000 pracowników. Analizując liczbę przedsiębiorstw w każdej z kategorii zaobserwować można tendencję spadkową, świadczącą o trudnościach z utrzymaniem się na rynku lub też niekorzystnej sytuacji gospodarczej w mieście.

Tabela 1.21. Podmioty gospodarcze w Sochaczewie w podziale na wielkość zatrudnienia

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4799	4740	4760	4712	4655
0-9	4603	4542	4577	4524	4467
10-49	146	148	137	143	143
50 - 249	42	42	39	39	40
250 - 999	7	7	6	5	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Do największych pracodawców z siedzibami zarejestrowanymi w Sochaczewie zaliczają się m.in.:

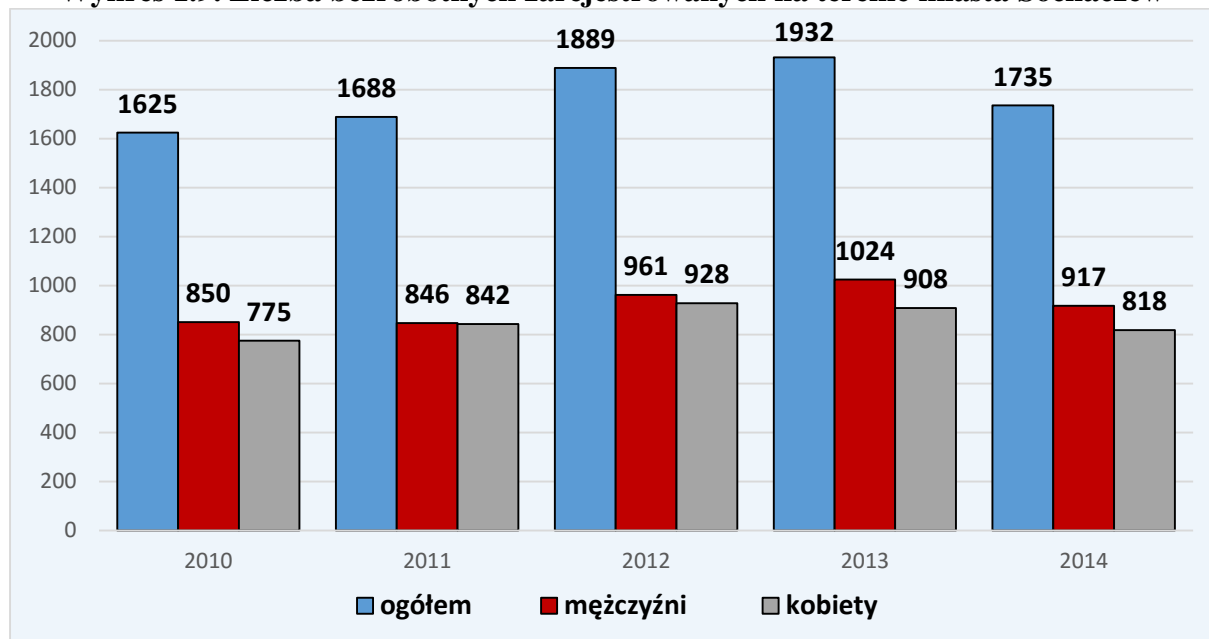
- Boryszew S.A.;
- Wavin Metalplast-Buk Sp. z o.o.;
- SARENS Polska Sp. z o.o.;
- ZIBI S.A. (punkt serwisowy ZIBI TECHNO);
- ProLogis Poland Management;
- SIME Polska Sp. z o.o.;
- Procter & Gamble Sp. z o. o.;
- P.P.H. BEST-CHEM Jerzy Jacek Apka;
- TCT Polska Sp. Z o.o.;
- Buszrem S.A. – Oddział Sochaczew – Zakład Prefabrykacji Sochaczew;
- ENERGOP Sp. z o.o.;
- Szpital Powiatowy w Sochaczewie;
- Carrefour Polska Sp. z o.o.;
- PSS Społem;
- Jeronimo Martins Dystrybucja S.A.;

Opisując rynek pracy należy odnieść się również do bezrobocia i jego struktury. W latach 2010 - 2013 zaobserwować można wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych

o prawie 19%. W roku 2014 z kolei liczba bezrobotnych zmalała, nadal jednak pozostawała na wyższym poziomie niż w początkowym okresie analizy. Każdego roku widoczna była przewaga mężczyzn pozostających bez pracy. Na koniec roku 2013 wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności wynosił 251.

Wykres 1.9. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta Sochaczew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sochaczewie

Dane udostępniane przez Powiatowy Urząd Pracy w Sochaczewie wskazują na stopę bezrobocia w powiecie sochaczewskim na poziomie 10,4% (stan na grudzień 2014). Dla porównania stopa bezrobocia dla województwa mazowieckiego była wówczas niższa (9,8%), a dla całego kraju – wyższa (11,4%). Pomimo dość korzystnej sytuacji w Sochaczewie i braku kryzysu bezrobocia, jak w niektórych częściach Polski, gdzie osiągało ono poziom powyżej 30%, nie należy bagatelizować tego niekorzystnego zjawiska. Działania władz lokalnych powinny dążyć do aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, że w wielu przypadkach przyczyna bezrobocia nie wiąże się ze słabością lokalnego rynku pracy, ale raczej z problemami społecznymi, wykluczeniem związanym z niską samooceną bądź też brakiem możliwości (również finansowych) na zwiększenie własnych kwalifikacji i przystosowanie ich do aktualnych potrzeb rynku.

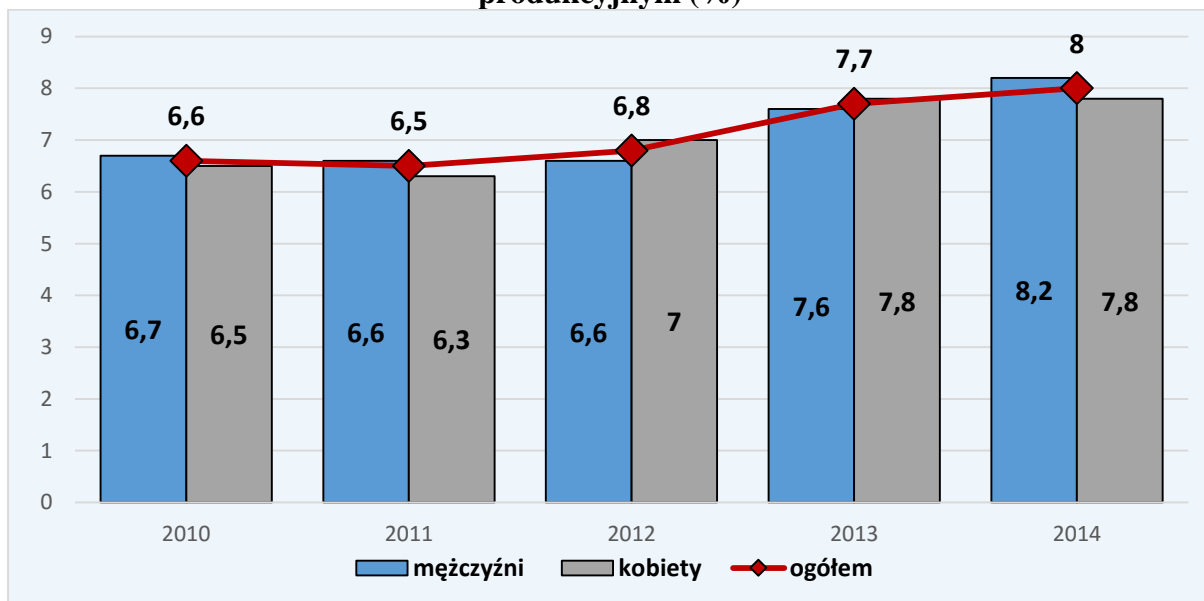
Dane publikowane przez PUP pozwalają na dokładne przyjrzenie się strukturze bezrobocia. Stan z dnia 31.08.2015 roku wskazuje na 1495 osób bezrobotnych mieszkających na obszarze Sochaczewa. Prawo do zasiłku posiada tylko 175 z nich. Zdecydowana większość

bezrobotnych znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponad 55% zarejestrowanych dotkniętych jest bezrobociem długotrwałym, trwającym co najmniej 6 miesięcy. Około 35% to osoby powyżej 50 roku życia, podobny odsetek nie posiada odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Dużą grupę bezrobotnych stanowią także osoby nieposiadające doświadczenia zawodowego oraz ludzie młodzi do 30 roku życia. Bezrobociem dotkniętych jest też 186 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (około 25% wszystkich zarejestrowanych w PUP kobiet).

Wskaźnikiem pozwalającym na oszacowanie wielkości problemu bezrobocia jest także udział bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby ludności w wieku produkcyjnym. Na koniec 2014 roku wskaźnik ten przyjmował wartość 8% i charakteryzował się postępującym wzrostem od roku 2011, łącznie o 1,5 punktu procentowego. Rozbieżność zmiany wskaźnika wraz z upływem lat w stosunku do zmian liczby bezrobotnych analizowanej powyżej, tłumaczyć można malejącą z roku na rok liczbą mieszkańców Sochaczewa, a tym samym malejącą liczbą osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza lokalnego rynku pracy dokonywana przez PUP umożliwia określenie zawodów deficytowych, czyli takich gdzie przy pojawiających się ofertach pracy brak jest wystarczającej liczby pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami. Jednym z możliwych działań ukierunkowanych na minimalizację bezrobocia powinno być zatem szkolenie bezrobotnych

w tych zawodach, w których występuje deficyt. W roku 2014 wśród zawodów o najwyższym deficycie i największej liczbie ofert pracy znajdowały się m.in.: kierownik działu w lokalu gastronomicznym (100 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych), kierowca ciągnika siodłowego (59 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych), pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne (51 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych), operator maszyn i urządzeń do produkcji opakowań blaszanych (40 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych), opiekunowie dziecięcy (35 oferty pracy przy braku osób bezrobotnych), kierownik centrum obsługi telefonicznej (kierownik call center) (25 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych), konsultant/agent sprzedaży bezpośredniej (25 zgłoszonych ofert pracy przy braku zarejestrowanych osób bezrobotnych). Przeciwnieństwem zawodów deficytowych, są zawody nadwyżkowe, czyli takie, na które brakuje zapotrzebowania wśród pracodawców. W Sochaczewie do takich zawodów należą: technik ekonomista (137 osób bezrobotnych przy braku ofert pracy), ślusarz (129 bezrobotnych przy 2 ofertach), technik mechanik (70 osób bezrobotnych przy braku ofert pracy).

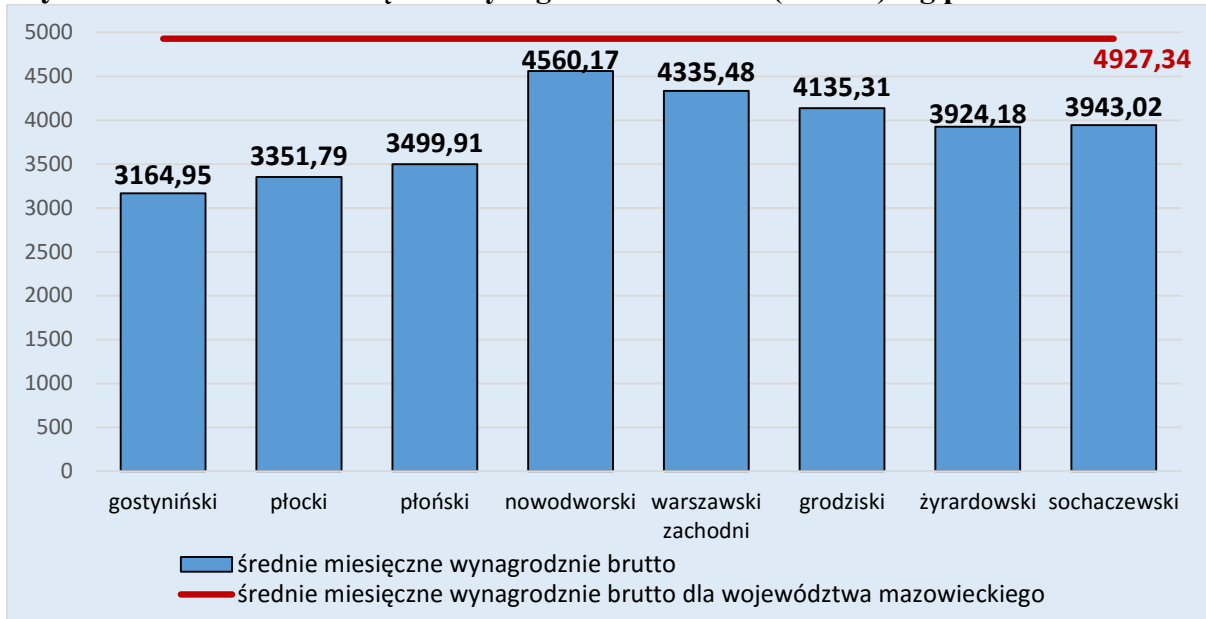
Poziom wynagrodzeń

Spośród wszystkich sąsiadujących powiatów województwa mazowieckiego, powiat sochaczewski plasuje się na czwartej pozycji pod względem średniego miesięcznego wynagrodzenia. Najwyższe wynagrodzenie zarejestrowano w 2014 roku w powiecie nowodworskim (o 15,6% wyższe od sochaczewskiego), a najniższe w gostyńskińskim (19,7% niższe). Wynagrodzenie w powiecie sochaczewskim stanowi 80,0% średniego wynagrodzenia odnotowanego dla województwa mazowieckiego w tym samym okresie.

Wykres 1.11. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) wg powiatów w 2014 r.

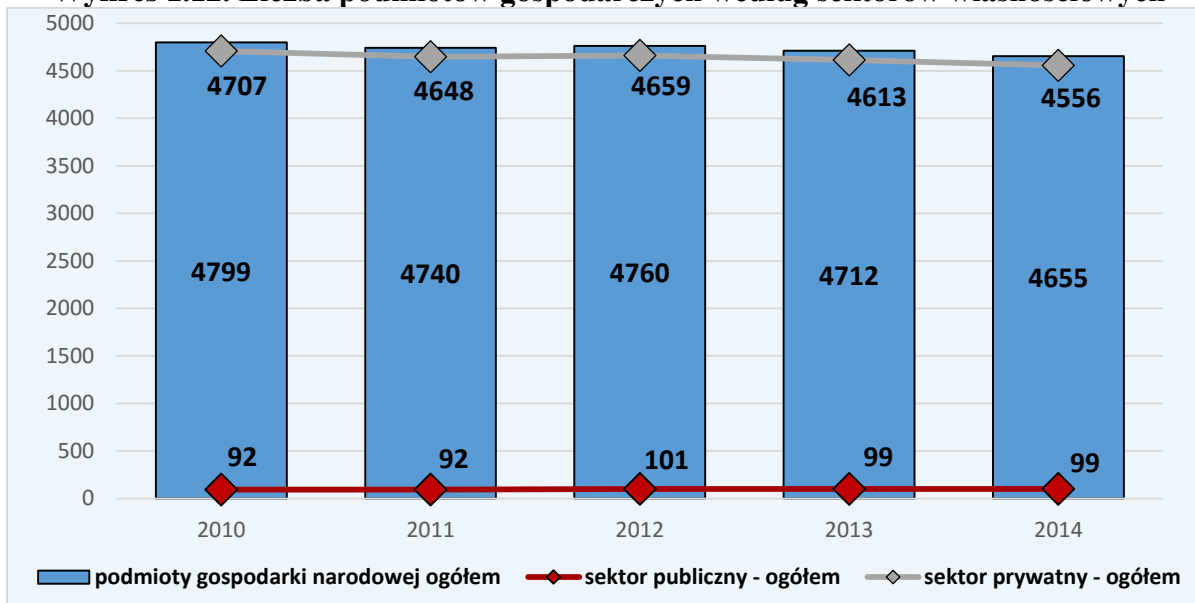

Źródło: Urząd Statystyczny w Warszawie

Podmioty gospodarcze

Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Sochaczewa w grudniu 2014 roku wynosiła 4655 jednostek. Od 2010 roku liczba ta ulega postępującemu, niewielkiemu spadkowi. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw spadła o 3%.

Wykres 1.12. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W związku z ustrojem gospodarczym panującym aktualnie w Polsce, zdecydowana większość podmiotów w 2014 roku (blisko 98%) należała do sektora prywatnego. Spośród nich największy udział, z uwagi na formę prowadzenia działalności, miały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W przypadku sektora publicznego największy udział posiadały państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Tabela 1.22. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji (wg rejestru REGON)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42	47	41	38	15
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	3
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	331	312	314	315	304
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	5	8	8	9
Sekcja E – Dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	7	8	9	8
Sekcja F – Budownictwo	582	564	548	528	504
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1589	1555	1526	1494	1483
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	562	555	551	546	541
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	108	102	103	100	97
Sekcja J – Informacja i komunikacja	83	93	99	105	115
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	158	163	164	152	142
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	205	200	203	207	209
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	286	292	300	304	308
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	102	105	107	114	120
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	18	17	17	17
Sekcja P – Edukacja	129	133	170	169	167
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	231	242	245	250	252
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	86	83	96	96	97
Sekcja S i T – Podstawowa działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	277	263	259	259	264
Ogółem	4799	4740	4760	4712	4655

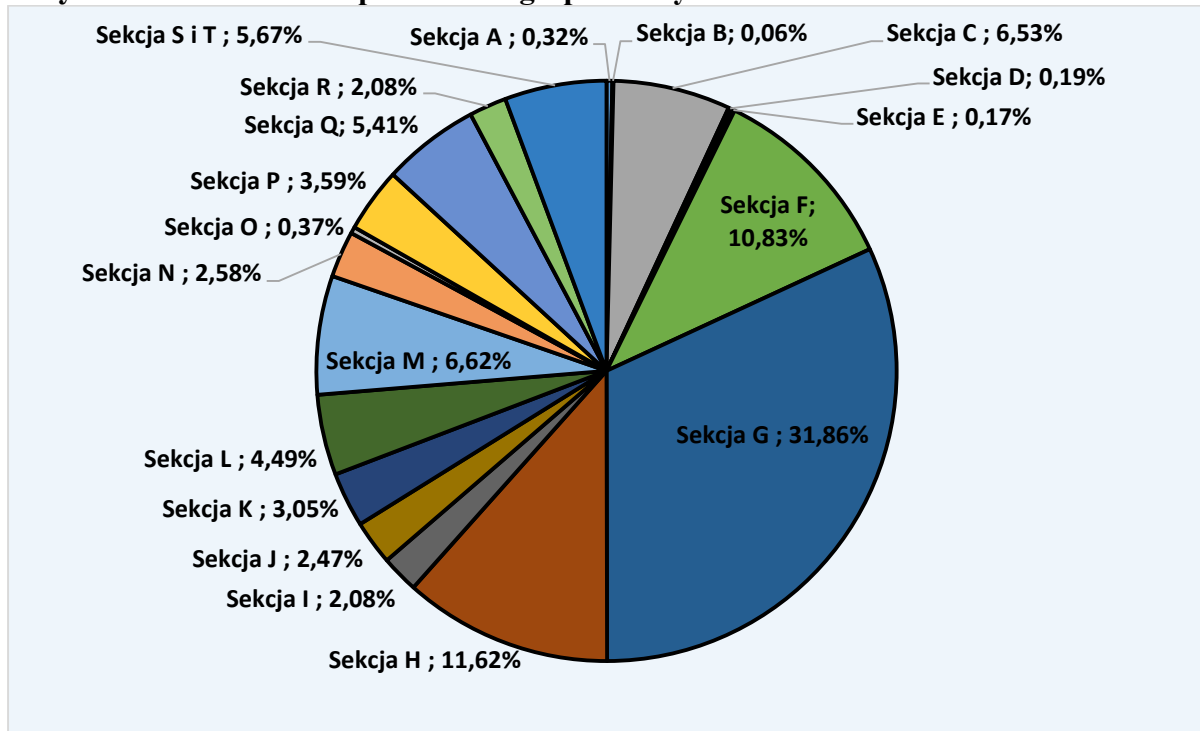
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na koniec roku 2014 wśród zarejestrowanych podmiotów największy odsetek stanowiły podmioty z sekcji G – handel hurtowy i detaliczny w tym naprawy pojazdów samochodowych wraz z motocyklami (31,9%). Dużym odsetkiem liczby podmiotów odznaczały się także sekcje H – 11,6%, F – 10,5%, C – 6,5% zajmujące się odpowiednio: transportem i gospodarką magazynową, budownictwem oraz przetwórstwem przemysłowym.

Średnio na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Sochaczew przypada 197,6 podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik ten w porównaniu z rokiem wcześniejszym wzrósł o ponad 7 jednostek, jednak jest to najprawdopodobniej skutkiem spadku liczby ludności, a nie wzrostu poziomu przedsiębiorczości.

Wykres 1.13. Struktura podmiotów gospodarczych w mieście Sochaczew w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Turystyka

Miasto Sochaczew, jak również cały obszar Ziemi Sochaczewskiej odznacza się wieloma atutami, które sprzyjają rozwojowi turystyki. Bogate dziedzictwo kulturowe, korzystne położenie (m.in. w pobliżu ważnych miejsc historycznych czy atrakcji turystycznych przyciągających rzesze turystów krajowych, jak i zagranicznych), bliskość Puszczy

Kampinoskiej i Puszczy Bolimowskiej, ciekawe, unikalne muzea oraz inne, liczne atrakcje to najważniejsze zalety miasta wpływające na jego rozpoznawalność.

Do atrakcji turystycznych na terenie miasta Sochaczew zaliczyć można z pewnością kolej wąskotorową (Pociąg Retro), która kursuje na trasie Sochaczew (Muzeum Kolei Wąskotorowej) - Wilcze Tułowskie. Jest to, ciesząca się dużą popularnością, atrakcja historyczno-turystyczna. Kolej kursuje w okresie od kwietnia do października. Skład prowadzony jest przez zabytkową lokomotywę spalinową. W sochaczewskim oddziale Muzeum Kolejnictwa można także obejrzeć zabytkowy tabor kolei wąskotorowej, które są jednym z największych tego typu zbiorów w Europie. Kolejnym muzeum, stanowiącym miejską atrakcję turystyczną jest Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą. Można tam odnaleźć cenne zbiory upamiętniające wrzesień 1939 roku, a także eksponaty z czasów okupacji hitlerowskiej. Muzeum to jest ważnym miejscem pamięci, a także współorganizatorem jednej z największych rekonstrukcji historycznych w Polsce - inscenizacji Bitwy nad Bzurą.

Opisane powyżej muzeum mieści się w jednym z najbardziej reprezentacyjnych budynków na terenie Sochaczewa, którym jest znajdujący się w północnej pierzei rynku Ratusz. Budynek został wzniesiony w stylu klasycystycznym w latach 1825-28, a jego projektantem był Bonifacy Witkowski. W trakcie I wojny światowej budynek ratusza uległ zniszczeniu, a następnie poważnym uszkodzeniom w czasie walk w 1939 roku.

Kolejnym z interesujących miejsc na terenie miasta są Ruiny Zamku Książąt Mazowieckich, będące jednocześnie najstarszym zabytkiem w Sochaczewie. W początkowej fazie istniał w tym miejscu drewniano-ziemny gród warowny wraz z zamkiem, którego powierzchnia zajmowała około 50-70 m². Pierwsza historyczna wzmianka o obiekcie pochodzi z 1221 roku i odnosi się do mieszkającego na zamku kasztelana sochaczewskiego Falanta. W połowie XIV wieku na wzgórzu, decyzją księcia Siemowita III, wzniesiony został gotycki murowany zamek. Na zamku odbył się jeden z ważniejszych zjazdów książąt mazowieckich, w 1377 roku, na którym ustanowiono tzw. „Statuty Sochaczewskie” lub „Statuty Mazowieckie” – pierwszy zbiór prawa dla Mazowsza. Do 1476 r. zamek był siedzibą książąt mazowieckich. W pierwszej połowie XVI w. starosta sochaczewski Krzysztof Szydłowiecki znacznie przebudował zamek. W czasie „potopu szwedzkiego” zamek uległ zniszczeniu, a na początku XIX w. zawaliły się pozostałości po zamkowych basztach. Dzieje zamku nierozzerwalnie łączą się z historią miasta, które na przestrzeni wieków przechodziło różne koleje losu. Budowla ta wielokrotnie ulegała zniszczeniu podczas różnych wydarzeń

wojennych mających miejsce na terenie miasta, a kres jej świetności zakończyło Powstanie Kościuszkowskie. Do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie ruiny, a ich położenie na wzgórzu stanowi ciekawą charakterystykę krajobrazu miasta. U podnóża wzgórza zlokalizowany jest Park Miejski oraz amfiteatr, a teren ten określany jest przez mieszkańców Sochaczewa mianem „Podzamcza”.

W latach 2008-2013 Gmina Miasto Sochaczew zrealizowała projekt pn.: „Zagospodarowanie nadbrzeża Bzury wraz z zabytkowymi ruinami Zamku Książąt Mazowieckich oraz Parkiem Podzamcze w Sochaczewie” – etap I dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 dzięki, któremu m.in. uporządkowane i wzmocnione zostały skarpy, przeprowadzono prace konserwatorskie w celu zabezpieczenia istniejących ścian zamku oraz wybudowane zostały dwa ciągi piesze ułatwiające zwiedzanie obiektu. Ruiny stanowią dziedzictwo narodowe regionu i są jego atrakcją turystyczną. Objęte są ochroną na podstawie wpisu do rejestru zabytków: ruiny zamku, XIV-XVII w. nr rej. 299/61 z 20.12.2961 r. Ruiny zamku to element, szczególnie rozwijanych w ostatnich latach, produktów turystycznych.

Sochaczewskie hale targowe, czyli Kramnice Miejskie zostały wybudowane w latach 1828-1833 według projektu Bonifacego Witowskiego. Powstały przy ulicy Warszawskiej, która stała się w tym okresie główną arterią Sochaczewa. Obiekt, wybudowany w stylu klasycystycznym, charakteryzuje się podcieniami z arkadami na toskańskich półkolumnach. Budynek ten jest jednym z nielicznych przykładów XIX-wiecznej architektury municypalnej na Mazowszu. Aktualnie w budynku mieści się m.in. Miejska Biblioteka Publiczna oraz Galeria Kramnice, w tym pomieszczenia przeznaczone na: działalność restauracyjną, kawiarnie, sale ekspozycyjne, przeznaczone dla użytku lokalnych twórców sztuki i rękodzieła artystycznego czy pomieszczenia biurowe. Kramnice to kluczowy element zwiększający atrakcyjność Centrum miasta Sochaczew i są jednym niewielu ocalałych zabytków na jego terenie.

W latach 2009-2013 zrealizowany został projekt pn.: „Rewitalizacja zabytkowych Kramnic w Sochaczewie” dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. W jego ramach wykonano prace remontowe i rekonstrukcyjne, które przyczyniły się do przywrócenia pierwotnego charakteru budowli. Inwestycja ta miała na celu odnowienie obiektu dziedzictwa kulturowego jako waloru turystycznego miasta oraz uatrakcyjnienie prowadzonej w obiekcie działalności gospodarczej i przyciągnięcie nowych przedsiębiorców celem lepszego wykorzystania powierzchni

usługowej Kramnic oraz przeznaczenia wielu pomieszczeń na potrzeby organizacji pozarządowych.

Przez miasto, w pobliżu zamkowych ruin, jak i Kramnic, przebiega wiele szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym, krajowym i europejskim: Szlak Chopinowski, Szlak Zamków Książąt Mazowieckich, Szlak Jagiełły, Szlak Bzury, Szlak Zabytków Techniki, Szlak Frontu Wschodniego Wielkiej Wojny oraz Trakt Pamięci Bohaterów Bitwy nad Bzurą 1939 roku, które związane są z historią regionu, jak i jego walorami przyrodniczymi.

Kolejnym, wiekowym obiektem zabytkowym jest Młyn Repsz. Zaskakującym dla odwiedzających może być fakt, że młyn do chwili obecnej zachował niemal niezmienny stan architektoniczny oraz nadal pełni swoją podstawową funkcję – jest miejscem produkcji mąki wg starych receptur.

Ważnymi elementami historycznymi na mapie miasta są także cmentarze: żydowski (jeden z najstarszych w Polsce), muzułmański z grobowcem mułły, największy cmentarz wojskowy 1939 roku w Trojanowie oraz cmentarz parafialny przy ulicy Traugutta, miejsce spoczynku wielu osobistości miasta i jego okolic.

Dwór w Czerwonce został wybudowany w 1800 roku w stylu klasycystycznym dla rodziny Błeszczyńskich. Od 1817 roku należał do Jana Nepomucena Toczyskiego, marszałka powiatu błońskiego. Dwór należy do jednych z najlepiej utrzymanych i najpiękniejszych zabytków Sochaczewa. Od drugiej połowy XIX wieku należał do rodziny Garbolewskich (stąd jego druga nazwa: dwór Garbolewskich), dobroczyńców Sochaczewa. Obecnie w dworku mieści się Szkoła Muzyczna im. F. Chopina, a budynek okala park w stylu angielskim, który został założony w I połowie XIX w.

Miłośnicy przyrody także odnajdą coś dla siebie. Niewątpliwą zaletą położenia miasta jest bliskość Puszczy Kampinoskiej, której powierzchnia to ok. 670 km² i Kampinoskiego Parku Narodowego, który jest objęty programem NATURA 2000 oraz Rezerwatem Biosfery (UNESCO MaB), objęty ochroną ze względu na wysokie walory przyrodnicze.

Miłośnicy aktywnego wypoczynku do dyspozycji mają turystykę kajakową związaną z rzeką Bzurą oraz wiele szlaków rowerowych biegnących przez miasto, m.in.: Kampinoski Szlak Rowerowy. Główny zielony szlak ma 145 km długości, a jego trasa biegnie dokoła Puszczy Kampinoskiej. Ma on również kilka szlaków łącznikowych, dzięki którym lepiej można eksplorować tereny Puszczy. Jeden z nich prowadzi do wsi Żelazowa Wola, miejsca urodzenia jednego z największych kompozytorów polskich - Fryderyka Chopina. Odwiedzić tam można Park i Dom Urodzenia Fryderyka Chopina.

VI. Finanse miasta Sochaczew

Kondycję finansową miasta określić można m.in. na podstawie analizy uchwalonego budżetu. Opracowanie budżetu polega na dokładnym rozplanowaniu finansów niezbędnych do prawidłowego wykonania zadań Gminy Miasto Sochaczew. W ramach dokumentu określa się dokładnie pozycje takie jak dochody czy wydatki ze szczegółowym podziałem na ich kategorie, a także określa się poziom deficytu lub nadwyżki dla danego roku sprawozdawczego.

Analizując poziom dochodów budżetowych w ostatnich latach można zaobserwować ich wzrost na poziomie 37% w porównaniu do roku 2010. Wzrost dochodów miał miejsce w każdym z kolejnych lat począwszy od 2010.

Wzrostowi dochodów towarzyszył także wzrost wydatków z budżetu gminy, łącznie na poziomie 30%. Największy sumaryczny wzrost miał miejsce w latach 2013 i 2014, wynosząc blisko 13 mln zł. Tempo wzrostu dochodów było wyższe niż wzrost wydatków.

W każdym z analizowanych lat można zauważyć deficyt budżetowy (liczony jako różnica między dochodami a wydatkami budżetowymi), osiągniany w wyniku finansowania działalności miasta. Największy był w roku 2010 i wynosił ponad 6 mln zł. W latach kolejnych ulegał zmniejszeniu, by w roku 2014 ponownie wzrosnąć.

Tabela 1.23. Stan budżetu miasta Sochaczew

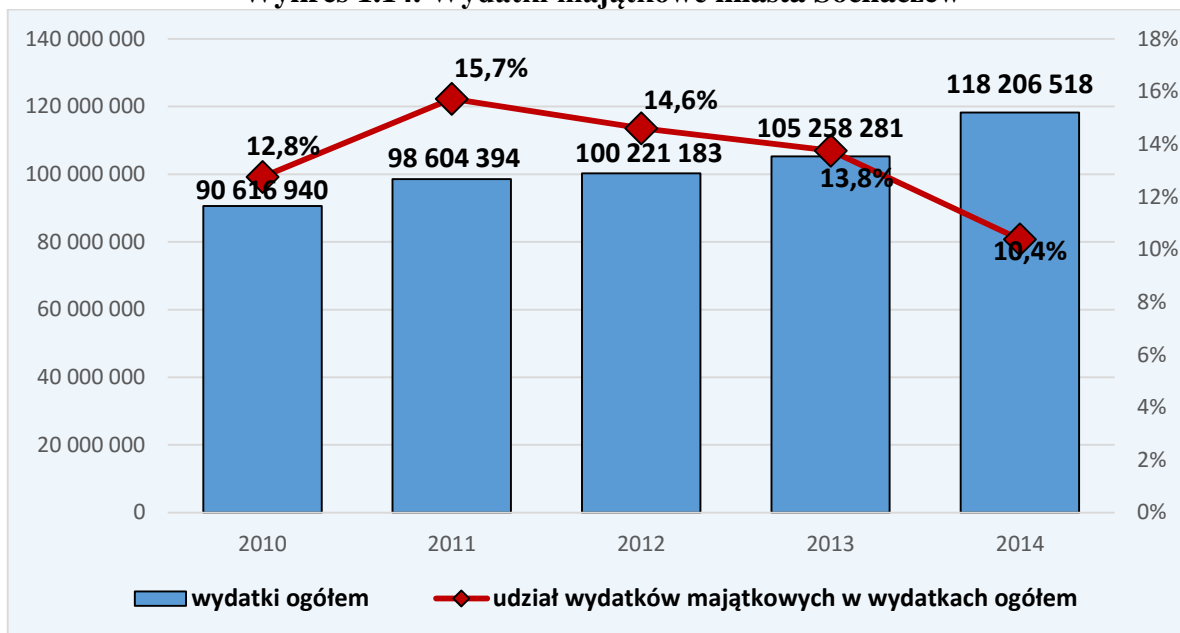
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	84 231 350	94 254 036	97 426 346	103 738 172	115 674 010
Wydatki ogółem	90 616 940	98 604 394	100 221 183	105 258 281	118 206 518
Deficyt/Nadwyżka	-6 385 590	-4 350 358	-2 794 837	-1 520 109	-2 532 508

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sochaczewie

Wykres 1.14. Wydatki majątkowe miasta Sochaczew

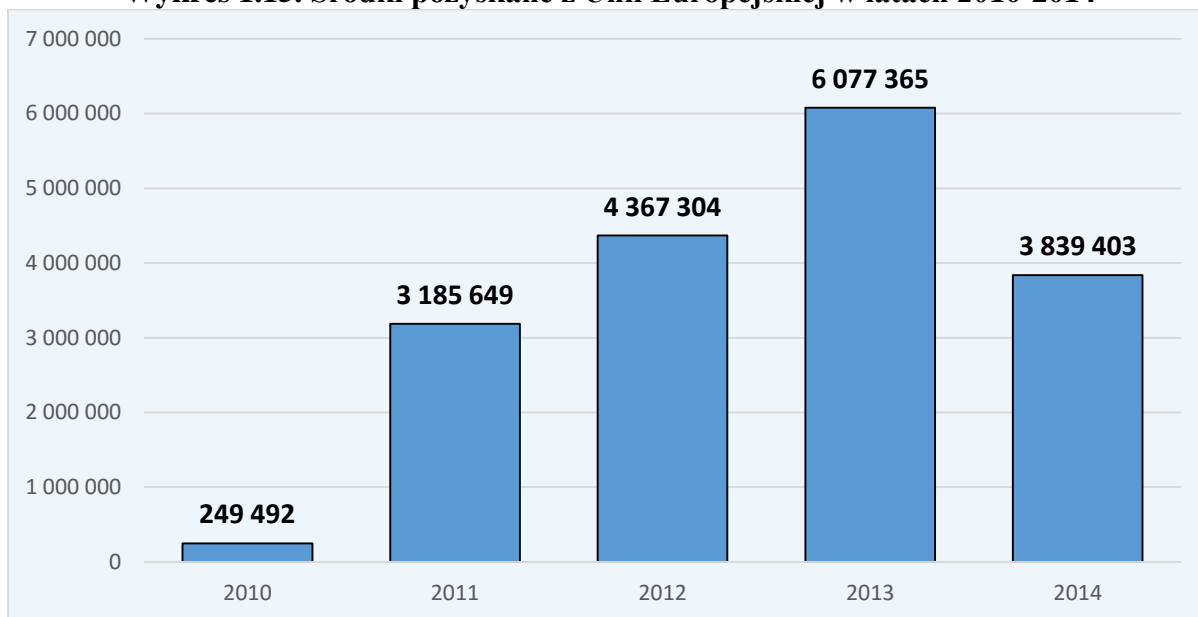
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sochaczewie

Uchwałą Nr Pł.404.2014 z dnia 27 listopada 2014 roku w Regionalna Izba Obrachunkowa w Warszawie wydała pozytywną opinię o przedłożonym przez Burmistrza Miasta Sochaczew projekcie uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Sochaczew na lata 2015 - 2025. Stwierdzono, że projekt spełnia wymogi określone w art. 226 i 227 ustawy z dnia 27 sierpnia o finansach publicznych. Ponadto występuje określona w art. 229 korelacja wartości wykazanych w WPF i w projekcie budżetowym na rok 2015. Zachowana została wymagana relacja pomiędzy stroną dochodową a wydatkową budżetu. Zgodnie z art. 242 ustawy wydatki bieżące nie są wyższe niż planowane dochody bieżące. W zakresie planowanej kwoty długu stwierdzono, że zarówno w roku 2015 jak i w latach objętych projektem WPF spełnione zostaną wymogi art. 243 ustawy w zakresie indywidualnego wskaźnika zadłużenia.

Miasto Sochaczew może pochwalić się dość skutecznym wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy pomocowych Unii Europejskiej. W roku 2010 kwoty pozyskane z Unii Europejskiej były nieznaczne i nie przekraczały ćwierć miliona złotych, w latach kolejnych znaczenie zewnętrznych źródeł finansowania z funduszy UE wyraźnie wzrosło – kwoty przekraczały 3 milionów złotych, a w 2013 nawet 6 mln zł. Jako, że realizacja inwestycji, w które zaangażowane są środki finansowe UE wymaga częściowego pokrycia ze środków własnych, a refundacja odbywa się w dużej części dopiero po rozliczeniu inwestycji, tłumaczyć to może w części wzrost wydatków inwestycyjnych miasta, a także powstawanie deficytu budżetowego.

Wykres 1.15. Środki pozyskane z Unii Europejskiej w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sochaczewie

Warto zaznaczyć, iż powyższy wykres przedstawia środki pozyskane z Unii Europejskiej w latach 2010-2014 przez Gminę Miasto Sochaczew. W tym samym okresie Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. realizował zadanie pn.: „Poprawa Gospodarki Wodno-Ściekowej Miasta Sochaczew – etap I”. Całkowita wartość uzyskanego dofinansowania to 50 410 591,52 zł, a całkowita wartość inwestycji wynosiła 105 567 818,91 zł. Projekt był realizowany w latach 2010-2014. Największa część pozyskanego dofinansowania została przekazana w 2013 roku. Było to około 68,5% całkowitej jego wartości (tj. 34 507 463,14 zł).

W poniższej tabeli przedstawiono ważniejsze inwestycje realizowane przez Gminę Miasto Sochaczew lub z jej udziałem, przy pomocy środków zewnętrznych.

Tabela 1.24. Ważniejsze inwestycje zrealizowane przy pomocy środków zewnętrznych przez Gminę Miasto Sochaczew i jej jednostki organizacyjne

Nazwa programu	Tytuł projektu	Całkowita wartość inwestycji	Kwota dofinansowania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013	Przygotowanie terenu inwestycyjnego w centrum miasta Sochaczew	1 832 406,23	1 510 712,07
Regionalny Program Operacyjny Województwa	Rewitalizacja zabytkowych Kramnic w Sochaczewie	9 316 119,31	6 988 943,87

Nazwa programu	Tytuł projektu	Całkowita wartość inwestycji	Kwota dofinansowania
Mazowieckiego 2007 - 2013			
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013	Zagospodarowanie nadbrzeża Bzury wraz z zabytkowymi ruinami Zamku Książąt Mazowieckich oraz Parkiem Podzamcze w Sochaczewie – etap I	5 028 596,05	4 139 770,56
System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)	Oszczędność energii w budynkach użyteczności publicznej Miasta Sochaczew	4 657 519,00	1 365 495,00
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Poprawa Gospodarki Wodno-Ściekowej Miasta Sochaczew – etap I	105 567 818,91	50 410 591,52
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 - 2011	Remont ul. Traugutta II etap	1 200 000,00	600 000,00
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 - 2011	Przebudowa ulicy Warszawskiej w Sochaczewie I etap	3 144 000,00	1 572 000,00
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 - 2011	Przebudowa ulicy Warszawskiej w Sochaczewie II etap	3 788 889,06	1 894 444,00
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008 - 2011	Wykonanie nawierzchni asfaltowej ul. Batalionów Chłopskich	5 128 851,07	2 433 937,00
Program MALUCH	Budowa Żłobka Miejskiego Integracyjnego w Sochaczewie - nowoczesna jakość wczesnego dzieciństwa	2 883 222,00	2 013 867,00
Moje boisko - Orlik 2012	Kompleks sportowy przy Gimnazjum nr 2	1 250 300,00	666 000,00
Fundusz Dopląt	Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Fabrycznej w Sochaczewie	2 635 471,68	658 867,92
Fundusz Dopląt	Remont kapitalny budynku przy ul. Towarowej 6 w Sochaczewie	1 832 338,00	641 318,31
Wojewódzki Program Rozwoju Bazy Sportowej (Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej)	Budowa sztucznego lodowiska z funkcją boiska ze sztuczną nawierzchnią przy miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Sochaczewie	1 648 877,20	300 000,00
Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi	Opracowanie projektu robót geologicznych, dokumentacji	116 850,00	116 850,00

Nazwa programu	Tytuł projektu	Całkowita wartość inwestycji	Kwota dofinansowania
i likwidowanie ich skutków dla środowiska	geologiczno-inżynierskiej oraz projektu budowlanego dla zabezpieczenia osuwiska zbocza rzeki Bzury w Sochaczewie		
Wojewódzki Program Rozwoju Bazy Sportowej (Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej)	Budowa hali sportowej przy szkole podstawowej nr 4 w Sochaczewie	4 493 159,86	650 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie

Gmina Miasto Sochaczew pozyskała również środki ze zwrotnego instrumentu finansowego JESSICA na realizację inwestycji pn.: „Zintegrowany projekt zarządzania przestrzenią publiczną w Sochaczewie” na kwotę 1 694 473,26 zł (całkowita wartość inwestycji: 2 501 678,06 zł). Przeprowadzone w ramach projektu prace obejmowały Rewitalizację Centrum Miasta, w tym: Placu Obrońców Sochaczewa, ul. Wąskiej, ul. Reymonta, ul. 1 Maja, ul. Stanisława Kordona Janickiego.

SPIS TABEL

Tabela 1.1. Pomniki przyrody występujące na terenie miasta Sochaczew	62
Tabela 1.2. Liczba ludności w mieście Sochaczew wg płci	65
Tabela 1.3. Ruchy naturalne mieszkańców Sochaczewa wg płci	69
Tabela 1.4. Migracje mieszkańców Sochaczewa.....	69
Tabela 1.5. Powody przyznawania pomocy społecznej w mieście Sochaczew	71
Tabela 1.6. Forma wsparcia udzielonego przez Ośrodek Pomocy Społecznej.....	72
Tabela 1.7. Przysługujące ulgi w ramach Sochaczewskiej Karty Rodziny i Karty Seniora....	75
Tabela 1.8. Wykaz szkół i placówek oświatowych na terenie miasta Sochaczew	77
Tabela 1.9. Liczba uczniów w placówkach oświatowych	79
Tabela 1.10. Wodociągi i kanalizacja na terenie miasta Sochaczew	93
Tabela 1.11. Sieć gazowa na terenie Miasta Sochaczew	98
Tabela 1.12. Sieć elektryczna na terenie miasta Sochaczew	100
Tabela 1.13. Zbiorcze zestawienie odpadów miasta Sochaczew.....	102
Tabela 1.14. Zasoby mieszkaniowe w Sochaczewie	104
Tabela 1.15. Wyposażenie mieszkań w Sochaczewie	104
Tabela 1.16. Wielkość zatrudnienia w Sochaczewie	106
Tabela 1.17. Podmioty gospodarcze w Sochaczewie w podziale na wielkość zatrudnienia .	107
Tabela 1.18. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji (wg rejestru REGON)	112
Tabela 1.19. Stan budżetu miasta Sochaczew	117
Tabela 1.20. Ważniejsze inwestycje zrealizowane przy pomocy środków zewnętrznych przez Gminę Miasto Sochaczew i jej jednostki organizacyjne	119

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.1. Liczba ludności miasta Sochaczew w latach 2010-2014	65
Wykres 1.2. Piramida wieku mieszkańców Sochaczewa	66
Wykres 1.3. Struktura wg ekonomicznych grup ludności	67
Wykres 1.4. Przyrost naturalny i saldo migracji w Sochaczewie	68
Wykres 1.5. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta	73
Wykres 1.6. Sieć wodociągowa na terenie miasta Sochaczew	95
Wykres 1.7. Sieć kanalizacyjna na terenie miasta Sochaczew	96

Wykres 1.8. Mieszkania w Sochaczewie według okresu budowy budynków.....	105
Wykres 1.9. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta Sochaczew	108
Wykres 1.10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	109
Wykres 1.11. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto (w PLN) wg powiatów w 2014 r.	111
Wykres 1.12. Liczba podmiotów gospodarczych według sektorów własnościowych	111
Wykres 1.13. Struktura podmiotów gospodarczych w mieście Sochaczew w 2014 roku.....	113
Wykres 1.14. Wydatki majątkowe miasta Sochaczew	118
Wykres 1.15. Środki pozyskane z Unii Europejskiej w latach 2010-2014.....	119

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.1. Położenie Sochaczewa	54
---	----

Załącznik II. Wykaz inwestycji zaplanowanych do realizacji na terenie miasta Sochaczew

Załącznik II. zawiera wykaz najważniejszych przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji na terenie miasta Sochaczew. Został on przygotowany na podstawie informacji z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie oraz wykazu przedsięwzięć z załącznika Nr 2 do uchwały Rady Miejskiej w Sochaczewie w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Sochaczew. Wyszczególnione, planowane inwestycje są zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi, które wypracowane zostały w ramach niniejszej Strategii.

Tabela 2.1. Wykaz najważniejszych, zaplanowanych do realizacji inwestycji na terenie miasta Sochaczew

Nazwa inwestycji	Zgodność inwestycji z celami Strategii
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej Nr 2 – poprawa bazy sportowej szkoły	Cel strategiczny 4. Cel operacyjny 4.3. Zapewnienie dogodnych warunków uprawiania sportu i promocja aktywności ruchowej
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej Nr 3 – poprawa bazy sportowej szkoły	Cel strategiczny 4. Cel operacyjny 4.3. Zapewnienie dogodnych warunków uprawiania sportu i promocja aktywności ruchowej
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej Nr 4 – poprawa bazy sportowej	Cel strategiczny 4. Cel operacyjny 4.3. Zapewnienie dogodnych warunków uprawiania sportu i promocja aktywności ruchowej
Podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych zlokalizowanych na terenach dawnych Pól Czerwonkowskich	Cel strategiczny 1. Cel operacyjny 1.1. Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej działalności gospodarczej Cel operacyjny 1.2. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta
Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego – Poprawa wyglądu estetycznego budynku	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.5. Dbanie o czystość i uporządkowanie przestrzeni publicznej
Przebudowa ul. Licealnej i ul. 15 Sierpnia – poprawa stanu dróg w mieście	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego
Rewitalizacja terenów nad Utratą w Chodakowie	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.4. Odpowiednie zagospodarowanie parków oraz miejsc odpoczynku i rekreacji/ Cel strategiczny 3. Cel operacyjny 3.6. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w mieście

Nazwa inwestycji	Zgodność inwestycji z celami Strategii
Rewitalizacja przestrzeni parkowych przy ul. T. Garbolewskiego i Placu Kościuszki	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.4. Odpowiednie zagospodarowanie parków oraz miejsc odpoczynku i rekreacji/
Rewitalizacja dróg na terenie przemysłowym dawnego „Chemitexu”	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego
Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej w Sochaczewie (Sochaczewskiego Centrum Kultury, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą, środowiskowego Domu Samopomocy)	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.2. Rozbudowa i modernizacja pozostałej infrastruktury technicznej/ Cel operacyjny 2.6. Dbalność o wysoką jakość środowiska przyrodniczego
Przebudowa i modernizacja oświetlenia na terenie miasta Sochaczew	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego
Mazowiecka Dolina Bzury (Zagospodarowanie terenów nad Bzurą w Sochaczewie – etap II – wyeksponowanie walorów historyczno-kulturowych miasta, system informacji miejskiej)	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.4. Odpowiednie zagospodarowanie parków oraz miejsc odpoczynku i rekreacji/ Cel operacyjny 2.5. Dbanie o czystość i uporządkowanie przestrzeni publicznej
Projekt transportowy (zakup nowego taboru autobusowego komunikacji miejskiej oraz rozszerzenie istniejącej sieci linii komunikacyjnej obsługiwanych przez Zakład Komunikacji Miejskiej w Sochaczewie, budowa ścieżek rowerowych)	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego/ Cel operacyjny 2.6. Dbalność o wysoką jakość środowiska przyrodniczego
Przebudowa dróg dojazdowych do mostu na rzece Bzurze w ciągu ul. Płockiej stanowiącej drogę gminną nr 381079W w Sochaczewie wraz z remontem mostu	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego
Obsługa komunikacyjna pasma zachodniego Województwa Mazowieckiego w korytarzu: M.St. Warszawa Dzielnica Bemowo - Stare Babice - Ożarów Mazowiecki – Leszno – Błonie - Kampinos-Sochaczew	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sieci komunikacyjnej realizującej potrzeby uczestników ruchu kołowego i pieszego
Przebudowa i wykonanie prac stabilizacyjnych i zabezpieczających osuwisko zbocza rzeki Bzury w rejonie cmentarza parafialnego przy ul. Traugutta w Sochaczewie	Cel strategiczny 2. Cel operacyjny 2.5. Dbanie o czystość i uporządkowanie przestrzeni publicznej
Przebudowa stadionu miejskiego przy ul. Warszawskiej 80 – poprawa bazy sportowej miasta	Cel strategiczny 4. Cel operacyjny 4.3. Zapewnienie dogodnych warunków uprawiania sportu i promocja aktywności ruchowej

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sochaczewie oraz na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Sochaczew (Uchwała Nr XII/114/15 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 18 grudnia 2015 roku w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Sochaczew)

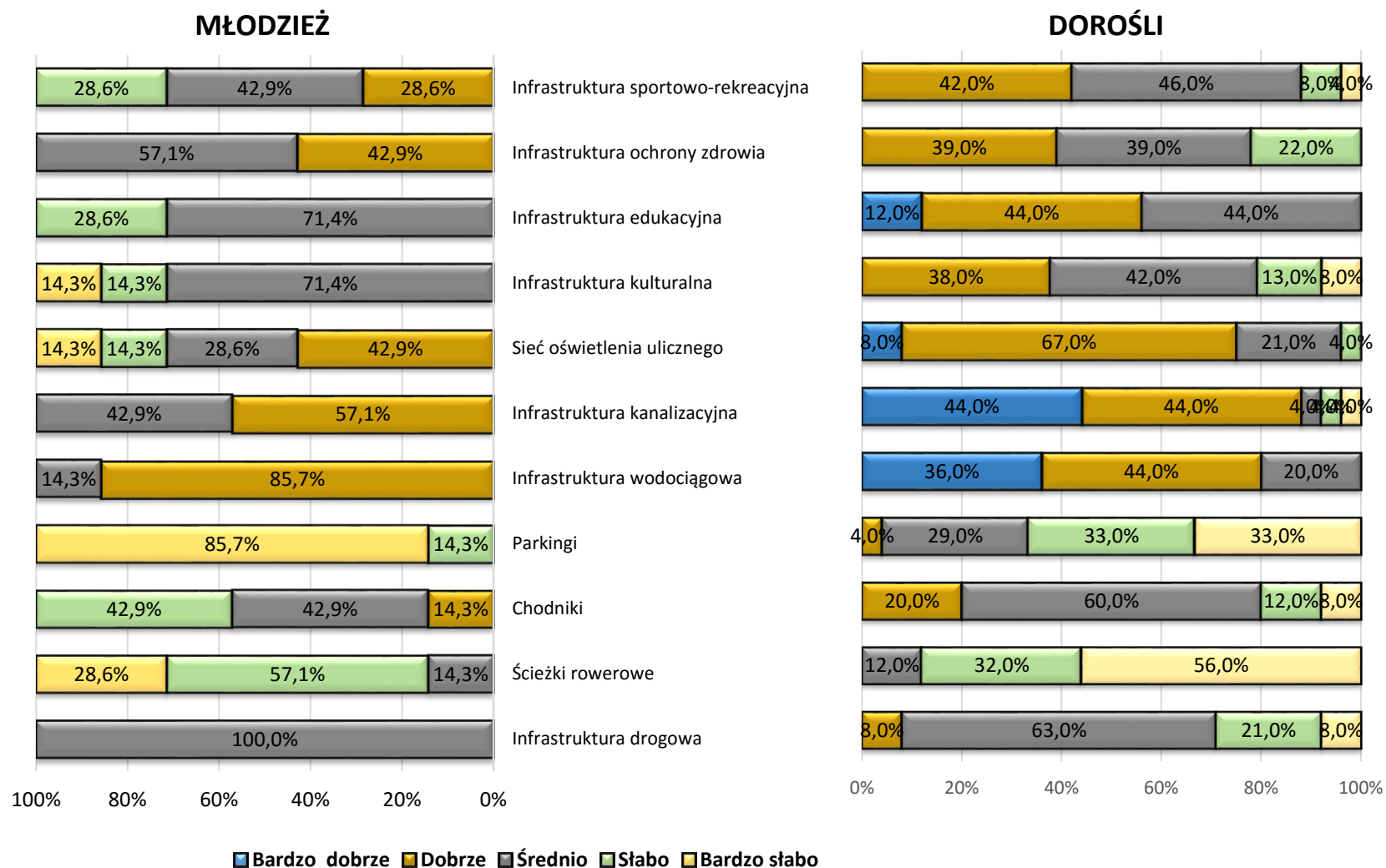
Załącznik III. Raport z konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne to forma dialogu społecznego, prowadzonego pomiędzy lokalnymi władzami a mieszkańcami określonego obszaru. Ich nadrzędnym celem jest wypracowanie kierunków działań odzwierciedlających najpilniejsze ich potrzeby. Wspólnotę samorządową tworzą wszystkie osoby zamieszkujące na obszarze miasta, co potwierdza fakt, że podczas opracowywania dokumentów rozwojowych niezbędny jest udział lokalnej społeczności. Strategia Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew jest dokumentem, w ramach którego przewidziano m.in. poprawę jakości życia, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz wzmocnienie roli miasta jako ważnego ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu. Dobrze opracowany umożliwi sprawne rozwiązywanie pojawiających się problemów oraz przewidywanie zagrożeń.

Pierwsze konsultacje społeczne dotyczące opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew odbyły się 3 września 2015 roku o godz. 17.00 w Kramnicach Miejskich, przy ul. 1 Maja 21. W spotkaniu uczestniczyli reprezentanci lokalnych stowarzyszeń, dyrektorzy szkół, przedszkoli i placówek kultury, reprezentanci lokalnego biznesu (w tym Powiatowej Izby Gospodarczej), radni, młodzież i dziennikarze z lokalnych mediów. W jego pierwszej części zaprezentowane zostały najważniejsze dane dotyczące sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta. Druga część spotkania miała formę warsztatów, podczas których uczestnicy zostali podzieleni na cztery grupy, z czego każda pracowała nad odrębnym obszarem tematycznym: społeczeństwo, gospodarka i turystyka, przestrzeń i infrastruktura oraz środowisko. Każda z grup miała za zadanie zdefiniować problemy dotyczące daną sferę i zaproponować sposób ich rozwiązania. Odrębną grupę stanowiła młodzież. Dodatkowo każdy uczestnik konsultacji otrzymał do wypełnienia ankietę, w której ocenił m.in. stan infrastruktury na terenie miasta, sytuację gospodarczą i lokalny rynek pracy, aktywność mieszkańców i współpracy społecznej, środowisko naturalne, sferę turystyczną oraz częstotliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych odbywających się na terenie miasta. Wskazywali także te wydarzenia, w których uczestniczą oraz te, których zdecydowanie brakuje. Określali mocne i słabe strony miasta, a na koniec dokonali oceny istotności zaproponowanych działań. Wyniki przeprowadzonej ankiety znajdują się poniżej.

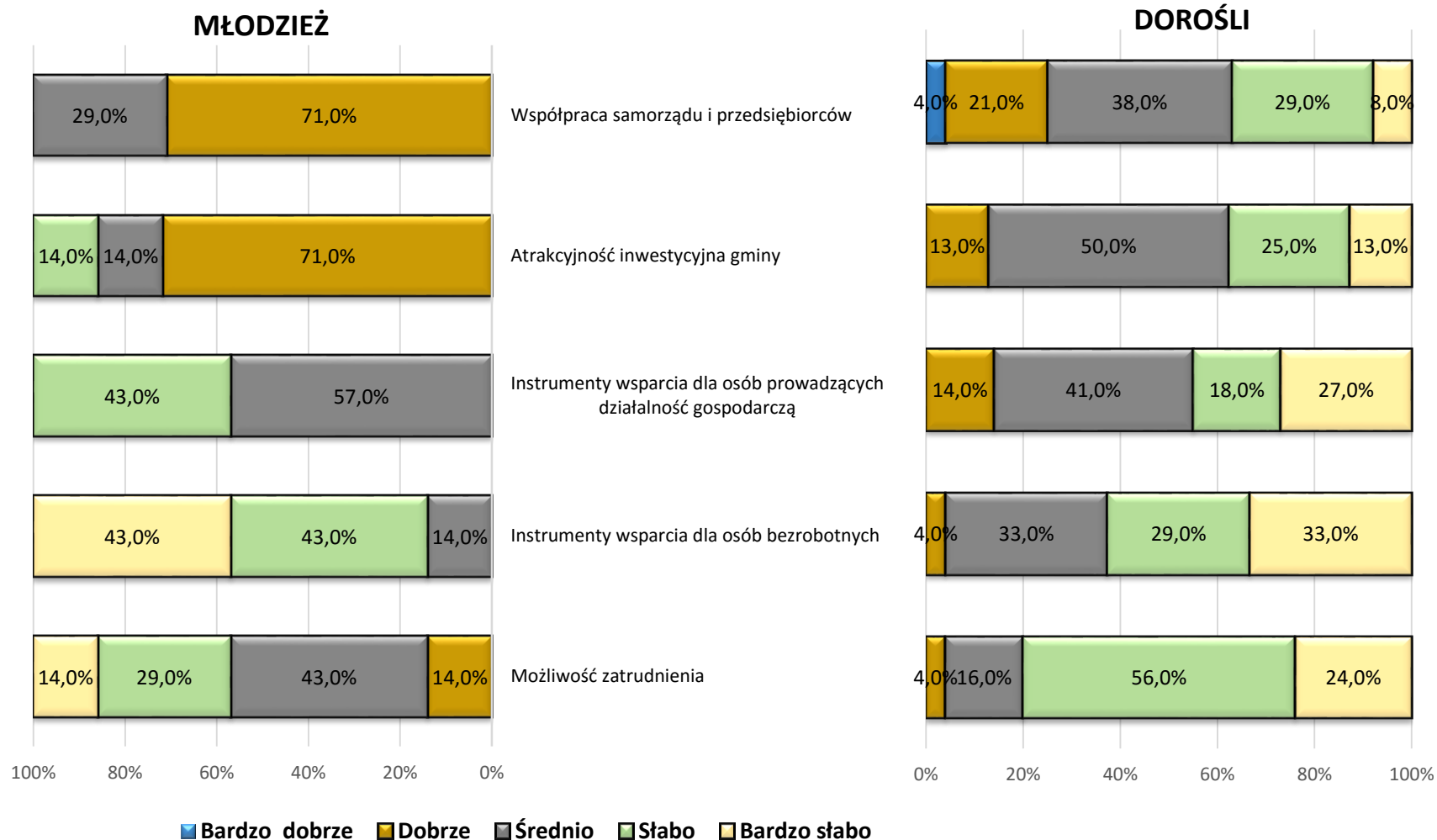

Wykres 3.1. Ocena stanu infrastruktury na terenie miasta Sochaczew

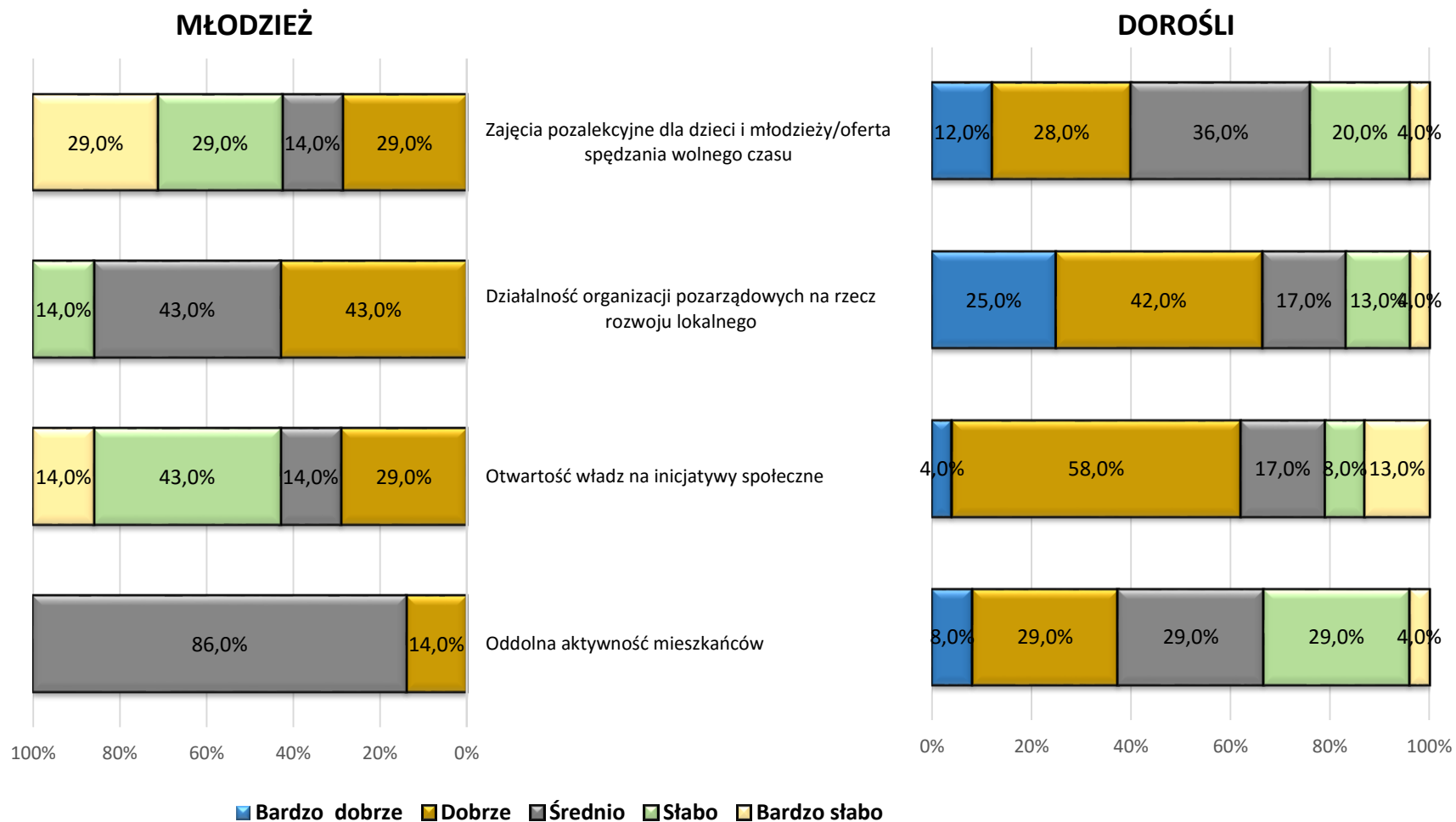

Wykres 3.2. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie miasta Sochaczew

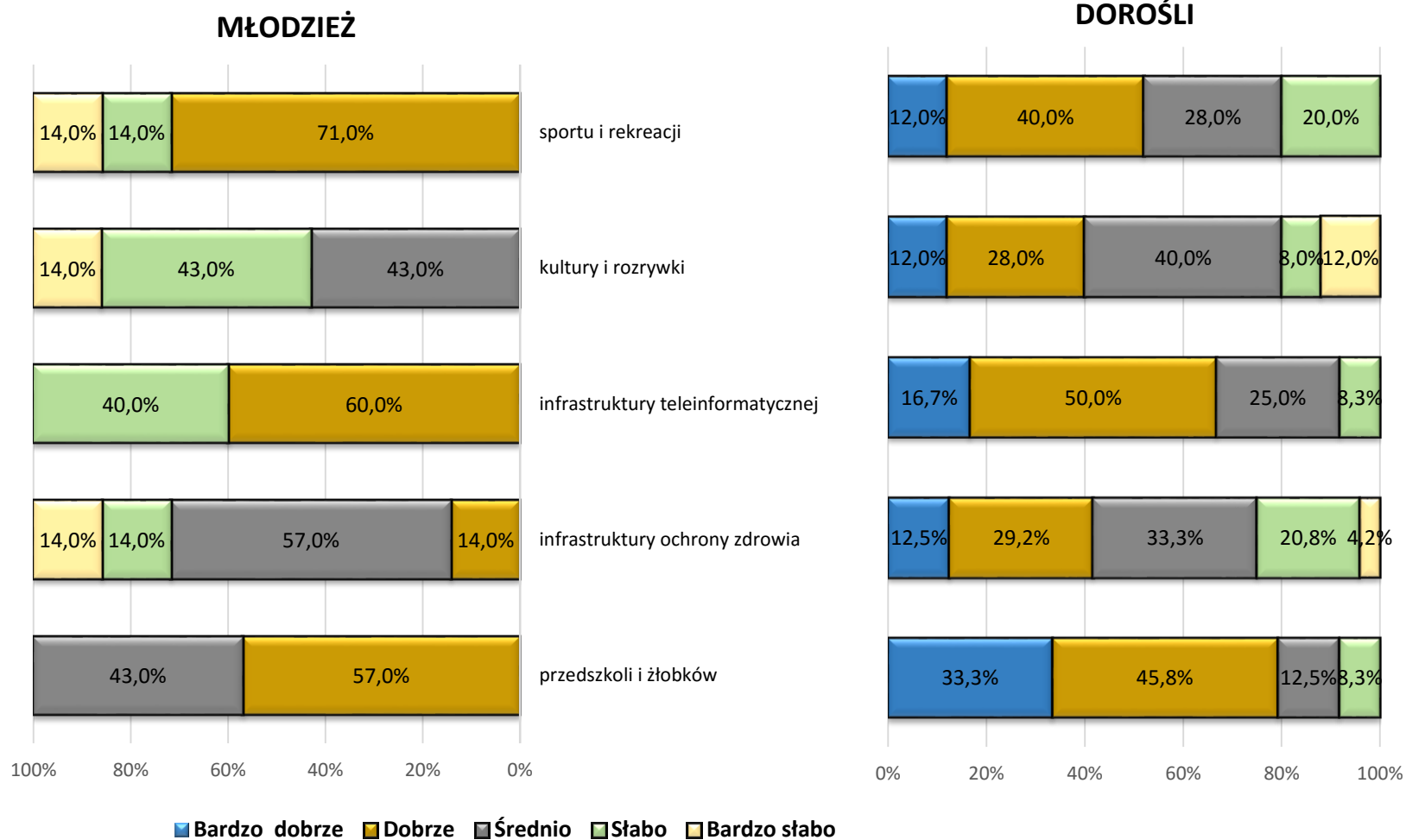

Wykres 3.3. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie miasta Sochaczew

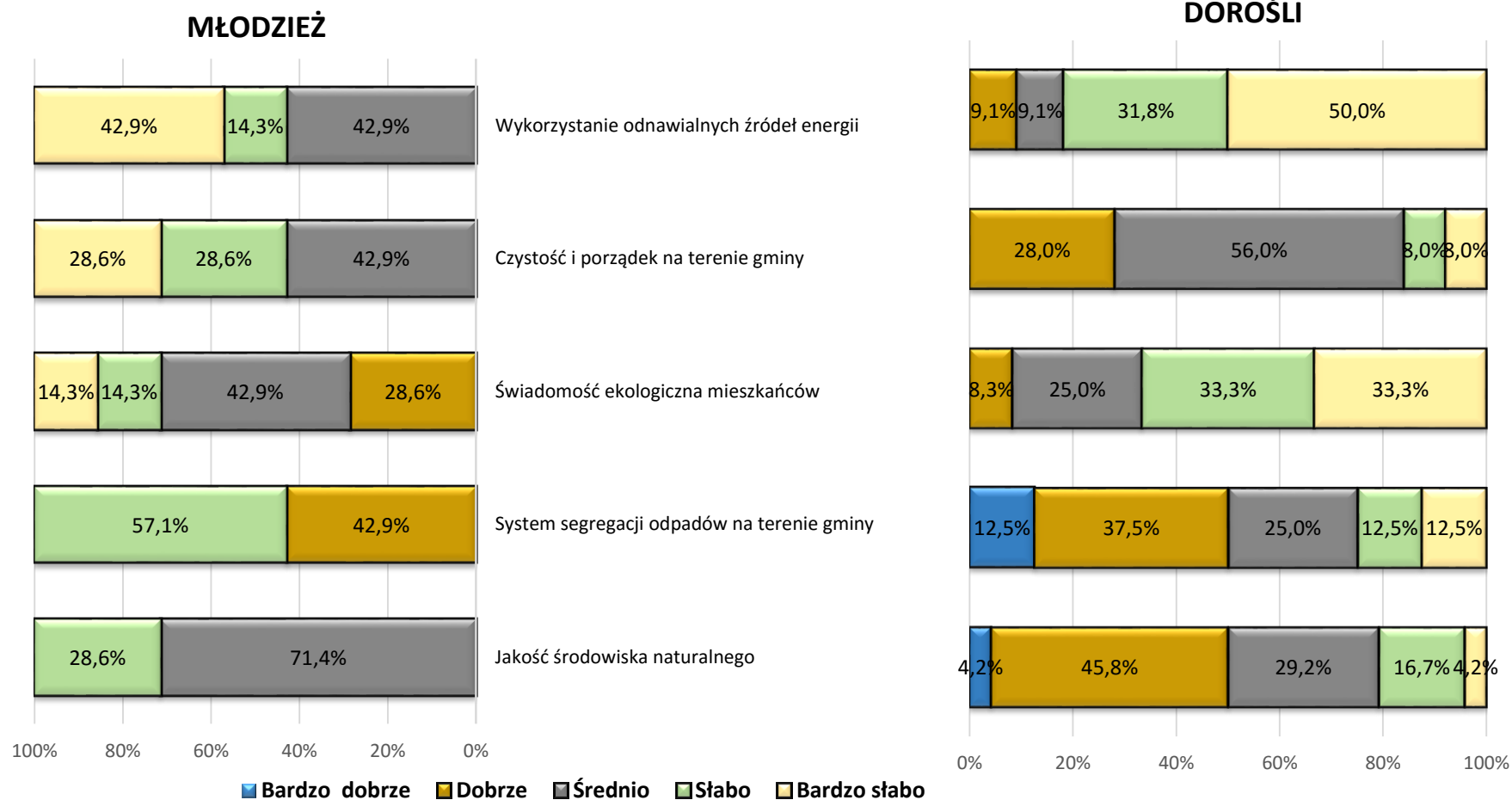

Wykres 3.4. Ocena dostępności do:

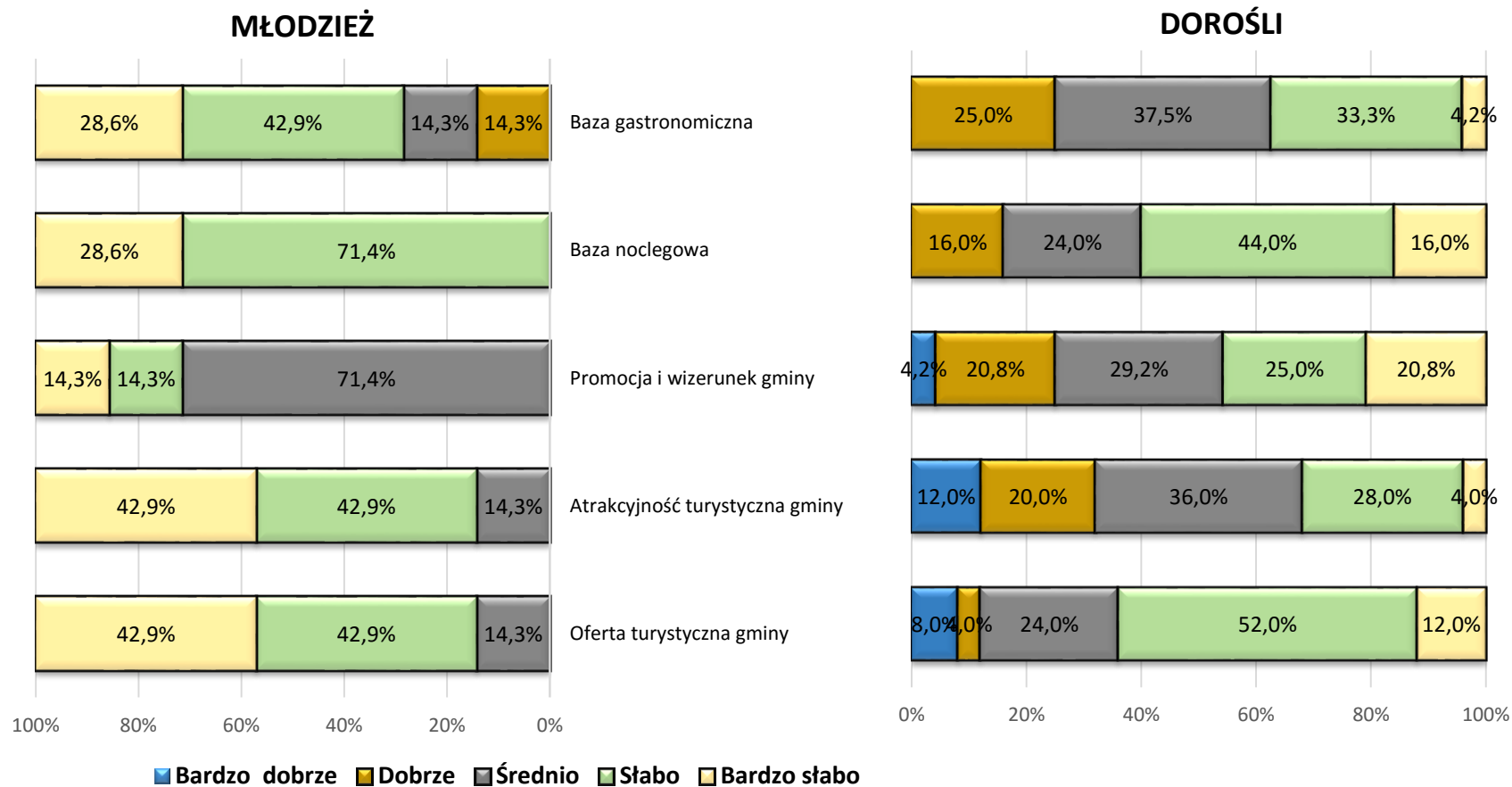
Wykres 3.5. Ocena środowiska naturalnego na terenie miasta Sochaczew

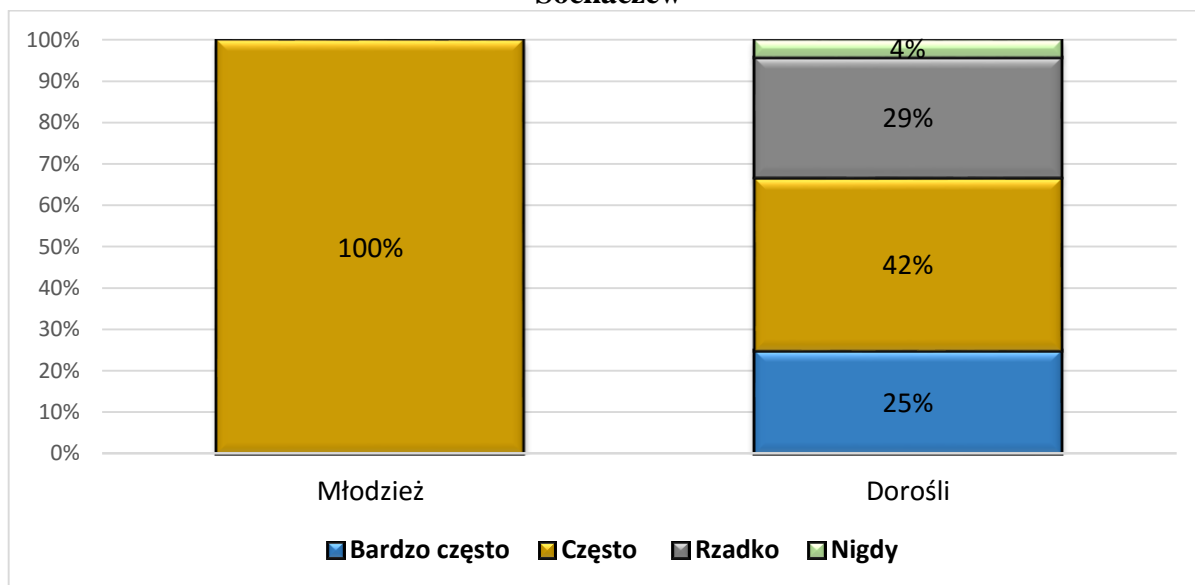

Wykres 3.6. Ocena sfery turystycznej miasta Sochaczew

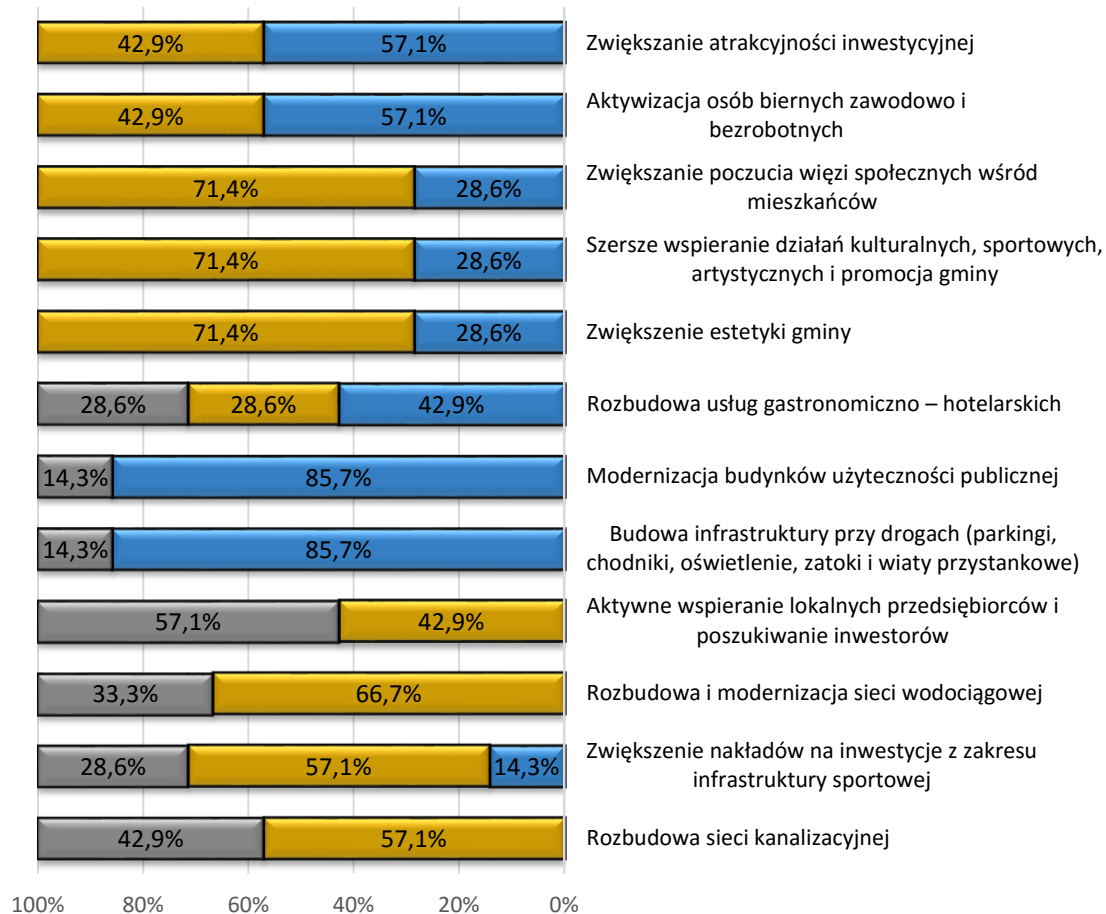
Wykres 3.7. Częstotliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na terenie miasta Sochaczew

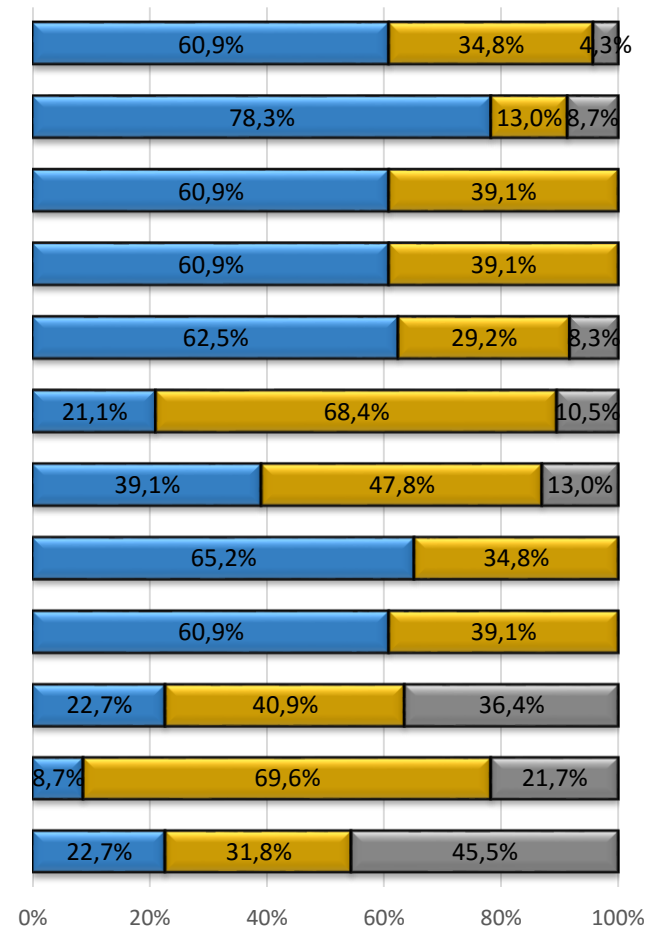

Wykres 3.8. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju miasta

MŁODZIEŻ

DOROŚLI

■ **Bardzo ważne** ■ **Ważne** ■ **Mniej ważne**

W dniu 6 października 2015 r. o godzinie 17.00 w Kramnicach Miejskich odbyło się spotkanie z organizacjami pozarządowymi. Podczas spotkania omówiono przebieg prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 – metodologia i harmonogram prac nad dokumentem oraz dotychczasowo podjęte działania. Szczególną

The poster is for social consultations for NGOs. It features logos at the top for 'KAPITAŁ LUDZKI', 'MIASTO SOCHACZEW', 'SOCHACZEW', and 'UNIA EUROPEJSKA FUNDUSZ SPÓŁNOŚCI'. Below the logos, it states 'PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO'. The main text reads 'BURMISTRZ MIASTA SOCHACZEW PIOTR OSIECKI ZAPRASZA NA: STRATEGICZNE KONSULTACJE SPOŁECZNE dla NGO'. At the bottom, it provides the date and location: '6 października 2015 roku o godz. 17.00 w Kramnicach Miejskich Sochaczew ul. 1 Maja 21'. The slogan 'SERDECZNIE ZAPRASZAMY BUDUJMY RAZEM PRZYSZŁOŚĆ' is at the very bottom.

uwagę poświęcono konsultacjom społecznym, które są niezwykle ważnym elementem prac nad tego typu dokumentami. Organizacje pozarządowe zostały zachęczone do aktywnego uczestniczenia w pracach nad dokumentem, gdyż wspólnie podejmowane przedsięwzięcia sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego stanowią płaszczyznę wypracowania akceptowanych społecznie kierunków rozwoju miasta Sochaczew. Na spotkanie przybyli przedstawiciele Powiatowej Izby Gospodarczej w Sochaczewie, 17 organizacji pozarządowych:

- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku;
- Sochaczewski Klub Motorowy „SZARAK”;
- Klub Sportowy Bzura Chodaków;
- Uczniowski Klub Sportowy Dragon Fight Club;
- Stowarzyszenie ALMMA;
- Sochaczewskie Centrum Kultury;
- Stowarzyszenie Działamy Sprawnie - Tworzymy Lepiej „Przez Sport W Przyszłość”;
- AMNIS – Stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców Sochaczewa i Okolic;
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania nad Bzurą;
- Fundacja Autonomia;
- Stowarzyszenie „Nasz Zamek”;
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Włókienko”;
- Towarzystwo Śpiewacze Ziemi Sochaczewskiej;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Sochaczewie;
- Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka”;
- Porozumienie Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego;
- Fundacja Wspierania Kultury MoART.

oraz lokalnych mediów:

- Echo Powiatu;
- Radio Sochaczew;
- Dwutygodnik „Ziemia Sochaczewska”;
- Express Sochaczewski.

**STRATEGIA
ROZWOJU**

GINY MIASTO SOCHACZEW
NA LATA 2016-2024

Zapraszamy mieszkańców
Miasta Sochaczew na
2 spotkanie konsultacyjne
dotyczące opracowania projektu
Strategii Rozwoju Gminy.

**PRZEDSTAW NAM
WŁASNE PROPOZYCJE ZMIAN**

21 października 2015 r. o godzinie 17:00
Patio, Kramnice Miejskie
ul. 1 Maja 21, 96-500 Sochaczew

21 października 2015 roku o godzinie 17.00 w Kramnicach Miejskich odbyło się kolejne spotkanie z mieszkańcami miasta Sochaczew, na którym przedstawiono wyniki pierwszych konsultacji społecznych. Omówione zostały wskazane problemy i zaproponowane sposoby ich rozwiązywania (zgodnie z opracowanymi w ramach grup formularzami problemów) oraz wyniki przeprowadzonej ankiety. Przedstawiono także propozycję misji i wizji miasta oraz celów strategicznych, operacyjnych i odpowiadających im kierunków działań. Zaprezentowane wyniki zostały także przekazane do publicznej wiadomości poprzez

zamieszczenie ich na oficjalnej stronie internetowej miasta Sochaczew. Uczestnicy spotkań, jak również wszyscy mieszkańcy miasta zostali zachęceni do zgłaszania własnych propozycji kierunków działań w ramach wypracowanych celów operacyjnych na specjalnie przygotowanych formularzach.

Zarządzeniem Burmistrza Miasta Sochaczew nr 112/2015 z dnia 9 czerwca 2015 r. został powołany Zespół ds. Strategii Rozwoju i Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024, którego zadaniem była współpraca przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024. Przewodniczącym Zespołu jest Zastępca Burmistrza Miasta Sochaczew pan Marek Fergiński, koordynatorem naczelnik Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Agnieszka Kosiorek. Członkowie Zespołu aktywnie uczestniczyli w tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 m.in. poprzez udział w spotkaniach konsultacyjnych oraz zgłaszając uwagi do dokumentu.

Podsumowując, konsultacje społeczne są bardzo istotną kwestią podczas strategicznego planowania rozwoju określonej jednostki. Dlatego też Władze Sochaczewa dążyły do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miasto Sochaczew na lata 2016-2024 z udziałem lokalnej społeczności. Wypracowane działania są odpowiedzią na najpilniejsze potrzeby w kwestii rozwoju miasta oraz poprawy warunków życia jego mieszkańców.